

СТЕНОГРАФСКИ БЕЛЕШКИ

од Продолжението на Педесет и третата седница на Собранието на Република
Македонија, одржана на 10 февруари 2004 година

Седницата се одржа во сала 1 на Собранието на Република Македонија, со почеток во 11,10 часот.

Седницата ја отвори и на неа претседаваше Љупчо Јордановски, претседател на Собранието на Република Македонија.

ЉУПЧО ЈОРДАНОВСКИ:

Дами и господа пратеници,

Продолжуваме со работа по 53-тата седница на Собранието на Република Македонија.

Пратениците Зоран Крстевски, Кенан Хасипи, Стојан Андов, Ванчо Георгиев, Љубчо Георгиевски, Никола Груевски, Петар Наумовски, Али Ахмети, ме известува дека од оправдани причини не се во можност да присуствуваат на седницата.

Значи, продолжуваме со предлог за донесување на закон за класифицирани информации, со Предлог на закон.

Го молам претставникот на Владата да се појави во салата.

Господинот Иџет Мемети известен сум од Владата дека е претставник по овој закон.

Бидејќи претресот по амандманот за бришење на членовите 47 и 48 поднесен од Комисијата за одбрана и безбедност е заклучен. Амандманот го ставам на гласање.

Ве повикувам да гласаме.

Гласале вкупно 53 пратеници, образование кои 22 гласале за амандманот, 2 воздржани, а 29 против амандманот.

Ги молам службите да го утврдат точниот број на пратениците во салата.

(Службите ги пребројуваат пратениците)

Во салата се присутни 74 пратеници.

Констатирам дека Собранието не го усвои амандманот.

Отворам претрес по амандманот на член 54 став 2 поднесен од Комисијата за одбрана и безбедност.

Го молам претставникот на Владата да се произнесе.

ИЏЕТ МЕМЕТИ:

Амандманот не се прифаќа.

ЉУПЧО ЈОРДАНОВСКИ:

Молам, дали некој бара збор? (Никој)

Бидејќи никој не бара збор, го заклучувам претресот по амандманот.

Амандманот го ставам на гласање.

Ве повикувам да гласаме.

Вкупно гласале 62 пратеници, 6 гласале за амандманот, 2 воздржани и 54 против амандманот.

Констатирам дека Собранието не го усвои амандманот.

Продолжуваме со претрес по текстот на Предлогот на законот.

Молам, кој бара збор? (Никој)

Бидејќи никој не бара збор, го заклучувам претресот по текстот.

Предлогот на законот го ставам на гласање.

Ве повикувам да гласаме.

Вкупно гласале 65 пратеници, од кои 61 гласал за, нема воздржани и 4 против.

Констатирам дека Собранието го донесе Законот за класифицирани информации.

Минуваме на точката 15.

Благодарам министри за оваа точка, а сега ни треба претставник од Министерството за финансии.

(Претставник од Министерството за финансии нема)

Во тој случај предлагам да преминеме на **Точката 16.**

Предлог за донесување на закон за Јавното обвинителство.

Предлогот за донесување на закон и извештаите на работните тела на Собранието ви се доставени, односно поделени.

Отворам претрес.

Молам, кој бара збор?

Има збор министерот за правда Иџет Мемети.

ИЏЕТ МЕМЕТИ:

Почитуван претседателе, почитувани дами и господа пратеници,

Уште на почетокот би сакал пред вас господа пратеници и пред македонската јавноста да изјавам дека мене лично како министер за правда навистина ме радува што во последно време во изминатите денови имав прилика да слушнам и читам

дека постои широк политички, како и општествен консензус по однос на две прашања.

Првото е дека има потреба за реформа во судството во Република Македонија односно за потребата на прилагодување на нашиот правосуден систем со системот на земјите на Европската унија.

Второ, исто така има консензус по однос на правците за овие зафати.

Меѓутоа, навистина сум загрижен и ме загрижува фактот што таквите идеи и предлози, како и други предлози кои се пворзани со Рамковниот договор се појавуваат само по објавувањето на одредени анкети од страна на медиумите во Република Македонија. Тоа што сметам дека е навистина значајно и на што треба да се фокусира јавниот интерес во Република Македонија е дека Владата веќе го има утврдено концептот на унапредување во правосудниот систем и дека реформските зафати ќе повлечат позитивни импликации и во другите сфери од општественото живеење.

Ова мое тврдење го поткрепувам со следните податоци.

Министерството за правда оваа година планира длабоки реформски зафати, односно измени во сите организациони, материјални и процесни закони од областа на правосудството. Би можел слободно да кажам дека првиот квартал на годинава ќе го одбележат законите од кривичната област, а во вториот и третиот квартал реформските зафати ќе се фокусираат во изменит на закните од областа на организацијата на судството, поставеноста и на граѓанската материја.

Имено, од почетокот на оваа година во владина постапка поминаа три многу значајни законски проекти, кои имаат за цел воспоставување на ефикасна првна рамка во кривичната материја и кои веќе денеска или утре ќе влезат во собраниска процедура.

Почитувани пратеници,

Денеска пред вас се наоѓа предлогот за донесување на закон за Јавното обвинителство во Република Македонија кој претставува на правната рамка за ефикасно сузбивање на криминалот и во тој контекст да се зајакне и унапреди позицијата и на јавниот обвинител во системот на кривичната правда преку зајакнување на самостојноста на јавно обвинителската функција во остварувањето на уставните одредби за гонење на сторителите на кривични дела.

Едновремено, донесувањето на овој закон е во функција и на операционализација на препораките на Комитетот на министри од Советот на

Европа, заклучоците од Лондонската конференција за борба против организираниот криминал и секако мора да се спомне и извештаите на земјите на Греко групацијата.

Имајќи ја предвид појавата на новите форми на криминалитет и сепоприсутните облици на организираниот криминал, предложениот закон има за цел да обезбеди независна позиција на јавното обвинителство во однос на извршната власт преку професионализација на таа функција.

Да создаде предуслови за ефикасно сузбивање на криминалот;

Да се зајакне статусната положба на јавното обвинителство со вградување на нови механизми за одговорност и да обезбеди неопходна меѓународна соработка во оваа област, како и

Континуирана едукација на носителите на оваа функција.

Во оваа прилика би сакал да ги нагласам најзначајните новини што предлогот што Владата ви го нуди ги содржи.

Прво, предлагаме формирање на посебна канцеларија за борба против организираниот криминал и корупцијата во јавното обвинителство на Република Македонија.

Второ, предлагаме формирање на совет на јавни обвинители и тоа како советодавно тело во постапката за именување на замениците јавни обвинители и како второстепен орган во дисциплинската постапка и оценката за нестручно и несовесно вршење на функцијата.

Трето, предлагање именувањето на замениците јавни обвинители да биде без ограничен мандат.

Примена на начелото на правична и соодветна затапеност на заедниците и упторобата на јазикот во постапката пред јавното обвинителство.

Исто така и можноста за ставање на располагање на овластени службени лица на јавното обвинителство во постапката на гонење на сторителите на кривични дела.

Востановување на дисциплинска одговорност на јавните обвинителства и нивните заменици.

Исто така, донесувањето на овој закон претставува чекор напред во нашата определба за ефикасност во борбата со сите форми на криминалот како предуслов за евроинтеграционите процеси.

Со предложениот закон предлагаме основ за формирање посебен одел за сузбивање на организираниот криминал. Истовремено ќе се операционализираат и

зацртаните активности на Јавното обвинителство утврдени со Акциониот план на Владата на Република Македонија, кои при крајот на 2003 година беше презентирани во Брисел.

Имајќи ги предвид предложените одредби донесувањето на законот ќе значи чекор напред во зајакнувањето на системот на владеењето на правото, како и функционирањето на правната држава и воедно заокружување на правната рамка на кривично правната област што е непосредно поврзано со измените во Кривичниот законик, а исто така и во Законот за кривична постака, како и Законот за преземање на специјални истражни мерки.

Почитувани пратеници,

На крај ве повикувам со вашите дискусии да дадете поддршка за донесување на овој закон. Со тоа ќе дадете и придонес кон подобрување на текстот на законот.

ЉУПЧО ЈОРДАНОВСКИ:

Благодарам господине министер.

За збор се јави пратеникот Жарко Караџоски, а нека се подготви пратеникот Цветанка Иванова.

ЖАРКО КАРАЏОСКИ:

Почитуван претседател, почитуван министер, колеги пратеници,

Значи, денес го разгледуваме предлогот за донесување на закон за Јавното обвинителство во прва фаза и веднаш на почетокот да кажам дека можеби и беше крајно време да се поднесе еден ваков закон поточно да се почнат реформите во правосудниот систем во делот на Јавното обвинителство, како и во материјата од кривично правен аспект.

За потсетување, Владата на Република Македонија веќе достави, ја поминавме првата фаза од измените на Кривичниот законик, кривичната постапка е во прва фаза и сега е на ред Јавното обвинителство. Очекувам за скоро време да се најде и Законот за адвокатура кој ја комплетира целата оваа проблематика.

Последниот закон за Јавното обвинителство е од 1992 година, што значи дека од тогаш до сега поминати се цели 12 години и јасно е дека, имајќи го предвид и самото време поминато и се она што се случува, времето во кое живееме, јасно е искажана потребата дека овој закон треба да претрпи измени. И можеби е добра солуцијата, имајќи ги предвид и препораките да се оди со нов закон конкретно во оваа материја отколку да се прават измени и дополнувања.

Гледајќи го и разгледувајќи го законот, јасна е определбата на Владата, точно е дека има значајни измени, меѓутоа факт е дека многу работи се содржани од стариот закон. Особено во делот на организацијата на Јавното обвинителство немаме скоро никаква измена, што значи се задржува истиот концепт. 22 основни, јавни обвинители, 3 виши и 1 републички. Тоа беше и порано, тоа е и сега.

Во делот на улогата и функцијата и дефиницијата што претставува јавното обвинителство, факт е дека е утврдено со Уставот и таквата одредба е содржана и во овој закон во членот 2.

Со оглед на тоа што не сакам да се задржувам на она што го наведе министерот, причините поради кои се носи овој закон, покрај времето кое што го наметна, тука се и Советот на Европа, како и Лондонската конференција која упатува на одредени работи, кои треба да се применат во овој закон. Тоа не би го елаборирал, затоа што министерот го кажа.

Заради подобрување на текстот би сакал да се задржам на она што го нуди овој текст.

Во член 5 е дефинирана функцијата кој ја врши функцијата на Јавното обвинителство. Како што кажа, ја вршат јавни обвинители, јавен обвинител на Република Македонија, виши и основни јавни обвинители. Разликата од она што беше до сега и она што сега се нуди е во ставот 2 каде што се вели дека јавните обвинители се именуваат на шест години, а комплетна новина е членот 6.

Членот 6, став 2 каде што се зборува дека замениците јавни обвинители се именуваат без ограничување на траењето на мандатот. Ова е навистина значајна новина. До сега и замениците и јавните обвинители се именуваа на определен мандат, а по истекот на тој мандат се правеше реизбор. Ова укинување на мандатот особено кај замениците јавни обвинители е по препораката од Лондонската конференција, а и според искуствата во европските земји, па логично е дека и ние треба да го прифатиме. Но, и во делот на самостојната улога на Јавното обвинителство.

Тука е ставено едно ограничување - освен при првото именување на замениците јавни обвинители во основните јавни обвинителства кои се именуваат на шест години.

Значи, кога за прв пат еден заменик јавен обвинител се именува на функцијата, тогаш мандатот му е 6 години, а после тоа доколку повторно се избере, тогаш мандатот му е неограничен. Принципот на хиерархија и субординација како

принципи во Јавното обвинителство се принципи и за пинатамошните членови и тоа не е ништо ново, мала корекција, меѓутоа, основна е за државниот. Принципот на субординација се знае дека повисокиот јавен обвинител, може да ја превземе улогата на помалио, а принципот на хиерархија се знае каква е улогата на секој јавен обвинител, од највисокото, Републичкиот јавен обвинител, после слегува до најнискиот и таа работа била и останува и понатаму.

Во однос на меѓународната соработка и Годишниот извештај за поднесувањето одредби кои досега ги имавме. Новина е членот 17 каде што се зборува за употреба на јазиците, се става одредба како што е во кривичната постапка и ова е тоа што треба да се имплементира, како со другите закони, согласно Уставот, согласно Рамковниот договор и т.н., таа одредба веќе е калкулирана.

Значајни новини се предлагаат во делот на надлежноста на Јавниот обвинител, односно Јавното обвинителство, каде што се дава поголема улога во однос на неговата работа и неговата самостојност. Сега овдека се подразбира дека Јавниот обвинител треба да има самостојност доколку се дефинира како самостоен државен орган и овој предлог требаше да оди според мене за една поголема самостојност, а тоа ќе го кажам кога ќе дојдат на ред членовите. Значи која е новината во делот на надлежноста која е она каде што се зборува дека Јавниот обвинител сега ја насочува работата на овластените службени лица во Министерството за внатрешни работи. Тој и досега имаше некоја слична таква улога, меѓутоа да не го читам целиот член тука има јасно одредени работи кога ја насочува, како ја насочува. Потоа, барањето да му бидат ставени на увид документи и т.н., се разработува сега и во делот на органит ена локална самоуправа, која најверојатно ќе следи после оние закони кои што сега во пакет ги гледаме, и сит еоние други одредби кои зборуваат за тоа кој треба да му достави, како треба да му достави документи, дека никој не треба да го спречи и т.н.

Новината во членот 22 е значајна новина, значи, ова досега не постоеше, тоа го кажа и министерот. Тоа е заради остварување на функцијата на гонење на кривични дела од областа на организираното криминал и корупцијата, овластени службени лица да ожат да му стават на располагање за одредениот период како во претходна, така и во кривична постапка, што се води по негово барање. Значи што е сега тука разликата. Значи Јавниот обвинител може да побара службено лице од разен профил, тоа може да биде од минситер за внатрешни работи, може да биде

од Управата за јавни приходи, зависи од која област обвинителот постапува, да има право да повика службено лице и по него да ја работи таа работа, односно му пружи помош, што е неопходна и тоа на негово барање тоа службено лице и овластените за тоа службено лице мора да му одговорат позитивно. Значи дека едно малку пошироко овластување на Јавниот обвинител кога станува збор во делот на организираниот криминал и корупцијата, затоа што е јасно дека за тие дела треба поголема стручност, за да се утврдат и најдат. Према тоа, јасно е ако сакаме да се бориме против таквите криминогени дела, дека не може сам јавниот обвинител, туку мора да има некоја помош од страна на одредени стручни лица. Одредбите понатаму зборуваат дека стручното лице не може да се земе на одговорност, значи за сето она што го прави и врши заедно со Јавниот обвинител, што е добра одредба, затоа што доколку би можело да се земе на одговорност, не би можел да работи самостојно.

Според мене, иницијативата каде што сега јавниот обвинител може да покренува постапка и пред Уставниот суд, како утврдени во членот 23, но постапки кои се однесуваат на работата на Јавното обвинителство, од неговата ингеренција, исто така се една новина. Инаку улогата на Јавниот обвинител завршуваше во онаа фаза до Врховниот суд, каде можеше да поднесува правни лекови. Сега се оди еден чекор понатаму и членот 24 е новина во делот на спречување на извршување одредени постапки, каде што се зборува дека ако настапи извршување, која може да направи непроценливи штети и последици на предлог на Јавниот обвинител постапката за извршување може да се запре. Нормално, за тоа носи одлука судот, меѓутоа, сметам дека ваквата работа не постоеше досега.

Кај организацијата на Јавното обвинителство, веќе кажав дека го задржува истиот тренд, немаме зголемување, ниту намалување на јавните обвинителства, истата е хирариската поставеност. Значајна новина е членот 29, каде што се зборува за посебно одделение, кое се занимава со одделение за гонење на сторители на кривични дела од областа на организираниот криминал и корупција. Сега овде јасна е поентата дека во рамките на Јавното обвинителство ќе имаме едно посебно одделение составено од одреден тим на луѓе на предлог и на Јавниот обвинител. Тоа одделение треба да ја има таа улога, која што ќе работи независно во рамките на Јавното обвинителство, во смислана прибирање на материјал, сето она процесуирање и сето она бирање на тој материјал како би можел да работи исклучиво само на таа проблематика и она што ќе го открие или што ќе го сработи

да го достави таму каде што треба, поточно до овластените јавни обвинители, дали тоа ќе бидат општинските, односно основните до Вишиот и така натаму, зависно каква процедура, односно каква постапка се покренува.

Значи, интенцијата е да не биде се во рамките на Јавното обвинителство, да има еден стручен тим, кој исклучиво се занимава само со деловите на корупцијата и криминалот кој е организиран, а сето во рамките на она што е препорака на Лондонската конференција. Сега, колку ова одделение ќе покаже резултати, како тоа ќе се екипира и како во суштина ќе ја обавува оваа работа, затоа што, сепак, ова е една новина во РМ, ќе покаже и времето. Интенцијата во законот е тоа одделение да брои најмалку 3 лица, значи, сепак треба да биде еден колектив од поголем состав и тука се зборуваат за кои кривични дела фактички може да работи. Не за сите, за оние за кои што е пропишана казна најмалку 4 години и т.н.

Јас повеќе би сакал да се задржам по однос на овие јавни заманици и обвинители кои можат да бидат и какви услови треба да исполнуваат, мислам дека адекватно е иста работа пропишано, не е нешто којзнае каква новина, се бара да има квалификувано Правен факултет, правосуден испит, работно искуство во зависност од каде е јавниот обвинител и нормално, дека за тоа се бара исто специфично искуство.

Во членот 34 последниот став, каде што се зборува доколку јавниот обвинител не биде повторно именуван, продолжува да врши функција на заменик јавен обвинител од истото јавно обвинителство. Ова е една значајна новина, за да не се случи состојба доколку јавниот обвинител му истекува мандатот да не биде реизбран, да не се доведе до позиција што со него да се прави. Значи во тој случај ја продолжува својата работа како заменик јавен обвинител со мандат неограничен. Значи нема да има 6 годишен мандат, затоа што веќе претходно бил јавен обвинител.

Јас почитуван министре повеќе би се задржал на деловите кои се сега тотална новина, тоа е Советот на јавни обвинители и постапката за именување на јавни обвинители и заменици јавни обвинители. Мора да признаеме дека во досегашната практика, можеби најтешкиот и најчувствителниот проблем беше постапката за избор на јавни обвинители. Многу овдека и на Парламентот и во јавноста се дискутираше, дали постапката за избор на јавни обвинители, треба да биде регулирана како што беше регулирана во досегашниот закон. Поточно Собранието ги избира, ги именува јавните обвинители на тој мандат кој што беше

регулиран, на предлог од Владата. Документите поточно, по огласувањето од страна на Собранието се доставуваат до Собранието, а тоа до Владата и Владата даваше свој предлог. Дали е тоа за републички јавен обвинител, дали е тоа за виши или за основните јавни обвинители, предлогот секогаш идеше од Владата. Да бидам искрен очекував дека во овој закон ќе се превземе нешто во тој поглед. Поточно, да се даде поголема улога на независност на Јавното обвинителство како државен орган во смисла да не зависи од предлагачот. Нека стои Владата во смисла на тоа, сите сме свесни дека владите во РМ освен една Влада која беше на почетокот, сите се политички влади и за да го нема тоа влијание Владата врз една таква битна институција во РМ, која сега со овие новини во законот, треба да се бори решително и против корупција и против организиран криминал, и сепак улогата на јавното обвинителство треба да биде барем во изборот и во неговата работа по самостојно. Тоа е мое мислење мислам дека многу други од јавноста се согласуваат.

Кога го читав делот, каде што сега Владата предлага своет на јавни обвинители при првото читање посмислив, дека Владата се определи за едно тело кое ќе има слична улога, какво што има да речеме Републичкиот судски совет во судската власт, каде што е тело кое што тоа го предлага именувањето директно во Собранието и ги предлага и разрешувањата директно во Собранието. Што значи дека во таа ситуација едно тело кое е стручно за работата на судовите, односно судиите е компетентно и да предлага судии. Сега разликата е во тоа што тоа поточно Републичкиот судски совет е дефиниран со Уставот, додека Јавното обвинителство немаме нешто такво дефинирано во Уставот и сега Владата прави напор да најде некој механизам со кој што би ја зајакнала некако позицијата на јавното обвинителство во поглед на именувањето, во поглед на разрешувањето преку воведување на едно тело кое се вика совет на јавни обвинители. Значи во членот 35 тоа е кажано, значи за спроведување на постапката за именување и разрешување и за утврдување на одговорност. Ова е многу битно да се потенцира во извршувањето на функцијата на јавните обвинители и заменици јавни обвинители се основа совет на јавни обвинители. Кога ќе го прочитате овој член навистина се сфаќа дека овој совет има навистина голема улога и голема самостојност во делот и на именување и на разрешување, но и на утврдување на одговорност. Меѓутоа, понатаму во разработката во другите членови ќе се види дека таа улога на советот и не била толкава голема, како што овој член веднаш на почетокот сугерира. Инаку, составот е од 11 членови, 5 се оние по функција кои доаѓаат, Републичкиот јавен

обвинител, вишите јавни обвинители и основниое јавен обвинител во Скопје, потоа двајца ги предлага колегиумот на Јавното обвинителство и четворица на предлог на минситерот за правда. Што значи и понатаму е присутна Владата преку министерот за правда со доминантно мнозинство да речеме од телата на Јавното обвинителство, 7 према 4 или вкупно 11. Тука сега се зборува кој раководи и како раководи со тоа. Разработувајќи ги понатаму одредбите, веднаш ќе се задржам на членот 40 каде што се вели советот на јавниобвинители е надлежен за давање позитивно мислење за именвуање на јавен обвинител, односно заменик јавен обвинител, постапира во втор степен во постапка за утврдување на дисциплинска одговорност и утврдување за нестручно вршење на работите и покажување незадоволителни резултати во прашањето на функцијата и т.н. Значи првата фаза е прескокната, тука не е надлежен советот тука ја утврдува одговорноста за нестручно , неквалификувано или незнамкакво работење на јавното обвинителство, таа работа се препушта согласно овие одредби од законот всушност, на јавното обвинител, според принципот на хиерархија, меѓутоа повторно се враќаме на оној проблем и изборот на јавниот обвинител е по иста процедура како што е изборот и на замениците и на основните јавни обвинители, што значи со голема улога на Владата како предлагач , или да не кажеме со голема улога на некое политичко влијание. Исто така и кога се зборува за разрешувањето значи советот може да постапува само попостапки по жалби или во втор степен. Сега тука и кај дисциплинска и кај другата постапка. Како оди процедурата значи што е сега фактички новината на овој закон значи за јавните обвинители тоа е регулирано со членот 42, се кажува дека Собранието што ги именува јавните обвинители на предлго од Владата, значи истото се задржува и понатаму, значи Владата е овалстен предлагач до Собранието, па претходно позитивно мислење кое го дава советот. Што тоа значи? Значи советот е тој што ќе даде позитивно мислење по однос на сите оние кои се кандидирале. Тоа позитивно мислење оди во Владата, Владата е официјалниот предлагач, разликата е во тоа што позитивното мислење кое го дал советот се доставува и до Собранието да се има предвид на она што тоа кажало за одредени категории на предложени кандидати. Процедурата оди понатаму, или ако се постави логичкото прашање, што ако Владата како овластен предлагач не го прифати позитивното мислење од страна на советот. Значи даи тоа е обврзувачко, или не е обврзувачко. И сега во понатамошниот став 2 се зборува значи Владата не е должна да го прифати позитивното мислење, но должна е само во ситуација, доколку

предлогот, односно мислењето кое го дава советот, Владата да го врати до советот, ако тие го достават истито тој предлог, но овој пат со двотретинско мнозинство. Тогаш Владата е должна да го предложи истиот тој предлог. Но, затоа пак е Собранието како филтер каде што имајќи ја досегашната практика, обично она што го предлага Владата го прифаќа и парламентарното мнозинство и оној член кој не го прифаќа Владата па било дали ќе го врати на советот, па дали со двотретинско мнозинство советот ќе ја натера Владата да го прифати, затоа е филтерот парламентарно мнозинство, така да бидете сигурни дека тој предлог нема да помине на Собранието заради тоа, според мене кога се размислуваше во делот каква да биде постапката, каква да биде процедурата во смисла на тоа да се дојде до што посамостоен државен орган како што е јавното обвинителство дефинирано со Уставот, според мене требаше да се елиминира Владата како овластен предлагач кој ги предлага јавните обвинители. Затоа што независно дали вакви совети ќе постојат од 11, можеби од 33 стручњаци, ако тој има улога само да дава мислење тоа нешто нема да ја спречи Владата да има таа политичко влијание која е факт дека во сите овие години во РМ се отсликува и во работата, односно во изборот на јавните обвинители. Па ќе ни се случува, како што ни се случува која каква Влада се менува во РМ така да се менува и јавниот обвинител на РМ. Па нема да ни чини г-динот Ставре Џиков, затоа што Ставре Џиков го постави ВМРО-ДПМНЕ кога имаше парламентарно мнозинство на предлог на неговата Влада, па отидовме соразрешување, па го избравме сега Александар Прчевски и бидете сигурни дека доколку ВМРО-ДПМНЕ повторно дојде на власт дека истито тој господин независно уште два совети да постави по овој закон ќе биде разрешен, затоа што доаѓа нова гарнитура. И секогаш тоа се одразува на јавниот обвинител и секогаш со она декларативна борба во смисла тој е самостоен државен орган и тој треба да се занимава со корупцијата, да ги гони по службена должност и т.н. Значи ако ги ислушавме препораките еи од Лондонската конференција, но и сето она искуство кое го имаме овдека, навистина и доколку сакавме да одиме со еден закон, кој што ќе дадеше навистина една улога и положба на јавното обвинителство како независна институција, според мене не требаше или треба да размислите како предлагачи, Владата да се тргне од предлагач на јавните обвинители, а изборот да го врши Собранието и да се најде некое тело кое ќе биде овластен предлагач. Нека тоа биде и советот персонално поинаку составен, не мора да биде ограничен бројот од 11 членови меѓутоа, таа улога да ја игра советот.

Инаку, ако се декларираме и ако сакаме Република Македонија да ги прифати, да ги инкорпорира во своето законодавство сите оние закони кои што се во Европската унија и ако сметаме дека ни е таму местото во Европската унија, ние навистина мора да покажеме дека оние органи кои што се со Устав декларирани како самостојни органи, навистина треба да бидат и самостојни, а не само декларирани самостојни и не само со тоа што ако некој препорачал: донесете закон, или досега имавте, тој покажал слабости, дај ние сега ќе донесеме закони и со тоа сме ја завршиле работата. Работата не е завршена затоа што имплементацијата покажува дека слабостите повторно ќе излезат на видело. А така не се оди во Европа, значи навистина треба да се покаже сериозна желба и сериозна волја дека навистина сме сработиле нешто кое во иднина ќе работи самостојно. Еве колку ни е самостојно сега јавното обвинителство и колку тоа не е подложно, за она што сега го кажувам дека Владата преку изборот, преку разрешувањето врши притисок е очигледно. Господинот Александар Прчевски како јавен обвинител на Република Македонија па и целото јавно обвинителство како институција година и колку откако е избрано се занимава само со една политичка партија. Значи сиот криминал и целата корупција е регистрирана, или резервирана за ВМРО-ДПМНЕ како претходна владеачка гарнитура и дајте сега само со нив ќе се занимаваме. Од друга страна досега не видовме ни малку, или нешто јавното обвинителство да покрене во смисла на она што претставува власт. А токму тука е улогата, ако сакаме независен орган јавното обвинителство пред се кога станува збор за корупција да се занимава со власта. Затоа што факт е дека корупцијата постои во власта. Или почитуваниот јавен обвинител сите мерки кои што ги најавува ги прави на прес конференција. Точно е сега во овој закон предвидовме во одреден член дека јавниот обвинител на Република Македонија може да ги изнесе на прес, во јавноста може да ги изнесе и состојбите што е затечено, како е затечено и да ја информира јавноста. Меѓутоа, треба да се прави разлика од она што е направено, колку предмети се евидентирани, колку постапки се покренати од она што значи закана, или имаме вакви судии, имаме корумпирани судии, а од друга страна немаме кривични пријави. Значи јасно е дека политичкото влијание постои. И заради тоа треба многу посериозен пристап за да ги ослободиме и овој орган кој што сега е и овој господин кој што сега е на таа позиција, а и во иднина да немаме ситуации на политички притисоци врз оваа институција. Инкорпорирана е и одредбата од Уставот, или од Рамковниот договор каде што соодветната и правична застапеност на заедниците

треба да биде вкалкулирана и во овој закон. Тоа е направено во членот 43, значи да немаме забелешки во тој правец, го инкорпориравме. Колку од тоа ќе биде сработено и колку ќе имаме такви кадри да ги поставиме согласно уставниот амандман. Се надевам дека со прифаќањето на оние дипломи од Тетовскиот универзитет ќе го имаме просторот и тука да го пополниме она што со Устав сме го немале како право. Инаку одредбите како што е членот 49, јавниот обвинител и заменикот на јавниот обвинител се должни да го чуваат угледот на функцијата што ја вршат, колку е потребно да стои во закон, се знае дека навистина треба да имаат углед и да ја држат таа функција, колку пак тоа го прават, тоа е друга приказна.

Значајна новина почитуван министре е и членот 55, значи на главниот претрес јавните обвинители се должни да носат посебна облека наречена “Тога” со која се издвојуваат од другите учесници. Тоа е можеби прифатливо затоа што така светот работи, треба да се знае кој е јавен обвинител, кој е судија, кој е адвокат итн. Правилникот за изгледот на тогата ја носи министерот за правда. Веројатно не пишува рок кога тоа треба да се направи. Сега одиме кон она кое е исто така доста интересно во законот, тоа е престанок на функцијата и разрешување. Иако голем дел од одредбите кои што значат престанок на работата на јавниот обвинител, или негово разрешување е пресликано и во овој закон. Тука има и новини кои во рамките на она што претходно е кажано, сега се инкорпорирани. Нема да ги читам првите четири, затоа што тие беа и досега. Ќе ја читам петта точка, значи кога ќе се утврди дека извршил потешка дисциплинска повреда на функцијата јавен обвинител или заменик јавен обвинител утврдена со закон со што го нарушил угледот на функцијата јавно обвинителство, битна работа и кога ќе се утврди дека нестручно работи, покажува незадоволителни резултати во вршењето на функцијата. И сега повторно се враќаме на она што претходно го кажав. Кој е тој што треба да го утврди тоа? Според одредбите на законот, тоа е член 61 каде што се зборува како се утврдува незадоволителните резултати и дисциплинската одговорност. Се вели: за сторена потешка дисциплинска повреда, или нестручно работење. Ова е многу специфична категорија, нестручно работење, затоа што многу покажало проблеми и во судството, да речеме кога треба Републичкиот судски совет да покрене постапка за нестручно работење итн. Навистина во пракса се јавуваше проблем што е тоа нестручна работа и кои се тие критериуми за стручност, а кои за нестручност. Значи, подведување под една категорија е многу тешко да се разграничи, како тоа ќе се одвива овде кај јавното обвинителство, убеден сум дека ќе се најде на проблем и

понатаму. Меѓутоа, сега интересна е процедурата, односно постапката како се покренува. И одиме значи сега понатаму, за утврдување на една ваква работа предлагач е Владата на Република Македонија за јавниот обвинител на Република Македонија. Значи таа го бира, таа го разрешува, таа го предлага за избор, Собранието го бира, но таа го предлага и за разрешување, Собранието го разрешува. Значи, истата процедура како и досега. Така и беше. Праксата покажува почитуван министер дека ваква постапка никогаш не била покрената од онаа Влада која што го предложила за избор, освен доколку јавниот обвинител сигурно не ги слуша сугестиите на Владата, тогаш може да се случи, ама за жал ние во Република Македонија таков јавен обвинител досега сме немале, значи да не ја слуша Владата, обично сите ја слушаат за да не му се случи членот 61. Потоа имаме, јавниот обвинител покренува значи предлог за сите јавни обвинители и заменици јавни обвинители, вишиот јавен обвинител, за основниот јавен обвинител, заменик и основниот јавен обвинител, за заменикот итн. Санкциите се скоро исти, јавна опомена, парична казна, разрешување. Дисциплинската одговорност според членот 63 ја спроведува комисија од 5 члена чиј состав го утврдува јавниот обвинител на Република Македонија. И таа е таа што ќе одлучи која мерка ќе му биде дадена. Сега разликата од сето ова што досега го зборував, значи и она што беше претходно, тоа не е новина, исто така според тој принцип на хиерархија исто така јавниот обвинител ги разрешува пониските јавни обвинители, вишиот, основните, замениците, значи тоа било и досега. Разликата која сега ја нуди предлагачот е во второстепената постапка. А второстепената постапка ја води, или второстепенот орган во постапка за утврдување на дисциплинска одговорност е Советот на јавните обвинители. Според одлука на Советот, значи која ќе биде конечна во втор степен, Собранието покренува предлог, фактички Советот поднесува до Собранието предлог за разрешување. Значи, повторно ќе се задржам на она што и претходно го кажав, дали улогата на Советот треба да биде само во второстепената постапка, а и зошто улогата на Советот да не е и во почетокот на постапката, да речеме првостепената постапка тој Совет да ја утврдува одговорноста на сите јавни обвинители во смисла и на јавниот обвинител на Република Македонија, но и на вишиот, и на основниот итн, сета онаа хиерархиска поставеност. Нема да го повредиме принципот на хиерархија доколку дадеме Советот да одлучува по однос на, дали е основан предлогот за разрешување, поточно дали постојат оние елементи согласно член 61. Во Советот учествува и јавниот обвинител на Република

Македонија и вишите итн, што значи дека и принципот на хиерархија е застапен во тој Совет. Но, сметам дека како едно стручно тело, како едно тело кое е над улогата на јавниот обвинител за да се спречат оние политички влијанија и без разлика што се декларира некој дека е самостоен, се знае кој го командува и управува за да се доведе до една ситуација реално и вистински да се утврди, она што кажав кое е многу проблематично прашање, што е нестручна работа. Инаку, што може да се случи? На сите овде ни е јасно кога јавниот обвинител на Република Македонија кој е избран сите овие години, да не се правиме наивни, значи избран е исклучиво по желба на Владата. Тој човек мора да одговара според симпатиите на Владата. Јавниот обвинител, значи имавме прилика да го видиме тоа минатата година, тој ги предлага сите основни јавни обвинители, виши и ние овде со парламентарното мнозинство тоа и го гласаме. Ако се случи некој од тие јавни обвинители кои што отишле по предлог на јавниот обвинител со својата работа отстапат од она што е зацртано, па да кажам и политички, но и инаку во видувањето на јавниот обвинител на Република Македонија, тој може секогаш да покрене постапка за разрешување на јавен обвинител врз основа на ставот, односно членот 61 став 1 и да се каже: овој јавен обвинител нестручно работи. И тој предлог ќе го достави како овластен предлагач до Собранието, а Собранието по брза постапка ќе го разреши. Тоа сме го имале во многу наврати, а тоа не зборува за самостојност на јавното обвинителство. Заради тоа почитуван министре скренав внимание во постапката за избор, сега и за разрешување, потребно е таа улога да ја земе едне колективен орган кој што во секој случај барем во еден процент ќе биде помалку влијателен од Владата, или од политичката Влада и да не му се сугерира кој како да работи и кога да држи прес и кога да поднесува кривични пријави на ВМРО-ДПМНЕ, туку да си ја работи работата стручно, па да се случи и во време на владеење на некоја влада да се покрене постапка, еве ако ништо друго, за зејтинот во “Брилјант”, да речеме, или можеби за “стенетовите”. Верувам дека Владата ќе го земе во предвид ако ништо друго искажувањето, мислам дека на тој начин ќе се дојде до подобри решенија.

Значајни новини се и Глава 6 каде што се зборува за генерален секретар, државни службеници и други вработени во јавното обвинителство. Имаме навистина новина, генерален секретар ја игра таа улога што ја игра согласно законот и тоа е исклучиво кај јавниот обвинител на Република Македонија, значи генерален секретар имаме таму. Кај другите обвинителства, значи вишото итн имаме раководител на сектор на стручна служба, советник, виш соработник, соработник,

помлад соработник, приправник, тоа се нови категории кои што досега не сум ги среќавал, или можеби јас толку сум знаел, меѓутоа кај јавниот обвинител на Република Македонија покрај генерален секретар, самостоен советник, советник, соработник итн. Не би се задржал многу на ова, затоа што очигледно дека има потреба за таква работа. Тоа што се дефинира е дефинирано на начин за да се подобри улогата и работата на јавното обвинителство, да биде еден сервис на покомплетни работи.

Овој закон опфаќа и дел на средства за работа и тука се прави сега еден обид на некој начин што е можно поголемо влијание на јавното обвинителство, значи како институција при креирањето на буџетот со својата улога да одлучува за некаков самостоен свој буџет, поточно да има поголемо влијание во распределбата на средствата, да не зависи од Министерството за финансии, од Министерството за правда итн, значи да има улога и јавното обвинителство и тоа се кажува во членот 78 каде што јавното обвинителство, или јавниот обвинител на Република Македонија доставува мислење до предлагачот на буџетот итн со свои забелешки, но истото тоа го доставува и до Собранието, така што да се има поголем увид кога го гласаме буџетот да видиме што е тоа што јавното обвинителство ставило забелешка, има ли простор и место да се инкорпорира, или не. И сега пак е тука оној расчекор, се назира во самите одредби во законот дека проблемот за самостојноста кај јавното обвинителство исто како што е проблем за самостојноста во судството во делот на самостојноста, односно самостојното финансирање. Или колку една институција независна од распределбата што ја прави Министерството за финансии, или Владата, толку е посамостојна и тоа е неспорна работа. Оваа Влада поднесе еден закон за судски буџет, се прави еден обид да се осамостои судството и сега преку тој буџет каде што сега судиите ќе го креираат со свои забелешки треба да работат понезависно. Меѓутоа, од друга страна ако премногу се отиде во независност во судството ќе ни се случи да излезе јавниот обвинител на Република Македонија на прес и да каже: сите судии се корумпирани, што е апсурд, за кое што нешто никој не презема одговорност, а пак Владата најмалку најде начин да биде согласно одредбите и на постоечкиот закон, но и на овој, дали еден јавен обвинител на Република Македонија може да изнесе такви обвинувања. И тоа на прес и да каже, сите се корумпирани, да врши притисок итн. Од друга страна се декларираме за независно судство. Мислам, едно со друго е неспоиво. Јасни се разграничувањата и затоа овде не ги читав надлежностите на јавниот обвинител на Република

Македонија, меѓутоа неговите надлежности се многу јасни. Секоја една појава на кривично дело се знае како се покренува, се знае кој е рокот, овде сте го прецизирале рок од 30 дена откако ќе биде сознаена некоја работа итн, треба да ја процесуира и тоа треба да се прави така како што пишува во законот. Сега улогата на тоа, дали пак и јавното обвинителство како институција треба да има нешто слично како и судството самостојно во делот на финансирањето. Мислам дека треба да се зајакне, односно да се оди во правец на поголема самостојност во делот кој е резервиран од буџетот за јавното обвинителство, а не само со давање мислење и давање сугестија, а никој тоа да не го прифаќа. Значи, сепак треба да има барем некоја појака одредба со која што ќе се даде појака улога на јавното обвинителство во делот на што посамостојно финансирајте, односно што поголемо влијание во делот кој што нив им припаѓа, отколку да зависи од тоа дали министерот за правда ќе каже, толку ви треба, или не ви треба, или обратно.

Ове имам едно прашање до вас почитуван министре, јас сметам дека навистина овој закон заслужува внимание. Членот 81 почитуван министре би сакал да ве прашам, значи тука се зборува за платите и други надоместоци на јавните обвинители и заменици јавни обвинители, како и на државните службеници согласно Глава 6 се определуваат со закон. Не ми е јасно, бидејќи не пишува со кој закон? Дали се мисли на Законот за работни односи, за посебен закон кој што ќе ги утврди правата, односно платите на јавното обвинителство кое ќе важи само за нив, или воопшто со кој закон? Ако е според законот за работни односи како што и досега беше, тогаш некоја улога, јавното обвинителство не отстапува од она што значи за сите, ако е посебен закон веројатно тоа ќе треба да го предложи Владата и да го гледаме, а ако е посебен закон тука треба да се води сметка ако веќе му даваме ваква улога на јавното обвинителство и на јавните обвинители со една основна поента дека пред се преку тоа одделение кое што го кажавте и кое што е спорно и во законот, значи за борба против корупцијата и организираниот криминал треба да се води сметка кој е стимулансот и која е наградата за еден јавен обвинител да биде самостоен во работата, односно да не биде пак подложен на коруптивни методи.

Тука би сакал да ми одговорите на што се мисли.

Она што е дадено во преодните одредби веќе го спомнавме, значи замениците јавни обвинители по истекот на мандатот за кои се именувани ќе бидат именувани без ограничување на траење на мандатот, согласно одредбите на овој

закон. Дел е утврден во правилниците и по донесувањето на овој закон веројатно ќе следат и тие.

Од прилика се ова забелешките кои ги искажав. Се надевам дека во следната фаза кога ќе дојде законот, односно втора или трета, во зависност од тоа за што ќе се определи Владата, дали ќе оди со нацрт на закон или не, ќе го има предвид ова што го искажав, ќе го има предвид и она што колегите ќе го искажат, особено се надевам и јавното мислење, се со цел, не да се сфатиме погрешно, да се сфатиме така како што треба, да направиме институција која треба да си ја работи работата согласно Уставот, значи што поголема самостојност за да дојде до што подобра реализација односно остварување на сите законски норми. Се она што значи ограничување во тој правец или можност дека тоа ќе се ограничи преку вакви или онакви влијанија може и добро е да не стои во законот. Тоа е моето мислење. Се надевам дека Владата ќе прифати барем дел од тоа.

ЉУПЧО ЈОРДАНОВСКИ:

Благодарам господине Караџоски.

Повелете, господине Кондарко, имате три минути реплика.

БОРИС КОНДАРКО:

Благодарам претседателе.

Почитувани пратеници,

Господине Караџоски, јас те познав во Парламентот и јавноста по своите шеговити настапи, меѓутоа, занесен во својата шеговитост да и се допаднете на јавноста кажавте многу противречни работи.

Само ќе го поставам прашањето, за каква независност на јавниот обвинител и Јавното обвинителство се залагате и говорите овде еден час, а притоа јавно изјавувате од оваа говорница дека ВМРО-ДПМНЕ, доколку дојде на власт да бидеме сигурни дека ќе постави свој јавен обвинител. Тоа е независноста за која се залагате? Тогаш залудно говорите и се денифистицирате пред целата македонска јавност.

Понатаму, искажавте во дискусијата многу неточни наводи, обидувајќи се да ја свртите дискусијата по законот на дневната политика. Кажавте, тоа се ваши зборови дека јавниот обвинител кажал дека се сите корумпирани. Не е точно, јавниот обвинител не го кажа тоа, јавниот обвинител посочи конкретни случаи и конкретни примери.

Го поставувам прашањето зошто претседателот на Врховниот суд, кога веќе ги констатира слабостите во судството не ги каже тие конкретни слабости и конкретни примери, туку бега од новинарите и од камерите. И зошто вие тоа не го кажете ако имате конкретни примери.

Затоа, јавниот обвинител заслужува овде јавна поддршка и во иднина почесто тоа да го прави, се разбира со аргументи.

Понатаму, вие изнесувате наводи и велите дека јавниот обвинител и обвинителството се занимавале со криминалот само на претходната власт.

ЉУПЧО ЈОРДАНОВСКИ:

Благодарам, реченицата е завршена, времето ви измина.

Господине Караџоски повелете еда минута контра реплика.

ЖАРКО КАРАЏОСКИ:

Господине Кондарко се до сега мислев дека сте портпарол на СДСМ или на пратеничката група. Денес испаѓа дека сте портпарол и на јавниот обвинител.

Инаку, господине Кондарко колку и да сакам јас да бидам шеговит во ова Собрание, верувајте дека вас нема да ве надминам. Значи, продавањето и купувањето на бурек стана официјален виц и во К-15, нели, или она “не јади бурек” тоа веќе стана дефиниција во Парламентот. Јас тоа не го правам, вие го правите.

Исто така, трудете се барем да бидете портпарол, меѓутоа, како адвокат немојте да браните никого затоа што само пропаѓате се подлабоко и подлабоко.

ЉУПЧО ЈОРДАНОВСКИ:

Повелете, процедурално господине Кондарко.

БОРИС КОНДАРКО

Мислам дека господинот Караџоски не се држеше до предметот на репликата, туку изнесуваше лични навреди до пратеници на ова Собрание, што секако не доликува на еден пратеник. Мислам дека во вакви ситуации треба и вие да реагираате (му се обраќа на претседателот), а барам господинот Караџоски да се извини за ова, како што и порано тоа го направи, меѓутоа постојано се повторува со неговото непристојно однесување.

ЉУПЧО ЈОРДАНОВСКИ:

Благодарам.

Има збор госпоѓа Цветанка Иванова, а нека се подготви госпоѓата Емилија Костадинова.

Кој како реплицирал, сепак е прашање на односот и етиката.

ЦВЕТАНКА ИВАНОВА:

Почитуван господине претседателе, колеги пратеници, господине министри,

Сепак сметам дека е потребно да се вратиме на точката на дневен ред, затоа што денес имаме на дневен ред еден доста сериозен закон, а тоа е законот за јавно обвинителство, закон кој регулира еден значаен сегмент од кривично-правната област во нашата држава, закон кој ја регулира позицијата, надлежноста, условите и постапката за именување и разрешување на јавни обвинители, кои сепак според уставната позиција што ја имаат во нашиот казнено правен поредок заслужуваат посебно внимание и дискусиите да бидат со сериозност во овој Парламент.

Имајќи ја предвид сериозноста на овој закон, сметам дека дискусиите на сите дискусанти ќе бидат доволно сериозни и во правец на давање мислења, сугестии, предлози и забелеки, се со една цел да му помогнеме на предлагачот, во рамките на своите можности, да ни предложи уште подобар текст на законот во последната фаза.

Но пред да почнам со конкретна дискусија по законот, би сакала да го изразам моето задоволство што предлагачот во ваква ситуација, кога има поопсежни и пообемни измени и дополнувања во однос на законот, наместо со измени на постојниот закон, се одлучил да оди со постапка на донесување нов закон и тоа закон кој ќе се донесува во две фази, за да можеме сите да ги искажеме своите сугестии и предлози. Впрочем, ова мое задоволство го изразувам затоа што ова е став и секогаш препорака на Законодавно-правната комисија.

Сега да преминам на мојата дискусија, која денес ќе ја насочам на три поенти, односно три точки и тоа:

Прво, аргументи во знак на поддршка во прилог на потребата од донесување на овој закон.

Второ, афирмативен говор во знак на поддршка на одредени значајни решенија во законот, со кои внесуваат значајни новини во овој сегмент, со кои решенија се подобрува и зајакнува позицијата на Јавното обвинителство како единствен државен орган кој е задолжен да ги гони сторителите на кривични дела.

И третата моја поента во говорот ќе се однесува на дилемите кои пред мене се јавија во поглед на одредени решенија во законот.

На почетокот во врска со потребата од донесување на овој закон сметам дека за овој закон потребата ќе ја утврдиме консензуално. Овој заклучок го влечам од фактот што во сите работни тела на Собранието сите членови на работните тела

изразија безрезервна поддршка на потребата од донесување на овој закон и сметам дека и денес како Парламент едногласно ќе ја утврдиме потребата од овој закон.

Потребата од донесување на овој закон, да не ги повторувам често искажаните реченици до сега кога ја утврдуваме потребата од донесување на други закони, не е само поради фактот што Република Македонија треба да го харминизира сопственото законодавство со она на Европската унија, не е само поради фактот што Република Македонија и во овој сегмент треба да ги вгради меѓународните стандарди, треба да ги вгради европските директиви и препораки, како што е Препораката 2019 на Советот на министри, како што се заклучоците и извештаите од земјите членки на групата ГРЕКО, како што се извештаите од Лондонската конференција и на крајот приоритетите утврдени со стратегијата за борба против корупцијата, донесена од страна на Владата на Република Македонија. Но потребата од донесување на овој закон уште повеќе е наметната од една друга причина, која сметам дека тука треба да ја истакнам, а тоа е општиот општествен консензус Република Македонија да биде што поблиску кон членството во Европската унија. Како што ни е познато на сите, секоја земја што сака и аплицира да влезе во Европа потребно е да исполнува низа критериуми, познати како Копенхагенски критериуми и еден од приоритетните Копенхагенски критериуми е јакнење на институциите на власта, кои го гарантираат владеењето на правото, демократијата и почитувањето на човековите права. Впрочем, Јавното обвинителство како орган кој во рамките на своите адлежности и овластувања при постапувањето треба да почитува два императива, а тоа е почитување на човековите права и ефикасност во кривично-правниот систем и во кривичниот прогон. Тука веќе нема дилема дека јавното обвинителство е еден орган во државата, кој го гарантира владеењето на правото, демократијата и почитувањето на правата на граѓаните и според Копенхагенските критериуми практично исполнуваме еден услов, јакнење на една институција која ги гарантира овие права.

Значи, сметам дека напред искажаните причини се доволни за да се утврди потребата од донесување на овој закон.

Понатаму, сега ќе се осврнам во мојата дискусија на содржината на овој закон. Читајќи го законот во прва фаза или како што велите првото читање на законот, моја констатација е дека овој закон е доста добро стручно срочен и има доста добра содржина. Меѓутоа, секогаш се може и нешто повеќе.

Во вториот дел од говорот кажав дека ќе зборувам афирмативно и поддршката на содржината на овој закон ја давам во целина, со давање поента на одредени законски решенија. Ќе одам по редослед така како што се членовите во законот.

Сакам да дадам особена поддршка на решението од член 14 каде се предвидува меѓународна соработка на јавните обвинители со обвинители од други држави. Впрочем, ова е една генерална тенденција на сите европски земји, затоа што не можеме да имаме успешна борба против организиран криминал, доколку не постои соработка меѓу обвинителите од сите земји. Ова е едно позитивно решение на кое треба да му се даде особено значење, но за разлика од досегашниот текст, немаше ваква законска можност до сега. Значи, она што го кажа господинот дискутант дека до сега и ова било решение - не, не е точно, ова е новина во законот. Ова гарантира дека ние ќе се подготвуваме и институционално ефикасно да се бориме против организираниот криминал.

Друго решение кое сметам дека заслужува особено внимание и треба да му се даде поддршка, исто така во контекст на институционално подобрување и позиционирањето на Јавното обвинителство во кривично-правниот поредок, за да може со успех да се справува со криминалот, што е негова основна задача, е регулирањето на соработката - тоа е во членот 21 - регулирана е попрецизно соработката на Јавното обвинителство со државните органи и сите правни и други лица во борбата против организираниот криминал и сите видови на криминогени појави. Ова е исто така прецизна одредба, која на Јавното обвинителство му дава едно поле на широка соработка со сите органи кои можат да дадат придонес во откривањето на кривичните дела, а исто така треба да се поддржи и одредбата од членот 29, особено одредбата од членот 29, каде што како посебна новина со овој закон се утврдува организирање на посебен оддел за сузбивање на организираниот криминал и ова треба особено да го поддржиме, затоа што овој оддел кој што ќе се бори со организираниот криминал ќе функционира на територијата на целата држава и ќе има право да постапува пред сите судови.

И на крајот, најголема поддршка треба да дадеме на членот 35, односно решенијата на член 35, 36 и понатаму, со кој во овој закон се предвидува формирање на совет на јавни обвинители, со кој совет практично ќе се зајакне позицијата на Јавното обвинителство во казнено-поправниот систем.

Забелешката на претходниот дискусант дека советот на јавните обвинители е како еден вид консултативно тело и Владата требало да се из земе од постапката на изборот и разрешувањето на јавните обвинители, јас сум сигурно за департизација на сите овие функции, меѓутоа, треба да се каже дека со предложените решенија се оди повеќе чекори понапред во зајакнување на позицијата на Јавното обвинителство и не треба уште на почетокот да критикуваме одредени решенија, особено решението кое се однесува на советот на јавни обвинители, затоа што советот на јавни обвинители нема само консултативна улога. Мислам дека тоа беше член 42, каде советот на јавни обвинители со дветретинско мнозинство доколку го врати предлогот за именување на јавен обвинител, практично тој предлог е задолжителен за Владата. Значо, сепак, советот на јавни обвинители претставува едно стручно тело, кое доколку донесе една одлука со двотретинско мнозинство тоа е една силна одлука заради тоа што мнозинството стручњаци се произнеле позитивно за таа одлука и од тука задолжителноста на оваа одлука за советот и за Владата.

Почитувани колеги, јас не мислам само да го фалам законот.

Исто така, сакам да изнесам одредени дилеми кои практично се отворија пред мене читајќи го во прва фаза законот. Првата моја дилема, која не е само моја бидејќи беше истакната исто така и од страна на повеќе членови на ЗПК се однесува на предложеното решение во член 6 став 2, со кое се предвидува на замениците јавни обвинители да биде неограничен, освен при првото нивно именување. Кај мене и кај дел од членовите на ЗПК се отвори дилема за усогласеноста на ова решение со одредбата од член 106 став 3 од Уставот на Република Македонија, каде што е ограничен мандатот на јавните обвинители во траење од шест години. Секако дека предложената одредба има аргументи и за и против. Затоа јас ја исказувам и како дилема и сега ако одиме по редослед, аргументи за оваа одредба кои би биле.

Прво, дека со одредбата од членот 106 став 3 од Уставот на Република Македонија се ограничува мандатот само на јавните обвинители, значи не и замениците кои не се уставна категорија.

Понатаму основната причина всушност и заради која пристапуваме кон донесување на нов закон е и зајакнување на позицијата на Јавното обвинителство во нашиот казнено-правен систем и негова професионализација во вршењето на неговата функција.

И на крајот аргумент за би било, доколку сакаме да се придружуваме кон членство во ЕУ, секако дека мора да ги вградуваме меѓународните стандарди, а особено директивите на ЕУ и препораките. Сега, тие се аргументи за: Меѓутоа, може да се истакнат, исто така и аргументи против. Кои аргументи би биле против:

Согласно со одредбата од член 106 став 3 од Уставот на Република Македонија, мандатот на јавните обвинители е ограничен на 6 години. Согласно пак со предложената одредба од член 5, според која “функција на јавното обвинителство ја вршат јавни обвинители и тоа виш јавен обвинител на Република Македонија и основни јавни обвинители”.

Бидејќи заменикот јавен обвинител не е уставна категорија туку е законска категорија, и бидејќи заменикот јавен обвинител не врши, според решението од член 5, јавно обвинителска функција, оттука по логиката на нештата се претпоставува дека функцијата заменик јавен обвинител произлегува од функцијата јавен обвинител. Значи заменикот јавен обвинител практично ги има сите овластувања права и должности, во вршењето на својата функција, како и јавниот обвинител. И по логиката на нештата сега се поставува прашање од каде го влече заменикот јавен обвинител неограничениот мандат, кога и од таму од каде што ги влече своите права и овластувања, нема неограничен мандат.

Понатаму, во контекст на ова уште една моја дилема.

При регулирањето на одделни прашања кои се регулирани со Уставот и потоа ги допрецизираме со закон. Имено во конкретниот закон кај мене се отвори дилема дека не постои знак на равенство при решавањето на овие работи, а тоа е пак со имунитет, ваму во Уставот имеме ограничен мандат, а со закон даваме неограничен за замениците јавни обвинители. По однос пак на прашањето за имунитетот, во Уставот има одредба со која е утврден имунитет за јавните обвинители, а во Законот пак исто така пренесуваме имунитетот на замениците на јавни обвинители. Ова се правни дилеми кои кај мене се јавуваат и сакам да ги искажам.

И уште една друга правна дилема која се поставува пред мене е предложеното решение од член 5 каде се дефинира кој ја врши јавно обвинителската функција. Тука се отвора дилема дали пак ова решение е во согласност со член 106 од Уставот.

Сите напред изнесени мои дилеми се однесуваат на предложените законски решенија дали се во согласност со уставните одредби. Меѓутоа, сега пак кога се има предвид фактот дека овие предложени решенија практично се меѓународни

стандарди, се препораки и директиви од ЕУ, сите ние знаеме на каде одиме. Ако одиме натаму каде што сме договорени, значи мораме да ги вградуваме овие меѓународни стандарди. Тука јас го гледам ова правно олеснување. Значи мораме да ги вградуваме овие меѓународни стандарди. Тука јас го гледам ова правно олеснување кое кај мене се јавува како дилема.

Сега пак се поставува прашањето дали Уставот треба да ни биде пречка и дали не треба да отвориме една иницијатива, да се покрене иницијатива за промена на одделни уставни решенија кои се однесуваат на овој сегмент, а бидејќи со Копенхагенските услови потребно е во догледно време, исто така, да почнеме и реформи во судството што исто така е една од институциите за владеење на правото односно што го гарантира владеењето на правото, ја гарантира демократијата и заштитата на човековите права. Со тие реформи, исто така треба да го јакнеме судството како институција и да го одземеме, да кажам, од канците на законодавната или извршната власт. Дали тука, не би требало да се покрене една поголема општа расправа во поглед на тоа дека ние во престојниот период треба да пристапиме кон промени на одредени одредби од Уставот кои се однесуваат на овој сегмент, на обвинителството и на судството, за да не ни биде после пречка за решавање на одделни прашања кои се однесуваат на овие области согласно со меѓународните стандарди. Ова е мојата дилема.

Ова беа моите забелешки по однос на усогласеноста на предложените решенија со Уставот и кажав кој е излезот и кажав дека навистина не треба да ни биде пречка кон реформите кои сме ги зацртале и кои ни се поставени како повисока цел пред сите нас, без разлика од која политичка привинијенција доаѓаме.

Јас сакам сега да искажам и неколку забелешки по однос на некои предложени решенија.

Првата моја забелешка би се однесувала на членот 29 со кој се основа специјален оддел за гонење на сторители на кривични дела од областа на организираниот криминал и корупцијата.

Бидејќи се работи за оддел во рамките на органот кој ќе работи една доста тешка и сериозна задача, пред мене се поставува дилема дали овој орган, неговиот состав, не треба да биде регулиран со закон, да не дојдеме после пак да кажуваме дека е овој оддел политички, адхог го организираме, го организираме по потреба, дали некој треба да гони или не треба. Мое мислење, бидејќи се работи за оддел кој ќе биде носечки столб во јавното обвинителство, дали составот на овој оддел не

треба законски утврден и кој ќе го сочинува. Сигурно од јавните обвинители, ама кој? Да биде со законско решение тоа дадено.

Понатаму кај мене се отвори дилема дали овие луѓе кои навистина ќе имаат сериозна задача, организиран криминал не е како обичен криминал. Организираниот криминал нема ни граница ни нација ни држава, а вие треба да гоните сторители од висок калибар. Дали не е подобро да се размисли, да се прави една законска одредба овие лица кои ќе работат во овој оддел, по престанувањето на функцијата да бидат посебно заштитени, затоа што навистина се работи за рабита која е доста сериозна и практично овие луѓе како база на податоци ќе бидат секогаш уценувани. Тие секогаш ќе знаат нешто повеќе. Значи со престанокот на функцијата да им се гарантира една безбедност понатаму, при продолжувањето на нормалниот живот.

Исто така имам забелешка на предложеното решение во член 36 став 4 што се однесува на членовите на Советот на јавното обвинителство кои ги предлага Владата, по предлог на министерот. Тука мое мислење е дека еден од овие членови по функција треба да биде министерот за правда и понатаму да се разработи решението во смисла на тоа од кој круг на лица би биле избрани останатите три членови на советот на јавно обвинителство. Значи мојот предлог е да биде во функција еден од овие членови министерот за правда и да се доработи решението од кој круг на лица би биле избрани овие тројца членови на Советот.

Сега јас во поглед на она што го говореше претходниот мој колега г-динот Караџоски. Јас сметам пак дека дисциплинската одговорност е многу добро разработена во Законот, со предложените решенија и неznam зошто предлага во прва фаза Советот да се занимава со утврдување на одговорност заради нестручно работење и покажување на незадоволителни резултати. Основно правило кај правниците е дека секогаш да има двостепеност. Ако првиот орган погрешил, тогаш секогаш да постои некој втор орган кој ќе е по функција барем, ако не по стручност повисок и кој ќе донесе правно валидна одлука. Мислам дека е добро решението да биде во првостепен комисија, во втора степен совет. Меѓутоа, сега една празнина има тука. Со член 64 став 2 е предвидено дека предлогот за разрешување на јавен обвинител, по основ на нестручно работење и покажување на незадоволителни резултати, до Собранието, треба да го поднесе советот на јавни обвинители. Читајќи ја целата содржина на законот, не најдов одредба со која е регулирано, воопшто по другите основи, во случај на разрешување по други основи, кој ќе поднесува предлог.

Имајќи го предвид досегашното решение, а и се со цел на онаа правна максима дека, како се избира така се разрешува, со оглед на тоа дека во законот овластен за предлагање на јавни обвинители е Владата, сметам дека треба да се прецизира предложеното решение, во смисла на тоа што во сите случаи, по сите основи за разрешување, предлог до Собранието треба да поднесе Владата. Инаку, ако остане ова решение од член 64 став 2 и не се разработи целосно овој институт, практично имаме правна празнина, кој во другите случаеви ќе поднесува предлог до Собранието за разрешување по други основи, на јавните обвинители.

Сосема за на крај сакам да истакнам дека многу е важно, а пропуштено е, предлагачот во Законот да конкретизира, во кој рок ќе се оснива Советот на јавни обвинители, по донесувањето на законот. Во кој рок ќе се оснива одделението за гонење на сторителите на кривични дела. Во кој рок ќе се донесе актот со кој ќе се определи бројот на замениците, бидејќи без конкретизација ќе немаме практична примена на законот, ќе немаме практична примена на новините, а со тоа исто така ќе немаме ниту акција.

Сега уште за на крајот да го кажам моето мислење по однос на забелешката на колегата Караџоски на членот 81, за платите на јавни обвинители. Досега платите на јавни обвинители се регулирани со Законот за одредување на плати, на лица именувани од Собранието на Република Македонија, дека за јавните обвинители, за судиите и за другите избрани и именувани лица, по однос на платите не важат одредбите од Законот за работни односи и знаејќи од кога е овој закон, мислам дека треба да се пристапи кон одредени измени, или да се донесе нов закон кој ќе ги регулира во целост платите, не само на јавните обвинители, туку на сите избрани и именувани лица од страна на Собрането на Република Македонија.

ЉУПЧО ЈОРДАНОВСКИ:

Реплика има г-динот Караџоски.

ЖАРКО КАРАЏОСКИ:

Би сакал накратко да и реплицирам на колешката.

Прво, кога сме кај членот 81 кој на крајот сега го спомна, да кажам дека јас колешката не ја прашав да ми одговори го прашав министерот.

Меѓутоа, ако веќе станува збор за тој закон досега, прашањето е што од сега, бидејќи имаме сега нов закон кој треба да регулира какви ќе бидат платите. Во тој член пишува, согласно законот. Моето прашање беше со кој закон, дали досега како

што е регулирано, дали некоја нова процедура, дали според Законот за работни односи. Тоа треба да биде јасно утврдено во одредбата. Тоа е почленот 81.

По однос на Советот кој треба да работи по втор степен, мојата забелешка беше дека првостепената постапка треба да ја утврдува тој орган. Значи не сум против второстепена. Второстепена може да ја земе некој друг орган, зависно како Владата ќе ја прифати таа првостепена постапка. Инаку уставно е гарантирано правото на двостепеност, на жалба итн. Меѓутоа еве ви еден пример каде имаме отстапување од тоа. Еве конкретно во Републичкиот судски совет. РСС покренува постапка за разрешување и ја доставува до Собранието. Има ли тука двостепеност? Има ли право судијата да се жали пред РСС и дали воопшто судијата имам право да се чали на одлуката на РСС, кога предлага разрешување на судија. Значи не е тоа нешто универзално за да се зајакне токму улогата на тој орган кој што го предлага. Во тој контекст јас зборувам. Значи правев една споредба меѓу РСС, независна улога на судството и каде што велев дека и Јвното обвинителство на некој начин треба да има некоја понезависна улога отколку она што си кажува во законот.

ЉУПЧО ЈОРДАНОВСКИ:

Повелете за контрареплика госпоѓа Иванова.

ЦВЕТАНКА ИВАНОВА:

Ви благодарам г. претседателе.

Господине Караџовски, јас навистина не е мое вака да реплицирам, меѓутоа, го искажав само моето мислење околу вашата забелешка по член 81, а во нкиеден момент не се почувствував повикана дека јас треба да ви одговорам, затоа што не ми е функцијата да ви одговорам. Инаку, денеска јас сметам дека расправава треба да биде со цел за подобрување на законските решенија, а не да конфронтираме. Јас само го искажав моето поинакво мислење по член 81, не со намера да се конфронтирам, а исто така во поглед на двостепеноста мислам дека подобра правна заштита во секој случај секако би имало, кога би имало во сите случаи двостепеност на постапките.

ЉУПЧО ЈОРДАНОВСКИ:

Благодарам.

Збор побара министерот за правда.

ИЏЕТ МЕМЕТИ:

Ќе бидам многу краток, затоа што пратеникот два пати ме прашува по однос на член 81, на што се мисли конкретно на кој закон. Во предложеното решение се

мисли конкретно на три закони. Законот за плати и други надоместоци на избрани и именувани, што пратеникот ги спомна. На Законот за работни односи и на Законот за државни службеници, кои сметаме дека од оваа година можеби ќе почне таа глава за државни службеници да се применува.

Инаку, по однос на уредувањето на оваа проблематика, сегментот плати на сите овие нивоа во државата, тоа е сосема друго прашање. Дали има потреба, кога и дали во еден закон итн. Конкретно се мисли на овие закони.

Благодарам.

ЉУПЧО ЈОРДАНОВСКИ:

Благодарам.

Повелете г-ѓа Костадинова, а нека се подготви пратеникот Љубисав Иваонв-Синго.

ЕМИЛИЈА КОСТАДИНОВА:

Почитуван претседателе, г-да министри, колеги пратеници,

Сосема накратко ќе се вклучам во расправата по предлогот лза донесување на закон за јавно обвинителство, од причина што ова е прва фаза, во која што можеме да ги внесеме нашите забелешки, предлози и мислења.

Во основа го прифаќам предлогот за донесување закон за јавно обвинителство од причина што со овој предлог се настојува да се вкомпонира се она што значи хармонизација на оваа област со еворпското законодавство, а и улогата што овој орган треба да ја одигра во сузбивањето на корупцијата, домашниот и меѓународниот криминал. Сметам дека предлогот е добро разработен, нуди некои нови решенија, како на пример одделението за гонење на сторители на кривични дела од областа на организираниот криминал и корупцијата.

Советот на јавни обвинители е исто така е една новина што се предлага и чија што основна цел ќе биде да ја пратат и да ја оценуваат работата на јавните обвинители и замениците јавни обвинители, но и ќе решаваат со поднесени дисциплински пријави за истите. Секако, дека сето тоа што се предлага има за цел да се зајакне овој орган, да стане посамостоен и понезависен, а се разбира и спремен за соработка со другите европски институции од таа област.

Почитувани колеги, мојот мотив што се јавив со оваа кратка дискусија се две забелешки што сакам да ги изнесам, а се состојат во следното. И по Законот за јавното обвинителство од 1992 година, и по овој предлог функцијата на Јавното обвинителство се остварува преку 22 основни јавни обвинителства. Три виши јавни

обвинителства и Јавното обвинителство на Република Македонија . Токму на овој член од предлогот односно член 27 став 1 точка “а” имам забелешка и предлагам истата да се надополни и под реден број 4 да се вметне Основно јавно обвинителство во Веница за подрачјето на Основниот суд во Веница, а реден број 4 да стане реден број 5, се разбира во согласност со она ако моите аргументи што ќе ги изнесат бидат прифатливи. Тоа го предлагам од причина што соседните општини во источниот регион како што се Берово, Делчево, Крива Паланка, Свети Николе, по број на население се исти или малку поголеми од општина Веница и имаат основни јавни обвинителства а општина Веница е под Основното Јавно Обвинителство во Кочани, иако има Основен суд во Веница.

Ова ќе го илустрирам со податоците од последниот попис кои ги имаме во прилог за донесување на закон за територијална организација на локалната самоуправа на Република Македонија , сакајќи да алудирам на тоа дека бројот на население на некој начин е поврзан и со бројот на предмети што едно обвинителство треба да ги работи.

Основното јавно обвинителство за општините Берово и Пехчево покрива население од 19 илјади 458 жители идентичен е бројот и на општините Веница и Блатец, 19.938, понатаму Делчево и Македонска Каменица 25.615, Крива Паланка и Ранковце 24.964, Свети Николе и Лозово 21.355. Е сега Основното јавно обвинителство во општина Кочани што е и за општина Веница и за други општини како што се Зрновци, Оризари, Облешево, Чешиново покрива територија односно население од 68.784. Веќе тука значи поголема концентрација и нормално со тоа поголема концентрација и на предмети за работа. Од податоците произлегува дека Основното јавно обвинителство во Кочани покрива територија населена со 68.784 жители и како што ги наведов податоците за останатите соседни општини кај нив бројот на жители се движи од 19.458 во Берово и во Пехчево до 25.615 Делчево и Македонска Каменица. Без Веница Основното јавно обвинителство во Кочани ќе покрива 48.846 жители. Со основање на Основно јавно обвинителство ќе дојде до растоварување на Основното јавно обвинителство во Кочани, а имајќи го предвид недоволниот простор лза сместување во Кочани и необезбеденоста со патничко теренско возило од една страна и обврска за патување на обвинители скоро секојдневно, заради постапување пред Основниот суд во Веница, сметам дека барањето е сосема оправдаон. Овој проблем и досега е актуелен и му е познат и на Јавното обвинителство и на Владата.

Ако се осврнеме на бројот на вработени кои сега се ангажирани во Основното јавно обвинителство во Кочани, до колку дојде до основање на Основно јавно обвинителство во Веница, ќе дојде и до намалување на замениците на основното јавно обвинителство во Кочани. Оправданоста од основање на Основно јавно обвинителство во Веница, може да се поткрепи и со податоци од извештајот што се изготвува за сторените кривични дела и поднесените пријави, кои што податоци му се познати и на Јавното обвинителство и на Владата. Само накратко, мислам два-три податоци дека е тоа издржано односно од поднесените 847 пријави за сторители на кривични дела, 200 се однесуваат во Основното јавно обвинителство во Кочани, 200 се однесуваат за сторители на кривични дела од општина Веница и Блатец или 23%, а додека тие по население најблиските соседни општини идентични во Берово 150 поднесени пријави за сторени кривични дела, а во Делчево 224, што значи и тука нема некоја разлика во бројноста. Сосема е оправдано барањето.

Другата забелешка што сакам да ја изнесам се однесува на членот 84 во преодните и завршни одредби и предлагам тој член да се преработи и да гласи: "По стапувањето во сила на овој закон во рок од 6 месеци ќе се изврши генерален избор на јавните обвинители и замениците јавни обвинители според одредбите на овој закон". Постапката за именување на јавните обвинители и замениците јавни обвинители, кои се избираат за прв пат или по втор пат, според одредбите на овој закон, започнува 6 месеци пред истекот на мандатот.

Ова го предлагам од причина што сметам дека заради постигнување на една од основните цели со донесување на нов закон за Јавното обвинителство е да се зајакне самостојност аи независноста на носителите на јавнообвинителската функција и на доградување на нивната независна позиција, согласно со Уставот на Република Македонија . Во услови кога ни се забележува од сите страни, а најповеќе од Меѓународната заедница дека недоволни се резултатите во борбата против корупцијата, криминалот и посебно организираниот криминал, за да може носителот на јавно јавнообвинителската функција да пристапува смело и решително , не смее постојано над неговата глава да виси прашањето дали ќе биде повторно избран или не. Ако остане предложеното решение од член 84 на Предлогот за донесување закон, тогаш ќе имаме двоен аршин во смисла на тоа едни заменици јавни обвинители да бидат со траен мандат, бидејќи ќе се избераат по втор пат, според одредбите на овој закон, а другите со мандат од 6 години до истекот на нивниот мандат. Едните ќе можат многу посамостојно и порешително да настапуваат,

ослободени од мислата дека нема да бидат реизбрани, а другите ќе бидат со мисла дека без оглед на стручноста и успешноста по работата можат да не бидат избрани. Досегашната пракса е по донесувањето на законот од областа на правосудството, да се врши генерален реизбор. Така беше и по донесувањето на Законот за судовите, а и по донесувањето на Законот за Републичкиот судски совет.

Од таа причина го изнесов горенаведеното. Благодарам, ако предлагачот во понатамошните фази ги има предвид овие забелешки и ако најде оправдана можност истите да се прифатат.

ЉУПЧО ЈОРДАНОВСКИ:

Благодарам г-ѓа Костадинова.

Збор има г. Иванов, а нека се подготви пратеникот Ефтим Манев.

ЉУБИСАВ ИВАНОВ-СИНГО:

Благодарам г. претседателе што ми дадовте збор.

Веднаш на почетокот да кажам дека непотребно тука се создаде спор околу тоа дека онаа партија што ќе дојде на власт ќе ги промени обвинителите. Наредната власт ќе ја има Третиот пат и јас ветувам дека до такви промени нема да дојде.

Втора работа на која сакам да укажам веднаш дека ќе ја скратам мојата дискусија, затоа што колешката Цветанка Иванова многу кажа работи, кои што јас сакав да ги кажам. Меѓутоа, да не се свати дека сум во роднински односи, па некој непотизам. Изјавувам дека не ми е роднина.

Трето, веднаш да кажам дека еве долго време прашувам во разни комисии, па и тука дали ние носиме закони кои се во согласност со законодавството на Европската унија, во која што сакаме да влеземе и тука имаме консензус уште од 90-тите години и нема дилеми, нема партија или човек, кој досега рекол дека не сака што побрзо да влеземе и што побрзо да бидеме примени во ЕУ. Меѓутоа, имам чувство кога носиме закони, секогаш ја слушаме истата таа приказна дека овој закон се донесува како резултат на законите кои што владеат во ЕУ, како резултат на документи, конференции, препораки итн. Ќе го донесеме законот, ќе помине извесно време притиснати од таа страна законот го менуваме и носиме нов. Јас можам да ви набројам без број такви закони, несакам да ве заморувам, но има закони кои што ги менуваме и по три пати за една година. А, се зборуваме дека практично тие закони се во согласност со законодавството на ЕУ. Мислам дека еве и во овој случај ние немаме закон кој потполно одговара на законодавствата на развиените земји, па еве и на законодавството на САД. Во овој случај станува збор за еден орган кој

припаѓа пошироко кон правосудството, каде што и јас се сложувам и тоа безброј пати сум го рекол дека треба длабоки реформи да направиме. Но, за да ги направиме тие длабоки реформи, мораме нешто да промениме и во Уставот. А, ние Уставот го менувавме само пред една ипол година. Значи, ние немаме изградена стратегија, национална и државна стратегија по многу прашања. Но, по ова како сето тоа да го направиме и да биде во согласност со законите конкретно на ЕУ, за да еве и сега кога ќе се пријавиме во ЕУ, кога тоа ќе го направиме како што се зборува 28 февруари, а исто така е познато дека ние потпишавме договор за стабилизација и асоцијација каде што и во тој договор сме обврзани нашето законодавство да го прилагодиме на законодавството на ЕУ. Тогаш се поставува прашањето зошто ние вечно во законите вградуваме елементи, одлуки, решенија, членови, кои практично овие органи ги прават зависни. Зависни денеска од една партија и еден блок, утре од друга партија и друг блок и имаме органи кои практично неможат самостојно да дејствуваат. Луѓето се исплашени таму за својата судбина, за својата егзистенција, за својот живот. Па, тоа низ тие патишта поминала и таа Европа денеска, која вели дека е многу поцивилизирана и тој развиен свет и ги менува одлуките, решенијата и изнајдува модели кои практично како резултат на многу пропусти, денеска се покажуваат како многу поуспешни. Зошто ние не ги вградуваме тие модели, зошто и понатаму настојваме како извршна власт, ако сакате и законодавна власт, ги инвалидизираме тие органи. Еве, гледате вие каква беше состојбата, сакам да кажам само еден пример со Клинтон околу неговите секси скандали, Левинска итн. Еден обвинител покренува обвинение против него, а и пред тоа, но тој иако е поставен од Владата итн. меѓутоа, тие кога ќе бидат поставени, веќе господ не може да ги промени. Тие се самостојни. Значи, и ние во вашето законодавство тоа мораме цврсто да го обезбедиме, самостојноста и независноста на тие органи. Тоа се однесува и пошироко и за судството итн. Значи, само во случаеви кои се евидентни и мерливи, не мерливи не покажува стручност итн, ако нема нестручност, таа треба да ја измери една институција, која е за тоа квалитетна, дали е тоа Правниот факултет, дали некоја друга или некои други такви моменти низ кои може да се разрешуваат тие луѓе и покрај тоа што не е тоа така. Затоа, ние кога ги правиме овие закони не треба да поаѓаме, ќе го направам законот како што сега мене ми одговара. Ама сега ти одговара, но утре не си ти веќе на власта и не ти одговара. Тоа луѓето го увиделе во другите земји, другите народи, па затоа правеле закони кои одговараат на сите граѓани на државата.

Јас не сакам да зборувам за овој дел, овластувања итн, тие и досега не беа мали и дефектите ги нема таму. Меѓутоа, ако веќе се формира совет, прво, мислам дека во тој совет не треба никој ништо да делегира. Советот треба и му препорачува на министерот за правда, мислам дека е доста интелегентен, сите тие таму заменици обвинители и обвинители да бидат членови на тој совет. Тој ќе се состанува 5-6 пати годишно, тој совет да избере тела, кои ќе предлагаат предлози од кадровската проблематика. Дисциплински тела, тела од финансиската сфера итн. Исто, тие тела, за кои што овде се зборуваше кој одлучува во прв, кој одлучува во втор степен, тие одбори или комисии да одлучуваат во прв степен, а другите, а советот во втор степен.

Понатаму, советите да бидат тие кои на предлог на кадровските комисии со тајно гласање ќе предлагаат нови обвинители, или заменици обвинители. Ако се определиме, а тоа треба да биде во согласност со Уставот и Уставот да се промени, на непроменливост, да не се оди на реизбор и на замениците и на обвинителите тогаш било какви промени ќе настапуваат како резултат на предлозите на тој совет и ќе доаѓаат како резултат на тајно гласање. Само во случај кога се работи за крупни случаи, кога се работи за корупција, крупни злоупотреби и тн, тогаш да може овој дом да одлучува за смена и тн.

Значи да ги ослободимте овие луѓе од непрекинатото влијание на партиите. Да ги исклучиме тие можности.

Втора работа која сакам да кажам, а за која постојат илјада документи, за која сум се залагал, а тоа и се предлага во овој закон е да се формира специјално одделение кое ќе се занимава со елиминирањето на криминалот, корупцијата, проституцијата, шверцот и тн.и тн. И не само во обвинителството, јас сум се залагал тоа да биде и во судовите, во основните судови, во апелационите судови, таканаречени специјални одделенија. Тука добро кажа колешката, мора да се изработи подетален закон кои овластувања ќе ги има тоа одделение, колку обвинители, колку е нивната самостојност за да имаме ефектни резултати. Значи, тоа мора многу брзо и многу детално да се разработи во овој закон, или во некој друг закон, нека предложи законодавецот. Тоа одделение ако биде екипирано, оквалификувано, кое ќе работи и со едно такво одделение при Министерството за внатрешни работи, кое ќе биде непрекинат контакт со такви специјални одделенија во основните судови, во апелационите судови, јас ви тврдам и гарантирам дека многу брзо ќе се елиминира криминалот и корупцијата во овие размери, барен какви

што ги имаме сега. Тие тела мора да бидат потполно самостојни во правец на ова што го зборував досега.

Трета работа, многу важна, Владата направи еден чекор во правец за кој секогаш сум се залагал, тоа е начинот на финансирањето на овие тела. Како што Владата донесе закон за судски буџет, мора да има таков закон и за обвинителството. Не, повторно буџетот да се ствара со донесувањето на буџетот, со определувањето на ставки во буџетот, туку да се направат избори од кои што буџетот ќе се полни. Со ограничувања, кога тој износ ќе биде на ниво за како што ќе се определиме да престане повеќе во него да се уплаќа средства за да не злоупотребувал поголемиот обем на средства во тие буџети. Значи, за самостојност покрај другите работи за кои што зборував најважната работа е да се обезбеди самостојно финансирање за да не би се уценувале актерите, конкретно во обвинителството, а тоа се однесува и за судството од страна на извршната власт.

Еве јас сакав со овие предлози и овие идеи, гледам го нема тука министерот за правда..

ЉУПЧО ЈОРДАНОВСКИ:

Го молам министерот да влезе.

ЉУБИСАВ ИВАНОВ СИНГО:

Може да ги прочита стенографските белешки. Сето ова да го вгради во законот.

ЉУПЧО ЈОРДАНОВСКИ:

Повелете господине Манев, а нека се подготви пратеникот Каме Петров.

ЕФТИМ МНЕВ:

Почитуван претседателе, почитувани колеги пратеници,

По однос на предлогот на законот за јавното обвинителство би го кажал следното.

Предлагачот, Владата и Министерството за правда со овој предлог за донесување на закон за јавното обвинителство се обиделе да направат еден чекор повеќе во самата дефиниција на функцијата јавно обвинителство, кое што и во претходниот закон и сега е дефинирано како самостоен државен орган. Се е направено да се створат услови за поголема самостојност на јавното обвинителство, но сепак би сакал да кажам дека пред да настанат измените на Уставот таквите чекори кои се обидуваат не се доволни и не ја даваат самостојноста на јавното обвинителство како самостоен државен орган.

Не се направени којзнае какви измени на овој предлог за донесување на закон од претходниот закон, само во неколку случаи.

Голем чекор е тоа што предложиле замениците на јавните обвинители нема да одат на реизбор, што е за мене квалитет, а доколку би се направиле интервенции во Уставот сметам дека такво нешто треба да има кај самите обвинители, ако не повеќе барем кај основните и вишите обвинителства од причини што функцијата јавен обвинител е сепак една тешка функција. Не можеме да ја уврстиме во политичка функција бидејќи во самиот закон и во Уставот е дефинирано дека јавниот обвинител, јавните обвинители, виши и основни, па и заменици неможат да бидат вклучени во било која политичка партија. Од тоа имајќи предвид дека тој работи исклучиво стручни работи од правосудната сфера и тоа во кривичниот прогон укажува дека се занимава со една прилично тешка работа и доколку не биде избран по истечување на мандатот многу тешко би се вклопил во било која друга работа, имајќи предвид дека има и приличен број на непријатели по однос на луѓето што се гонети за сторени кривични дела.

Од тоа сметам дека нема пречки за предлогот каде што се работи за замениците на јавниот обвинител, бидејќи тие не ја имаат функцијата на јавен обвинител и неможе да се најде таква пречка од Уставот, член 106 каде што стои ограничен мандат само на обвинителите, а не и на замениците.

Јас би сакал да не одземам многу време, а да укажам на неколку работи кои што мене ми сметаат бидејќи не се најдобро кажани, напишани, доколку ги прифати предлагачот ќе биде корисно доколку не ако предложат подобри мерки ќе бидат подобри за сите во Република Македонија.

Мене ми смета и сметам дека смета во целина на јавното обвинителство каде што, бидејќи постојат уставни пречки, но кога е пропуштен да се избегнат некои такви пречки што досега беа во законот сметам дека Владата треба да биде тотално ослободена од ингеренциите при предлагањето на обвинители, заменици, или утврдувањето на бројот на замениците обвинители.

Сепак сметам дека јавното обвинителство како организација е далеку поквалификувано да ги предложи таквите лица отколку Владата која што е извршен орган, сепак е политизиран и политички орган. Сето тоа треба да остане на Советот јавни обвинители, предлозите и директно да доаѓаат до Собранието и да ги допушти Комисијата за избор и именувања на избор пред Собранието се додека не настанат поинакви измени на Уставот кој тоа би го правеле. Сметам дека по тој дел

предлагачот треба да размисли и Владата да се ослободи од таквата ингеренција, затоа што сметам дека ќе биде од корист како за обвинителството така и за Владата и во целина за работата на јавното обвинителство.

Во членот 8, тоа е стара правна формулација и на законот каде што јавниот обвинител преку печатот и други средства ја информира јавноста за одредени кривични дела кои постојат во државата.

Сметам дека ваквата одредба повеќе носи штета на обвинителството отколку што афирмација. Можеме да бидеме сведоци на такви состојби наназад уште од настаните во ТАТ, уште тогаш се даде една голема силина на тогашниот јавен обвинител на Македонија и дека ќе ги фати за 5 дена за 2 дена, сите ќе ги затвори кое што ниту успеал, туку створил услови лицата кои прават такви кривични дела подобро да се обезбедат.

Сметам дека јавниот обвинител во исклучителни случаи такво нешто може да направи. Во исклучителни случаи, а не да помине јавниот обвинител за било што да ја известува јавноста дека работи нешто, а на крајот финале нема. Толку ли е битно за граѓаните на Република Македонија било кој сторител на кривично дело да се објави преку медиумите дека ќе биде уапсено и дека сторил такво кривично дело со кое нешто се врши дури еден голем притисок према судовите да одредат мерка притвор, а потоа во судска постапка, во една легална демократска судска постапка таквите лица да бидат ослободени.

Сметам дека јавниот обвинител како странка во постапката се додека не биде донесена правосилна пресуда не е сигурен во ништо, затоа што јас сум ја вршел таа функција.

Во членот 10 сметам дека е пренагласена ингеренцијата на јавниот обвинител на Македонија без разлика што јавното обвинителство хиерархиски е поврзано јавен обвинител, виши и основен. Сепак сметам дека смета ваквата правна формулација. Јавниот обвинител дава задолжителни упатства, тој може да дава упатства на пониските јавни обвинители, но задолжителното упатство е нешто друго. Тогаш во целост се укинува самостојноста на пониските обвинители и тој преминува исклучиво во извршител. Имајќи предвид дека како вишиот обвинител и основниот јавен обвинител одлучува самостојно. Самостојно и одговара за своите одлуки. Неможе јавниот обвинител задолжителна одлука, еве да карихирам, да поднесе обвинение за тоа лице, или да поднесе жалба по некоја пресуда. Може некој да дојде до повисокиот јавен обвинител и овој по телефон или писмено да каже

задолжиго таа работа да се заврши. Тој што ја извршува работата тој одговара за неа. Сметам дека обвинителот треба да има ингеренции да дава упатства, но никако задолжително.

Вториот став од истиот член мислам дека треба да се преработи во една друга конотација, бидејќи на едно место дојде кај јавниот обвинител, подготвува правилник за организација и работа на обвинителството и во тој правилник тој ќе може поинаку да ги регулира тие работи отколку да бидат вака дефинирани во законот.

Исто така, предлагачот може да размисли и доколку ги прифаќа моите размислувања во членот 21 став 2 се вели “јавниот обвинител ја насочува работата на овластените службени лица во Министерството за внатрешни работи”. Ние мора да сватиме дека Министерството за внатрешни работи е посебен орган, а обвинителството посебен. Неможе со законот за јавно обвинителство да се даваат такви интервенции. Тоа се работи во процедура во постапка. Сепак овластувањето на јавниот обвинител како да постапува неможат да произлезат од Законот за јавно обвинителство, истите произлегуваат врз основа на Законот за кривична постапка, само што е малку поинаку дефинирано.

Обвинителот може само да поднесува само барање, насоки или да задолжи некој друг орган, да направи нешто не може. Тогаш тој орган би требало да биде под ингеренции на јавниот обвинител.

Затоа би предложил предлагачот членот 21 да го усогласи со Законот за кривична постапка. Со овој закон не може да биде повисок од Законот за кривична постапка каде што јавниот обвинител ги користи таквите одредби во преткривични и кривичната постапка. Тогаш овој закон би бил над овие закони, Законот за кривична постапка е единствен закон кој што ја регулира процедурата во прогонот.

Мислам дека тоа ќе го разгледа предлагачот и ќе го усогласи со одредбите на Законот за кривична постапка, таквата одредба која што е дадена овде.

Би сакал да се произнесам и по членот 29 каде што се предлага една новина, за формирање на одделение во јавното обвинителство, кое што ќе се занимава исклучиво со прогон на кривични дела, со прогон на кривични дела од организираниот криминал.

Недоволно е дефинирана таквата правна регулатива која што дава можност. Сметам дека треба да стои “одредени кривични дела одредени кривични дела од организираниот криминал, бидејќи организиран криминал може да биде, и досега

бил кој што не е од такво значење за Република Македонија и за кој се во можност основните обвинителства да ја вршат таа работа.

Треба да биде само за одредени кривични дела и би предложил доколку такво нешто остане, можеби има место да остане, да бидат формирани во трите виши обвинителства, отколку тоа исклучиво да биде на ниво на јавно обвинителство на Македонија. Да има такви три кривични одделенија, каде што и комуникацијата на основните јавни обвинители и контролата која шт ја вршат вишите јавни обвинители е многу поблиска отколку јавно обвинителство на Македонија и основен јавен обвинител. И во тој дел сметам дека предлагачот ќе треба малку повеќе внимание да посвети, за да имаме една подобра правна регулатива во тој дел.

Тоа го кажав уште на почетокот, пак би го потенцирал членот 42 каде што предлагачот, ако сака нашето законодавство да го усогласи со европското, малку повеќе да поразмисли и да најде повеќе закони за јавните обвинители од другите поразвиени држави. Каква е ингеренцијата на Владата на Република Македонија, дали Владата на Република Македонија може да биде таков посредник, или учесник во изборите на јавните обвинители, а сметам дека интенцијата е наша на сите да јавното обвинителство што поскоро биде ослободено од извршната, па дури и од законодавната власт.

ЉУПЧО ЈОРДАНОВСКИ:

Благодарам господине Манев. Повелете господине Петров, а нека се подготви пратеникот Благој Голомеов.

Сега ве видов дека се јавивте, повелете господине министри.

ИЏЕТ МЕМЕТИ:

Благодарам претседателе.

Јас најискрено ви тврдам дека не мислам дека нашето зачленување во Европската унија е само еден збир на закони и ништо друго. Сепак, тоа е нешто пвоеќе и многу што треба да работиме. Но, сметам дека сите сугестии што се даваат по однос на овој предлог на закон, а се добронамерни, верувајте дека најсериозно ќе ги разгледаме и ќе најдат сигурно место во конечниот текст на законот.

Тука беше искажано најповеќе во дискусиите, се води расправата во насока на тоа дека начинот на избор, начинот на разрешување, поставеноста кон која власт треба да припаѓа или да е самостоен. Исто така беше искажано дека Јавното обвинителство во Република Македонија припаѓа кон судската власт. Мислам дека е добро за пратениците, а и за јавноста да се искажам во следните насоки, имајќи ги

предвид компаративните согледувања, токму на државите кон кои ние тежнееме како Република Македонија, затоа што сметам дека беа искажани одредени работи кои не се точни.

Ќе бидам многу краток во однос на компаративните согледувања да ве известам вас господа пратеници дека Јавното обвинителството е дел од извршната власт или е под надлежност на Владата или на Министерството за правда и тоа во следните земји, а се работи за земји кон кои ние тежнееме, кон таа заедничка Европа, Австрија, Белгија, Чешка, Данска, Франција, Полска, Турција, САД, Швајцарија. Ова доволно покажува дека Јавното обвинителство припаѓа, односно во огромниот дел на држави припаѓа кон извршната власт.

Ви благодарам.

ЉУПЧО ЈОРДАНОВСКИ:

Благодарам. Повелете господине Каме Петров, потоа е господинот Благој Голомеов.

КАМЕ ПЕТРОВ:

Благодарам.

Почитуван господин претседателе, почитуван министре, колешки и колеги пратеници,

Мислам дека со повеќето пратеници се согласуваме дека за денешнава седница на Собранието на Република Македонија очигледно е дека имаме солидно спакован законски проект. Оттука и добро е што го делиме и мислењето што ресорното Министерство не пристапило кон изменување и дополнување на законот, на постојниот закон за Јавното обвинителство, туку понудило сосема нов закон, кој всушност претставува интегриран законски текст, во кој се уредуваат односите и надлежностите на овој особено значаен орган во кривично правниот поредок во општеството. Кон тоа, според мене најважни се следните работи, предвидени со овој предлог за донесување на закон, Јавното обвинителство и понатаму останува единствен и самостоен државен орган во гонењето на сторителите на кривичните дела, што сосема е компатибилно, со практиката во Европската унија, или ако сакате дури и со европските искуства од 12-от век па наваму. И, остварувањето на централната позиција на Јавното обвинителство, да се појавува во кривично правниот поредок, не само како државен орган, туку и како странка во постапката, во тој дел и како странка во судските органи во постапката на пресудувањето на

сторителот на кривичното дело, на тој начин заштитивајќи го општеството од криминалитетот од секаков вид.

Ефикасното спроведување на овие обврски од страна на Јавното обвинителство, а особено сега, што се нуди со новиот предлог на законот, а тоа е зајанувањето на неговата позиција, мислам дека е особено битна, бидејќи кај нас е одомаќено согледувањето дека во законите во општеството не се спроведуваат, постојните закони не се добри или дека имаме благи казни што се заедно доведува до ерозија на моралот и до пораст на криминалитетот исто така од секаков вид. Се разбира дека ова не е точно, бидејќи кривичните санкции во материјалното кривично право кај нас е доста заострени, а да не спомнувам за заострувањето на санкциите со најновите измени и дополнувања на Кривичниот законик кој треба да го донесеме наскоро. Но, независно од тоа, многу правни мислителци не само во 21-от, туку во претходните векови констатирале дека неодговорноста и распуштеноста условно кажано на сторителите, не доаѓа само од благите казни во законите, туку ваквите дејствија произлегуваат во прв ред од неказнувањето на злочинот. Од тоа се извлекува заклучокот дека за успешна борба против криминалитетот од особена важност е дали ќе се гони и дали ќе се поведе кривична постапка од една, а со тоа и дали ќе се дојде до казнување на сторителот од друга страна. Значи, улогата на јавниот обвинител ќе дојде до целосен израз и ќе се оствари доколку тој обезбеди прво, сигурност во откривањето на кривичните дела и казнување на нивните сторители и

Второ, брзината или според посовремениот термин ефикасноста во гонењето и особено во постапувањето во предкривичната и кривичната постапка во судот. Во однос на првиот принцип, сигурноста, јавниот обвинител заедно со другите органи на гонењето и истрагата, мора да обезбедат материјални докази кои ќе претставуваат сигурна основа дека на сторителот ќе му биде изречена заслужена и правична кривична пранва санкција. Значи, сигурноста претставува елементот од есенцијално значење во постапката што ја презема јавниот обвинител. Но, тоа е едната страна на работите.

Другата димензија секако е дека во остварувањето на принципот на сигурноста, јавниот обвинител сепак треба да обезбеди дека никој невин нема да биде осуден, а на виновникот ќе му биде изречена заслужената казна. Оттука, може да се заклучи колкава е одговорноста на овој државен орган кој ги гони сторителите на кривичните дела. Брзината во гонењето и постапувањето на органите на прогон и

на постапувањето на судските органи, претставува вториот неопходен предуслов во изрекувањето на правични и кривично правни санкции од материјалното право, а со тоа и со подигањето на моралните вредности во целото општество.

Ова го подвлекувам бидејќи сите сме сведоци колкави се реперкусиите од спороста во постапката, во што улога има и јавното обвинителство, што доведува до неповратно слабеење на ефикасноста во пружањето на ефикасна заштита. Сето ова го одбележав, бидејќи во предлогот за донесувањето на законот за Јавното обвинителство видлив е обидот за зајакнување на позицијата и ефикасноста на овој државен орган. Според мене, тоа не само што е видливо, туку е и потребно, зашто во делот на репресијата може да се препознаат три вида или три групи на дејствија од страна на надлежните органи.

Првата, групата на кривично правното гонење.

Втората, групата на дејствија што ја сочинуваат одбраната и

Третата, групата на пресудување.

Доколку првата група на дејствија, дејствијата на гонење биде нестручна, неефикасна, да не речам слаба, тогаш нужно ќе изостане третата исто така комплексна група, групата на пресудување. Со тоа не само што ќе изостане правичната санкција за сторителот на кривичното дело, туку ќе го имаме за жал денешниов кривично правен амбиент, а тоа е губење на довербата на граѓаните во работата на правосудството, а со тоа и кон сите институции на системот на државата.

Но, на овој начин доаѓаме и до вториот, многу значаен сегмент на предложените одредби од законот, а тоа е воведувањето на посебни одредби во надлежностите на постапувањето на обвинителството во делот на организираниот криминал и корупцијата во општеството. Се понудуваат според мене оправдано проширени надлежности во оваа сфера на обвинителството преку основање на посебни одделенија, што подразбира и посебен третман на кривичните дела од областа на корупцијата и организираниот криминал.

Проширувањето или посебното третирање на овие кривични дела во обвинителството кои се гунат ексофицио без исклучок, за мене е оправдано и нужно и со ваквиот предлог се даваат индикативни или барем индиректни одговори на следните, според мене наметнати три дилеми во општеството.

Прво, со предлагањето на ваквите одредби од страна на Владата на Република Македонија се демантираат гласините дека во оваа држава се прават

договори или дилови, за преземање на кривично правни гонења на сторители на организираниот криминал, независно од нивната политичка, етничка или друга припадност.

Второ, со овие одредби исто така индиректно се признава дека државата, или подобро речено инспекциските органи во ресорните министерства, секако и Јавното обвинителство како посебен орган, се среќаваат со организирани, тешки и софистицирани форми на криминал. Од тоа исто така лесно следи заклучокот дека поединци и поедини групи од оваа држава вклучени во организираниот криминал и корупцијата користеле различни мафиозни експерти, веројатно и од други земји во покривањето на својот криминал, така што следи консеквентниот заклучок дека денес е тешко е да се изведат одредени докази. Затоа, неопходно е дури импиративно е, експертското зајакнување на Јавното обвинителство, неговото кадровско, реков експертско подигање на знаењето во финансиските трансакции и вештини, која ќе ја доведат целата постапка до третата група на кривична постапка, значи до донесувањето на ослободителна пресуда на сторителите.

На крајот, третиот одговор на ваквиот предлог на закон, поднесен од страна на Владата на Република Македонија, мислам дека дава најголема надеж, а тоа е дека на извршната власт и е сосема јасно дека без синхронизирано дејствување на сите органи во сузбивањето на организираниот криминал и корупцијата, престануваат аспирациите за влез во евроатланските структури, односно ние како држава можеме “и да се убиеме” од воведување на реформи во останатите области, кои секако никако не се за потценување. Меѓутоа, без енергични мерки во сферата на организираниот криминал и корупцијата, одново ќе добиваме пораки и извештаи од разни кризи и други групи и органи на Европската унија за состојбите во оваа област и се разбира за нивно елиминирање согласно инструментите на правната држава.

Оттука, при чиста совест можеме да ги поддржиме овие одредби и од овие причини, со забелешките на работните тела на Собранието на Република Македонија овој предлог за донесување на закон треба да се поддржи.

Благодарам.

ЉУПЧО ЈОРДАНОВСКИ:

Благодарам господине Петров.

Господинот Голомеов. Врз основа на статистиката што ја направи, некаде 20 минути, 25 минути се водат дискусии, имате 14 минути, доволно ли тоа? Повелете.

БЛАГОЈ ГОЛОМЕОВ:

Благодарам почитуван претседателе, почитувани министри, почитувани колеги пратеници,

Пред нас се наоѓа исклучително значаен или важен закон, предлог за донесување на закон за Јавно обвинителство, со чие донесување можеме да направиме еден осетен исчекор во промовирањето на Република Македонија како правна и демократска држава по европски терк, сигурно, според можностите што во овој момент ги пружа самиот Устав на Република Македонија.

Уставот на Република Македонија во Главата за организација на државната власт, го дефинира Јавното обвинителство како единствен и самостоен државен орган кој ги гони сторителите на кривични дела и други со закон утврдени кривични дела и врши други работи утврдени со закон. Од ваквите уставни определби јасно и недвосмислено произлегува дека Јавното обвинителство е посебен и самостоен државен орган со специфична положба кој што не влегува во составот на судската ниту на извршната власт. Посебно со Уставот е нагласено дека Јавното обвинителство ја извршува својата функција врз основа на Уставот и законот, што единствена гаранција за остварувањето на законитоста и определбите за владеењето на правото. Меѓутоа, во насока на обезбедување на самостојност во извршувањето на јавно обвинителската функција во сегашното законско решение, постојат сериозни забелешки кои пре се се однесуваат на начинот на предлагањето на кандидати за носители на јавно обвинителска функција и ограничениот мандат од 6 години. Препораките на Советот на Европа од 06.10.2000 година како и препораките на групациите Греко, тоа се држави членки за борба против корупцијата, одат во насока на обезбедување на поголема самостојност на Јавното обвинителство во извршувањето на неговите надлежности. Суштината на овие препораки е во максимално ослободување на Јавното обвинителство од секакви вклијанија, вклучително и политички. Исто така, препораките се во насока на изградување на критериуми, применувањето или унапредувањето на кандидатите со покажани и потврдени резултати, стручно знаење и професионализам. Во оваа насока, државната комисија за спречување на корупцијата има донесено државна програма за превенција и репресија на корупцијата, во која во делот на правосудниот систем се предлагаат замена на постојниот Републички судски совет со државен совет на правдата во чија надлежност ќе биде избирање и разрешување на судии и јавни обвинители. Ваквите определби се поврзасни и бараат соодветни

измени на уставните решенија што се однесуваат на Републички судски совет, но и надлежностите на Владата на Република Македонија за предлагање на кандидати за јавни обвинителни. Сметам дека од ваквите долгорочни цели за изградба на Република Македонија како модерна правна држава, не треба да се отстапува, а предложениот предлог за донесување на законот за јавно обвинителство го сметам како привремено решение и еден чекор напред во насока на обезбедување на поголема самостојност на јавното обвинителство во рамките на постојните уставни решенија.

Главни придобивки во оваа насока во предлог законот се конституирање на обвинителскиот совет, со надлежност при предлагањето на кандидати за носители на обвинителската функција и неограничениот мандат на замениците на јавните обвинители.

Во понатамошното излагање ќе се обидам врз основа на одредени консултации со повеќе луѓе од оваа кала, да дадам одреден придонес кон подобрување на текстот на доставениот предлог за донесување на закон за Јавното обвинителство.

Во делот два, за надлежностите на Јавното обвинителство во член 20 алинеја 2, употребената терминологија претходна постапка е несоодветна на истиот термин од Законот за кривична постапка и би требало да стои предистражна постапка. После оваа алинеја, како што следуваат фазите од кривичната постапка треба да бидат наведени надлежностите на Јавното обвинителство во претходната постапка, а тоа е истрагата со надлежност дека за кривични дела за кои се гони по службена должност, јавниот обвинител е надлежен да бара спроведување на истрага.

Во телот три за организација на јавното обвинителство во член 27 точка 18 кога се зборува за Основното јавно обвинителство во Скопје, кое постапува за подрачјето на основните судови Скопје И и Скопје ИИ, треба да се најде начин преку законско регулирање во осва основно обвинителство да се формираат два оддела, кои што ќе постапуваат за кривичните дела според местата надлежност на основните судови Скопје И и Скопје ИИ. Можеби најправилно е за подрачјето на град Скопје да постојат две основни јавни обвинителства за основните судови Скопје И и Скопје ИИ, меѓутоа ова подразбира и ново именување на обвинители и нивни заменици, затоа во овој момент порационално е горенаведеното решение. Овој предлог се заснова пред се на обемот на работа во основното јавно обвинителство

во Скопје, како и фактот дека тешки облици на криминалитет се случуваат на ова подрачје.

Со понатамошниот текст на законот се предвидува можност за оценка на работата на јавните обвинители и нивните заменици. Според сегашните состојби и организациониот начин на работата на Основното јавно обвинителство во Скопје, давањето на вакви оценки е апсурдно.

Ова од причина што еден заменик ја проучува кривичната пријава и доколку оцени дека е потребно поднесување на обвинителен предлог, непосредно обвинение, или барање за спроведување на истрага, тоа го чини. Од моментот на предавањето на обвинението до судот нема реална можност истиот заменик да го застапува обвинението од почетокот до завршувањето на главниот претрес. Многу често поради истовремено закажани повеќе главни претреси пред двата основни суда се случува на повеќе одржани главни претреси да присуствуваат повеќе заменици, така што еден да го застапува обвинението, а сосема друг да дава анализа на доказите, односно завршен збор. На овој начин апсолутно не е возможно да се даде оценка посебно за замениците за нивната работа во Основното јавно обвинителство и основниот јавен обвинител од Скопје.

Со предложеното решение истите организационо ќе бидат поделени едни да постапуваат по пријави од надлежност на едниот, а други по месна надлежност на другиот суд. На овој начин ќе се обезбеди континуирано присуство на заменикот од фазата на поднесување на кривичната пријава конечно до завршување на главниот претрес, како што впрочем е пракса во сите останати основни јавни обвинителства.

На крајот би се осврнал на предложеното законско решение во востановувањето на одделението за гонење на сторители на кривични дела од областа на организираниот криминал и корупција што претставува една придобивка од овој предлог на закон. Ваквото законско решение произлегува од препораките на Советот на Европа, но и од позитивните искуства на многу други современи европски држави кои што за гонење на овој вид на криминалитет имаат формирано посебни одделенија. Најпрво сметам дека ваквите одделенија треба да бидат формирани и во судовите, затоа што специјализираните јавни обвинители нема да постигнат забележителни резултати во борбата против овој вид на криминалитет, ако за пресудување на истиот не постојат и специјализирани судови. Ова впрочем беше истакнато и од повеќе претходни дискусии.

Овде веднаш се наметнува прашањето, дали за оваа намена треба да биде формиран еден суд за територија на цела држава кој ќе биде жалбен суд и каква ќе биде улогата на Врховниот суд. Постои мислење дека од страна на компетентни стручни лица од областа на казненото право и криминологија треба да се оцени за кои кривични дела ќе биде надлежно ова одделение. Според определбите за формирање на ова одделение за борба против организираниот криминал, исто така се поставува прашањето, дали со законскиот текст истовремено не би требало да биде и допрецизирано од кои јавни обвинители и заменици ќе биде формирано ова одделение, или пак треба да биде пропишана посебна постапка за именување на заменици јавни обвинители кои што ќе работат во ова одделение.

Исто така, постои мислење дека надлежноста на ова одделение може да дојде до судир и со пропишаната месна и стварна надлежност од Законот за кривична постапка, затоа што јавните обвинители немаат своја директна месна надлежност, туку нивната надлежност е поврзана со надлежностите на судовите. Од овие причини се наметнува потребата прашањето за формирање на посебно одделение за гонење на сторители на кривични дела од областа на организираниот криминал и корупција да биде разрешено комплексно заедно со формирањето на посебни судови за оваа намена, односно ставање во надлежност на судење на овој вид кривични дела само на дел од постојната структура на судската власт во државата. Звучи малку апсурдно за овој вид на криминалитет да имаме едно централизирано одделение на државно ниво што ќе се јавува со застапување на обвиненија пред судови со најмала надлежност.

На крајот сосема оправдано може да се постави прашањето, дали овие јавни обвинители сам ќе ги избира државниот обвинител од редот на веќе именуваните обвинители и заменици како стручни и компетентни. Ако е така треба да се води сметка дека овие луѓе треба да бидат и посебно стимулирани и едноставно треба да бидат ставени под поголеми мерки на безбедност и заштита, затоа што ќе се занимаваат со исклучително чувствителна материја која не признава ниту граници, ниту државна припадност.

ЉУПЧО ЈОРДАНОВСКИ:

Овде ќе застанеме. Само да известам кој е следниот на листа, после паузата по 15,00 часот. Тоа се пратениците: Блаже Стојановски, Џевдет Насуфи, Абдулади Вејсели и Зоран Шапуриќ. Се надевам дека ќе бидеме рационални.

Пауза од 13,55 до 15,00 часот.

(По паузата седницата продолжи во 15,30 часот).

ЉУПЧО ЈОРДАНОВСКИ:

Има збор г-динот Блаже Стојаноски.

БЛАЖЕ СТОЈАНОСКИ:

Почитуван претседателе, почитувани претставници на Владата, на денешната седница го имаме Предлогот за донесување на закон за јавно обвинителство еден од битните закони кои што се однесуваат воопшто во делот на правосудниот систем на РМ и кој што треба да придонесе за создавање, односно ефектуирање и законско уредување на уставната позиција на Јавното обвинителство во РМ. Напорите кои што во овој правец ги прави Владата секако треба да се подржат и треба да се даде придонес и од страна на овој Парламент во смисла на подобрување на текстот на законот, односно во однос на одредени нејаснотии, или дилеми коишто постојат и кај нас пратениците во однос на концептот и на решенијата кои што се предвидени со овој закон.

Јас на почетокот сакам да искажам едно мое видување во однос на одредбата која што се однесува на самостојноста и независноста на Јавното обвинителство како единствена јавнообвинителска институција односно дел од власта во РМ која што не е ниту дел на извршната власт, повеќе може да се земе дека е во делот на судската власт, меѓутоа во секој случај има една позиција која што е суигенерис во однос на овие две власти, односно има свои специфики кои што се однесуваат и во однос на нејзината соработка, комуникација и комплементарност во дејствувањето заедно пред се со МВР, а секако тука е и Министерството за правда како ресорно министерство кое што директно треба да води сметка во поглед на работењето на Јавното обвинителство. Значи, за да се обезбеди зајакнување на самостојноста на Јавното обвинителство во однос на извршната власт пред се, бидејќи извршната власт односно Владата е таа која може со оглед на ефективната моќ која ја поседува заради најразлични политички, реваншистички мотиви, мотиви за да оствари определен впечаток во јавноста преку различни методи да ја наруши оваа самостојност и независност во извршувањето на јавно обвинителската функција која што пред се треба да биде извршувана како што стои во самиот закон врз основа на принципите на почитување на уставноста, законитоста и објективноста во нејзината работа. Значи, во досегашните искуства намерите, или можностите за влијание на Владата по однос на Јавното обвинителство се покажа и во однос на неколку примери кои што се случија во претходниот период како што беше примерот со

упадот на министерот за внатрешни работи во Републичкиот судски совет и обидот преку овој орган да се изврши влијание врз судството, потоа со нарушувањето на принципот на презумпција на невиност преку објавување во јавноста на имиња на личности спрема кои не само што не беше донесена правосилна судска пресуда, туку не беше подигнато ниту обвинение што претставува грубо нарушување на принципот на презумпција на невиност и сигурно тоа претставуваше и еден вид на притисок врз судовите и врз јавните обвинители и нивните заменици за нивно постапување согласно она што го бара Министерството за внатрешни работи, а не согласно правните прописи. Значи, со цел да се избегнат едни вакви ситуации неопходно е да се дефинира прецизно односот помеѓу Јавното обвинителство, МВР и заедничките методи и начини на нивно дејствување. Треба да бидеме свесни за да се добие едно квалитетно обвинение, или обвинителен акт, пред се тоа треба да биде засновано на претходни дејствија, истражни дејствија коишто ќе значат целосно согледување на состојбите по однос на предметот кој што се работи и од страна на Јавното обвинителство, меѓутоа и укажувања по однос на работењето на МВР, односно надлежните инспектори во ова Министерство кои што не само што ќе ја работат својата работа врз основа на нивните правила на работа, туку ќе мора да работат во координација со јавните обвинители. Ова е еден многу битен сегмент ако сакаме да обезбедиме вистинска борба и вистинско остварување на функцијата за борба против криминалитетот во РМ. Меѓутоа, овој принцип сигурно важи и во другите правосудни системи во другите држави каде што дури има и случаи каде што јавните обвинители се во заеднички канцеларии со лица од МВР, односно од полицијата и заедно работат на оделни предмети посебно кога се работи за сложени предмети кои што се однесуваат на проблематика која што допира потреба од различни стручни аспекти на согледување на прекршувањата на законот и на овој начин сметам дека Јавното обвинителство ќе може многу поефикасно да работи, ќе му се овозможи поголема оперативност во собирањето на податоците и навистина ќе може да изградува едни обвиненија коишто ќе значат издржани обвиненија пред кои што одбраната во предметот ќе нема доволно аргументи и начини да се спротивстави на тие факти. Значи, тоа е една димензија која што сакам да ја искажам. Начинот на кој што би можело ова да се оствари е различен, има различни можности за реализација на таа соработка помеѓи МВР и Јавното обвинителство и во овој правец секако дека треба да се размислува и еве, оставам простор Министерството за правда да изврши дополнителни согледувања претежно од

искуствата коишто се имаат во другите земји по однос на ова прашање и на тој начин во Предлог законот кој што треба да биде во втора фаза доставен и расправан на ова Собрание да имаме можност во Предлогот да бидат содржани и вакви начини на соработка помеѓу Јавното обвинителство и МВР.

Понатаму, целта на Владата на РМ како извршен орган и како носител на извршната власт во РМ, а кое да обезбеди вистинска самостојност и ефективност во вршењето на јавнообвинителската функција, тогаш неминовно е потребно јасно дефинирање на неговата позиција, односно на позицијата на Јавното обвинителство во однос на извршната власт од една страна како што кажав и претходно, посебно спрема МВР во поглед на ова што зборував досега. И во однос на судската власт како уставно утврдена трета власт покрај законодавната и извршната. Значи, имаме неколку сегменти кои што треба да бидат посебно дефинирани и прецизно утврдени. Позицијата на Владата по однос на Јавното обвинителство, начинот на соработка и функционирање на Јавното обвинителство и МВР како и начините за контрола и утврдување на одговорност, односно именвуањето и разрешувањето на јавните обвинители од страна на законодавната власт, односно Републичкото собрание и начините преку кои што тоа ќе може да влијае при утврдувањето на начинот на функционирање на јавнообвинителската функција и врз утврдувањето на евентуалните одговорности, или недоследности во вршењето на оваа функција. Значи, она што е предвидено со овој закон, тоа е дека не е подеднакво истакната улогата на Собранието на РМ како трета власт, како законодавна власт во РМ, туку е многу експонирана и улогата на Владата на РМ. Имено, овде сакам да го истакнам делот кој што се однесува во создавањето, или концептот на создавањето на едно посебно тело кое што со овој закон е наречено Совет на јавни обвинители. И во однос на самиот назив има дилеми, затоа што ова не е совет на јавни обвинители бидејќи имате претставници од Министерството за правда кои што не се јавни обвинители и на тој начин и самиот назив не може да биде адекватен на структурата и составот на ова тело. Значи, ваков вид на посебно тело во системот на организација на Јавното обвинителство како единствен орган, бидејќи тоа е единствен орган навистина има простор за дилеми и посебно кога се има во предвид дека функционирањето на Јавното обвинителство се заснова на принципите на хиерархија и субординација и затоа велам дека ова е најблаго речено една дискутабилна варијанта, а тоа го велам од следните причини.

Прво, членови на овој совет треба да бидат 4 членови од Владата, односно предлози на Министерството за правда. Кога зборуваме за самостојност во работењето на Јавното обвинителство, тогаш овие членови кои што заедно со јавните обвинители на РМ, Јавниот обвинител на РМ, Јавниот обвинител на Градот Скопје, вишите јавни обвинители и двајцата претставници кои што треба да бидат определени од страна на колегиумот на јавните обвинители имаат овластувања за именување, а посебно за разрешување на јавни обвинители и нивните заменици и претставуваат и второстепен орган кој што треба да одлучува за дисциплинската одговорност на јавните обвинители и на нивните заменици. Значи, претставува едно тело кое што има многу значајни надлежности и тие надлежности треба да бидат пред се многу децидно дефинирани, а од друга страна структурата на ова тело ако се сака да се има некоја форма како што претставува на пример Републичкиот судски совет во однос на судовите, тоа треба да биде дефинирано на начин во кој што многу поголема и по значајна улога ќе има Собранието на РМ. На овој начин Собранието на РМ е целосно исклучено од можноста да има некаков претставник во тоа тело и на тој начин Собранието се сведува само на државен орган кој што ќе треба да ги прифати, или одбие предлозите кои што треба да дојдат до ова Собрание, меѓутоа без притоа да учествува во утврдувањето на фактите, на аргументите кои што ќе значат давање, или изготвување на тие предлози до ова Собрание заради тоа што, сепак тоа не е мала работа кога се работи за надлежност која претставува утврдување на одговорност за разрешување на јавен обвинител, или за именување на јавен обвинител, или дисциплинска одговорност во која што една од мерките е и разрешување од функцијата јавен обвинител. Значи, овде сакам да апелирам до Министерството за правда да земе во предвид дека улогата на Собранието на РМ во оваа концепција која што е вака дефинирана е маргинална по однос на неговото учество во овој совет како тело кое што се предлага да се формира.

Исто така, во однос на одредбите од законот кои што се однесуваат на разрешувањето на јавните обвинители сакам да истакнам неколку работи. Првата работа е тоа што секако, ако се оди по тенденцијата која што е содржана во овој закон, а се однесува на создавање на поголема самостојност во работењето на Јавното обвинителство особено со фактот што се предлага и мандатот на јавните обвинители, односно нивните заменици да биде траен после вториот избор, треба многу децидно да биде утврдено кои се основите за разрешување од функцијата

јавен обвинител. Согласно овој закон член 58 од овој закон, Јавниот обвинител и заменикот јавен обвинител се разрешува прво кога сам ќе го побара тоа што е неспорно. Второ, кога трајно ќе ја загуби психофизичката способност за вршење на функцијата во јавното обвинителство што го утврдува советот на обвинители врз основа на документација со наод и мислење на надлежна здравствена комисија. Трето, кога ќе ги исполни условите за старосна пензија. Значи, ова вториот, се работи за губење на деловна способност фактички на лицата, бидејќи психофизичката способност претставува основ кој што може да значи и губење на деловната способност и по тој основ многу по децидно се утврдува дека кога ќе ја изгуби деловната способност на јавниот обвинител му престанува неговата функција. Четврто, кога е осуден за кривично дело сторено со злоупотреба на својата функција, или за друго кривично дело на казна затвор подолга од 6 месеци, или на пократка казна затво, или друга кривична санкција за кривично дело за кое е непримерен за извршување на функцијата обвинител, или заменик, така пишува во овој член. Значи, имате многу недефинирани основи за разрешување по однос на оваа точка. Тука се прашувам кои се тие, пократка казна затвор, која е таа пократка казна, значи од 0 до 6 месеци, или друга кривична санкција за кривично дело за кое е непримерен за извршување на функцијата обвинител, или заменик обвинител. Мислам дека тука децидно треба да бидат наведени делата кои што можат да претставуваат основ за престанок на функцијата јавен обвинител по овој основ, затоа што вршењето на функцијата јавен обвинител претставува навистина една значајна функција и мора да биде по конкретно утврдено за што се работи кога се пвоедува една таква постапка.

Во точка 5 стои дека кога ќе се утврди дека извршил потешка дисциплинска повреда на функцијата јавен обвинител, или заменик јавен обвинител утврдена со законот со што го нарушил угледот на функцијата на јавното обвинителство, што значи нарушувањето на угледот исто така треба да биде утврдено со закон.

Точка 6, кога ќе се утврди дека нестручно работи и покажува незадоволителни резултати во вршењето на функцијата. И сега имаме во членовите 59 и 60 од овој закон поконкретно утврдување што претставува потешка повреда според точката 5 од овој закон за којшто претходно зборував и покрај потешка повреда на јавниот ред и мир со што се нарушува угледот на јавниот обвинител, или заменикот обвинител и угледот на јавното обвинителство покрај тоа ако врши друга јавна функција, или професија, бидејќи е неспоива таа друга јавна функција, или професија, не може

како одговорност да се земе, туку поради неспоивост му престанува мандатот на јавниот обвинител. Значи, не може по овој основ да се наведе престанокот на функцијата јавен обвинител. Потоа, имате под точка 3, потешка повреда на правата на странките и на другите учесници во постапката со што се нарушува угледот на јавнообвинителската функција. Овде странките, ако се мисли на подносителот на кривичната пријава, тоа е една страна. Судот ако се зема како странка од друга страна, мислам дека судот не е странка во таа постапка, значи кој е тој однос кон странките кои што поднесуваат кривични пријави кои што ќе претставува основ за да некому му престане функцијата јавен обвинител. Сметам дека тоа треба да биде многу по прецизно утврдено затоа што создава големи можности за злоупотреби на оваа точка. Секој може да каже дека е незадоволен од јавното обвинителство, ако не му биде прифатена неговата кривична пријава иако јавниот обвинител постапил согласно законите на РМ и утврдил дека нема основ за поведување на обвинение по однос на таа кривична пријава.

И четвртата точка, недостојно однесување кон поединци, значи, спрема секого може ако се однесува недостојно во моменти на нервоза, или на некои други моменти кои што претставуваат инцидентни ситуации. Значи, недостојно однесување кон поединци, државни органи, или други правни лица во врска со извршувањето на функцијата, или надвор од неа.

Ова преставува можност за секоја работа јавниот обвинител да биде разрешен, кога некој ќе оцени дека преставува основ за разрешување на некој јавен обвинител. Јас сметам дека зборовите “недостојно однесување кон поединци, државни органи или други правни лица” треба да се избрише, а се знае точно согласно Кривичниот закон што претставува утврдување на кривична одговорност на јавен обвинител заради злоупотреба на неговата службена положба или заради вршење на некое друго кривично дело кое би можел да го изврши и на тој начин децидно утврдување на основ за престанок на функцијата јавен обвинител.

Во членот 60 се сака да се дообјасно што значи нестручно работење или покажување незадоволителни резултати во вршењето на функцијата јавен обвинител според членот 58 точка 6 на овој закон. Во точката 6 се вели “кога ќе се утврди дека нестручно работи и покажува незадоволителни резултати во вршењето на функцијата” а кога ќе се утврди тоа, овде е утврдено во три точки, и тоа:

“1. Неизвршување, несовесно или нестручно извршување на службените должности;

2. Неоправдано одбивање на службени должности, односно непостапување по упатставата издадени согласно одредбите на овој закон, и

3. Повреда на прописите за заштита на државна и службена тајна”.

Ова претставува основ за разрешување на јавениот обвинител. Јас сметам дека сите овие основи кои се утврдени за разрешување на јавениот обвинител, ако на овој начин била обработена материјата која значи именување на јавниот обвинител, многу поголема ефикасност во иднина ќе има примената на законските одредби кои се однесуваат на вршењето на функцијата јавен обвинител, со оглед на целосната самостојност што треба да ја има и нејзината законска поставеност.

Овие работи сакам да ги укажам на министерот за правда како предлагач на овој закон.

И уште една работа, која се однесува на членот 62 каде како дисциплинска санкција се утврдува покрај јавна опомена, покрај парична казна во висина од 20% на едномесечен износ на платата исплатена во последниот месец пред сторувањето на повредата и трето, разрешување од функцијата јавен обвинител и заменик јавен обвинител. Дали вие со овој закон прејудцирате дека Собранието ќе разреши некој јавен обвинител и тоа да претставува дисциплинска санкција на тој јавен обвинител. Ова е контрадикторно со поставеноста и концептот на законот, затоа што разрешувањето треба да оди во точно определена процедура и не може разрешувањето на јавен обвинител да се третира како дисциплинска санкција, затоа што одговорноста за вршењето на функцијата на секој јавен обвинител ја утврдува Собранието на Република Македонија како надлежен орган за неков избор и именување, односно негово разрешување.

Сите овие работи што ги искажав, но има и други и ќе ги оставам останатите колеги пратеници да се искажат во однос на ова прашање, посебно во однос на мандатот, уставноста на одредбите кои се однесуваат на овие прашања, но не сакам да должам, и тука има дилеми кои треба да бидат објаснети, и поставеноста на Советот на јавните обвинители, затоа што пред се тој Совет треба да ги претставува основните јавни обвинителства и на тој начин присуството само на двајца претставници, кои ги одредува Колегиумот на јавниот обвинител и другите обвинители, а имате четворица претставници на Владата, Министерството за правда, го имате Јавниот обвинител на Република Македонија кој исто така се именува на предлог на Владата на Република Македонија од страна на ова Собрание. Потоа го имате Јавниот обвинител на градот Скопје, тројцата виши јавни

обвинители и на тој начин навистина можностите за влијание и давање сугестии од страна на основните јавни обвинителства се ограничени во голема мера, па треба да се размисли во насока на поголема застапеност на основните јавни обвинителства во овие органи, затоа што ако е целта јавните обвинители и нивните заменици сами да одлучуваат за стручноста и професионалноста на своите колеги, тогаш не треба да се оди на тоа оној кој е ставен како надреден по хиерархија, тој и онака има обврска, согласно Законот и Уставот, да врши контрола над работењето на другите јавни обвинители, да ги казнува или да предлага дисциплински мерки за нивното работење, по принципот субординација има право да преземе нивни предмети и на тој начин навистина Јавниот обвинител на Република Македонија и вишите јавни обвинители на непосредна можност да влијаат на другите јавни обвинители, на основните јавни обвинители и нивните заменици. Значи, дајте простор основните јавни обвинителства да имаат многу поголема застапеност во овој орган, доколку се задржи овој концепт и на тој начин да имате вистински професионален и независен совет на јавни обвинители, со помала застапеност на претставници на Владата, а многу поголема застапеност на јавните обвинители. На овој начин сметам дека ќе се направи добар чекор напред во однос на целосното осамостојување и остварувањето на уставната позиција на Јавното обвинителство во правниот систем на Република Македонија.

ЉУПЧО ЈОРДАНОВСКИ:

Благодарам господине Стојаноски.

Има збор пратеникот Џевдет Насуфи, а нека се подготви пратеникот Абдулади Вејсели.

ЏЕВДЕТ НАСУФИ:

Почитуван претседателе, дами и господа пратеници, господине министри,

Денес, по еден долг период го разгледуваме Законот или залагањето за реформи на Законот за јавното обвинителство, еден од независните органи на државната администрација. Таквиот пристап е за поздрав, како предлго, но за жал и во овој случај сме во еден магичен круг и во суштина секогаш ги почитуваме формата, техниката и постапките, но не ја почитуваме содржината, односно тоа што е самиот живот во овој сегмент во Јавното обвинителство.

Сведоци сме дека целото општество во Македонија треба да се реформира во смисла на една транзиција за надминување на еден период на дејствување, што се

карактеризираше со политичкиот монизам и да преминеме кон плурализмот на идеи, решенија и дејствувања.

Јавното обвинителство секогаш било продолжена и силна рака на секоја власт, а ова е посебна карактеристика на монистичкиот или комунистичкиот систем. Во суштина обвинителството тогаш беше политичка експозитура, правна законска експозитура. Значи, по 12 или 15 години, не знам точно но министерот може да ме исправи, овој закон е повторно пред нас со цел да се направат реформи во таа насока. Мислам дека измените не се толку големи.

Зошто измените не се големи? Во суштина, карактеристика е тоа дека инсталирањето на еден сектор во рамките на Републичкото обвинителство, но и ова е направено на многу сув начин, бидејќи борбата со корупцијата, борбата со организираниот криминал не може да се изврши со вградување орган тука на едно место, без да се изменат постапките, без тоа да се следи во измените, како во постапката на именување во тој сектор, како што е специјалниот сектор во Републичкото обвинителство, но ова бара измени и создавање соодветен сектор во судството. Што е посебно во секторот на обвинителството, доколку другите сегменти во судството останат неизменети? Во тој сегмент нема големи измени, иако овде се инсистира дека ова е капитална измена, но не се работи за капитална измена.

Друг значаен сегмент кој се потенцира е даден во членот 36 а се однесува на советот на обвинители. Но овој совет повторно не е орган надвор од рамките на постојната структура. Значи се работи за истите кои дејствуваат и работат тука, а на тој совет можат да му се доделат и 4 други претставници од Владата, во суштина тука се врши и едно флагагрантно мешање во независноста на обвинителството, бидејќи независниот сегмент на обвинителството според кој требаше да се конципираат измените не е внесен и не се направени соодветни измени. Ако мислиме дека со ова правиме трансформација или транзиција на јавното обвинителство, за жал со овој закон што се предлага не го правиме истото. Прв значаен и одлучувачки елемент е дека решението или именувањето на обвинители поминува низ постапката, сега се додава и советот на обвинителите, меѓу Владата и Парламентот. Тоа значи дека овде не станува збор за независност. Во суштина повторно ќе имаме партиско обвинителство.

Затоа, требаше да се предложат и други солуции, бидејќи начинот на именување на овие обвинители е основен предуслов за независноста на обвинителството, а вториот елемент е финансиската независност или создавање на

независен буџет. Овие два елементи ги немаме во овој закон и не може да зборуваме за независност на обвинителството.

На оваа повреда на независноста може да се додаде и друг елемент, кој е невидлив, но тоа најдобро го знаат правниците и обвинителите, бидејќи и во овој закон но не знам точно во кој член, дали во членот 37 или членот 47, за органите, а посебно органите на прогонот, полицијата, децидно се вели дека обвинителството може да пријави барање на правна помош или помош за одредени предмети. За жал, ваквиот начин на комуникација на обвинителството, со органите на полицијата и другите органи на државната администрација, не гарантира дека обвинителството со успех ќе ги реши своите проблеми, кои треба да ги реши со закон.

Ова се правните димензии со кои ќе се соочуваме поконкретно во втората фаза. Но овој предлог има и една политичка димензија и, господине министре, вие како претставник на албанска политичка партија овде имате еден голем недостаток. Можеби ќе бев поостар во овие сегменти што ќе ги нагласам, доколку носител, претставник или предлагач на овој закон еден министер од другата етничка припадност, но од вас ова не требаше да се дозволи. Зошто го велам ова?

Ќе го спомнам конкретно членот 6 или видете го членот 6. Во суштина, се воведува постојан мандат. Вие знаете која е структурата на вработените, структурата на обвинителите и замениците обвинители итн. Ние не сме задоволни, бидејќи присуството на албанците во овој сегмент е минимално и незначително. На овој начин, на институционален начин ја запечатувате оваа неправда и треба да чекаме долги процеси за да се направат измени. Пензионирањата не траат година, две, туку деценија, треба да чекаме деценија, а една деценија има 10 години.

Ова се поврзува со членот 27. На пример, од 27 обвинители, колку што ги има од Републичкиот до основните обвинители, двајца се албанци. Ако не се лажам, потрагична е состојбата во судството кога имаме повеќе судови, а претседател на суд е само еден албанец. На овој начин не знам дали ќе можеме да се помириме со тоа. Мислам дека е рано овој член да фигурира на овој начин како што сте го предложиле вие.

Во членот 36 повторно има политичка димензија, која се гледа во тоа што Советот брои 11 членови, според функцијата се избираат 7, но ниту еден од нив не е албанец. Господине министре, прочитајте добро, ако не сте го виделе добро законот. Тие 4 претставници кои вие ќе ги претставувате, денес сте министер, но утре никој

не гарантира дека ќе биде со албанска или неалбанска етничка припадност. Затоа, овде имате голем дефект.

Формулацијата на членот 43 на овој начин приличи на партиски манифести, но ова е закон и тука работите треба да бидат попрецизни. На овој начин не можеме да кажеме дека ова не гарантира, не обврзува никого, посебно кога ги имаме предвид членовите што ги спомнав претходно, што се конкретни. Составот на советот е конкретен и не можеме да го измениме.

Што се однесува до членот во кој се зборува за искуството, тоа е конкретно прашање. Не може членот 43 се да се споредува на ниеден начин. Затоа, ова не е формалност, ова е оптичка “варка”, текстуална, што во втората фаза треба да ја елиминирате.

Другата компонента е во членот 45. Ваков дефект имаме и во Законот за судството и на други места. Каде е односот на обвинителот со албанскиот службен јазик. Дали треба свечената декларација обвинителот и заменикот обвинител да ја даде на албански јазик или не. Јас мислам дека треба да ја даде, бидејќи ниту во Охридскиот договор ниту во Уставот не се вели дека тој не смее да го направи тоа.

Што се однесува до јазикот, ќе додадам и тоа дека немаме дефиниција, прецизно утврдување во кои сегменти ќе се употреби албанскиот јазик во рамките на дејноста на Јавното обвинителство, еден од сегментите штоја карактеризира една држава.

Обвинителството е државен органи и во овој закон овој елемент треба да го инволвираме, да го вградиме на соодветен начин. Со оглед на тоа што ова е прва фаза од донесувањето на законот, начелно ги кажав овие забелешки, но и вас господине министер ве потсетувам да внимавате, бидејќи системските закони не се носат секој месец, тие се носат во долги етапи и не може да усвоиме со вакви политички дефекти еден вака значаен закон.

Ве потсетувам на еден став од Охридскиот договор, каде на дециден начин се вели дека и Меѓународната заедница и политичките субјекти во Македонија, што значи сите субјекти, а посебно албанските субјекти ќе се борат националната структура во рамките на судството да ја подобрат, бидејќи оваа состојба е катастрофална. Во овој закон каде што сте утврдиле рокови или искуство од 5 години, 10 години, 12 години за именување на обвинители, во суштина ги елиминирате албанците за да се именуваат на функција јавен обвинител. Мнозинството не се виновни за поранешниот систем кој ја елиминирал нивната

присутност во овој сегмент на општественото дејствување, бидејќи немале доверба во нив. Вие како министер и посебно албанец министер во тоа Министерство имате обврска да предложите соодветно решение и политички, и правно, и демократски овој закон да биде прифатлив за сите.

ЉУПЧО ЈОРДАНОВСКИ:

Благодарам господине Насуфи.

Има збор министерот за правда Иџет Мемети.

ИЏЕТ МЕМЕТИ:

Интересно е дека, прво од дискусиите на пратениците што заслужува внимание да се дадат коментари и одредени размислувања и по однос на концептот на Јавното обвинителство во Република Македонија и по однос на одредени работи кои беа, од раков исфрлени од страна на пратеникот Насуфи.

Со жалење можам да констатирам дека на почетокот пратеникот како што го кажа, сигурно му било лапсус, кога рече дека Јавното обвинителство е орган на јавната администрација. Мислам дека е лапсус тоа. Веројатно било грешка.

По однос на тоа дека Јавното обвинителство во Македонија продолжува да биде продолжена рака на извршната власт, сметам дека концептот на овој закон апсолутно води грижа за таквата работа и сосема развива поинаков концепт. Меѓутоа да не должам, јас на пратеникот ќе му ги испратам сите компаративни согледувања за да ги прочита, тука ми се и верувам кога ќе дојдеме во втората фаза на Предлогот на законот, многу што ќе се размени односно сигурно ќе биде убеден откако ќе ги прочита дека Јавното обвинителство, поголемиот дел, јас впрочем и го прочитав тоа во претпладневните часови кога се расправаше, и токму затоа ќе му ги дадам на пратеникот да ги прочита.

Би сакал да одам по ред по членовите што беа искажани одредени работи.

Прво беше спомнат членот 6 од законот, зошто се предлага условно траен мандат на замениците јавни обвинители. Не случајно го потенцирам ова, затоа што кога се даваат одредени коментари треба да се прочита целиот закон. Верувам дека во втората фаза ќе има прилика да го прочита целиот закон и да даде поиздржани забелешки. Тоа, условно траен мандат, не случајно е оставен, со цел да се зајакне позицијата на Јавното обвинителство, со цел да се подигне сигурноста во тој независен државен орган во Република Македонија. Како ако не и на ваков начин ќе ја подигнеме односно ќе ја зајакнеме нејзината улога во системот на Република Македонија. А по однос а загриженоста на пратеникот дека овој член ќе оневозможи

припадниците на заедниците да бидат соодветно и правично застапени во сите органи, конкретно во Јавното обвинителство, го уверувам уште од сега дека нема да изминат ни пет години, таа застапеност ќе биде направена, затоа што сепак сметам дека има политички партии во Република Македонија кои се грижат за таа работа и не зборуваат, туку реално тоа го прават.

Членот 27 беше спомнат, меѓутоа исто така во конотација на тоа дека оневозможува во структурите на Јавното обвинителство да влегуваат и приадници на заедниците, што му е грешка, треба уште еднаш да го види членот, можеби се префрлил на некој друг член и тн.

По однос на советот, беше искажано мислење, ако се гледа сегашната структура, буквално ниеден припадник на заедниците нема во таа структура. Законите не се создаваат еднаш за секогаш. Законите не се носат за личности. Во тој совет ќе има и од припадниците на заедниците затоа што оваа Влада тоа ќе го направи, а не Владата во која тој беше министер.

И уште една забелешка по однос на членот 45 што беше искажана, по однос на употребата на јазиците.

Прво почитувани пратениче треба да разликуваш што е постапка и што е употреба на јазиците, во тоа што значи комуникација со органите на државната власт. Употребата на јазиците во Јавното обвинителство, во постапките, е уредена до крај со Законот за кривична постапка кој беше донесен од сите политички партии кои тогаш беа во Собранието.

Вториот дел на тоа што значи комуникација на граѓаните на Република Македонија со тој државен орган, со Јавното обвинителство, тоа исто така ќе биде направено оваа година, меѓутоа не со овој закон, туку со законот за употреба на јазиците а тој закон оваа Влада ќе го донесе. Вие имавте прилика кога беа донесени законите кои произлегуваат од Рамковниот договор. Наместо да го помагате министерот кој и сега е министер за правда, вие законите кои ги предлагаше министерот за правда, а кои црпеа поквалитетни одредби од Рамковниот договор, со сета жестина ги напаѓавте, само тие закони да добиваат во неквалитет. Меѓутоа, сепак народот успеа да ги детектира до крај тие прашања и го даде својот суд на 15 септември 2002 година.

ЉУПЧО ЈОРДАНОВСКИ:

Повелете господине Насуфи имате реплика.

ЏЕВДЕТ НАСУФИ:

Навистина не разбирам дали министерот е во сегашната Влада, или е во минатата Влада.

Јавното обвинителство го има префиксот јавен. Но на нашиот теоретски концепт јавната администрација ги вклучува сите државни органи.

Што се однесува до тоа дека условно имаат неограничен рок или постојан рок, мислам дека вие или не сте предлагач на законот или не сте го прочитале добро. Во членот 6, по вториот мандат, обвинителите и замениците обвинители се именуваат за секогаш. Разликата овде е многу голема.

Од друга страна, размислете, во членот 45, за застапеноста. Кои се тие инструменти што ќе ги направите за пет години. Како ќе го елиминирате условот пет години искуство, 10 години искуство и 12 години искуство, што треба да ги исполнува обвинителот кој треба да се именува, или правникот кој треба да се именува. Вие сте ги предложиле овие години. Декларативно не го менувајте вашиот предлог, бидејќи не се менува, тој е овде пред нас, на маса е.

Што се однесува до употребата на албанскиот јазик, ве молам не зборуваме за постапка. Конкретно ве прашав, свечената декларација, изјавата, албанецот кога ќе се именува за обвинител, дали има право или не да ја искаже на албански јазик. Ние овде нема за што друго да зборуваме. Ние сме слушале доста за политика, во партиите, на плениумите. Сега ве молам конкретно да го дефинираме овој сегмент, во смисла, во втората фаза вие овие мои сугестии да ги инкорпорирате во перфекционирањето на законот.

Што се однесува до постапката или употребата на јазикот, во Уставот пишува службен јазик е албанскиот јазик и да не навлегуваме во понатамошна анализа.

Што се однесува до Законот за употреба на албанскиот јазик или на другите јазици, вие знаете дека во Владата се многу контраверзни. Портпаролот на Владата вели дека не се подготвува никаков закон, а вие изјавувате дека подготвувате закон. Но независно од ова, мислам дека во овој сегмент имате големи дефекти.

ЉУПЧО ЈОРДАНОВСКИ:

Има реплика господинот Блаже Стојановски, а после министерот ќе одговори на двајцата.

БЛАЖЕ СТОЈАНОВСКИ:

Сакам да му укажам неколку работи на министерот.

Министерот вели дека условно траен мандат е утврден со цел да се зајакне сигурноста на јавно обвинителската функција. Се согласувам дека намерата е таа. Меѓутоа, ако е тоа така, дали сметате дека сигурноста на јавните обвинители, по прашањето на нивната функција, се зајакнува со основите за разрешување на јавните обвинители и нивните заменици, посебно кога се остава можност јавните обвинители и нивните заменици да бидат разрешени поради потешка повреда на правата на странките и на другите учесници во постапката поради недостојно однесување кон поединци, државни органи или други правни лица, во врска со извршувањето на функцијата, или надвор од неа. Ако овие основи не бидат избришани од законот, јас не верувам дека навистина не може да стане збор за сигурност во вршењето на јавнообвинителската функција, а истовремено, ви укажувам дека треба да се обрне внимание и на финансиската сигурност на јавните обвинители, особено во делот на пашалите кои во овој момент ги примаат судиите, додека за јавните обвинители тоа сеуште не е направено. Дали имате намера ова прашање да го решите еднаш или понатаму, не знам, но знам дека е неопходно тоа да се направи што побрзо.

ЉУПЧО ЈОРДАНОВСКИ:

Повелете господине министре.

ИЏЕТ МЕМЕТИ:

Благодарам претседателе.

Во ред е ова. Јас и на почетокот реков дека сите добронамерни сугестии и предлози кои одат во правец на подобрување на законот ќе се имаат предвид во втората фаза. Меѓутоа прашањето со почитуваниот пратеник Насуфи е нешто друго.

Јас би сакал, многу сум искрен, би сакал да му помогнам, конкретно да му одговорам затоа што ме праша, дали може да му помагам. Не можам. Треба да го прочита законот за да успее да ги сфати и да ги објасни одредбите.

Сепак јас ќе се обидам да му сугерирам, нека ги чита и член 6 и член 84 и можеби ќе го најде одговорот.

ЉУПЧО ЈОРДАНОВСКИ:

Бидејќи господинот Вејсели не е тука.

Повелете господине Паљошкоски.

ЃОРЃЕ ПАЉОШКОСКИ:

Почитуван претседателе, почитувани колеги, почитуван министер,

Владата на Република Македонија ни достави Предлог за донесување на нов закон за Јавното обвинителство.

Во образложението, како што наведоа, со цел да се обезбеди унапредување на позицијата на Јавното обвинителство о системот на кривичните права, со посебен акцент на зајакнување на самостојноста на носителите на функцијата на надградување на независната позиција, согласно Уставот на Република Македонија. Сепак, содржината на овој предлог закон укажува и натаму на одредени недоречености, во однос на организационата поставеност, статусот на Јавниот обвинител, средствата за работа и прашањата на мандатот на Јавниот обвинител, како и замениците јавни обвинители.

Првичен впечаток е, читајќи ги одредбите од член 5 и 6, функцијата на Јавното обвинителство ја вршат јавни обвинители и тоа Јавен обвинител на Република Македонија, виши јавни обвинители и основни јавни обвинители. А во член 6 став 1 стои дека јавните обвинители имаат еден или повеќе заменици.

Сега нејасно е, ако функцијата на јавно обвинителство ја вршат цитираните јавни обвинители кое својство на статус го имаат замениците на јавните обвинители односно дали тие ја вршат на јавни обвинителства или како заменици. Повеќе личи дека имаат својство на стручни соработници, заменувајќи го Јавниот обвинител во вршење на јавнообвинителска функција. Затоа на член 5 од предложениот закон, во став 1, предлагам да се додадат, на крајот, после основни јавни обвинители, и нивни заменици. Со тоа сметам дека статусно замениците ќе добијат вистинско значење на именуваната функција.

Во член 6 став 2 е утврдено, трајниот мандат на замениците обвинители односно нивното именување, без ограничување, освен при првото именување во основните јавни обвинителства, на шест години.

Пред се, имајќи ја предвид опасноста од бирократизацијата на именуваните функционери и можноста од корупција, како што имаме примери односно како што вели Републичкиот обвинител, судовите се корумпирани. Сметаме дека ваквиот траен мандат ќе предизвика професионално бирократизирање на евентуалната нивна корумпираност. Освен тоа на тој начин ќе создадеме, со посебна моќ за затворен круг, со мошне ограничено кадровско освежување. Морам да ви кажам дека на тој начин ќе го затвориме и овој орган за млади кадри и ќе ги изгаснеме нивните амбиции. Опасноста е евидентна и во тоа што мошне тешко, скоро никако да може да се напредува во обвинителството, во смисла на способни кадри.

Исто така нелогично е решението од став 2, во член 6, замениците јавни обвинители во основните обвинителства, при првото именување се именуваат на шест години, во кој период, претпоставувам ќе се проверува капацитетот или стручноста на именуваниот заменик, а од друга страна во член 34 во став 2 даден е основниот услов, а тоа е лицето да има работно искуство, со положен правосуден испит, од над пет години. Ова е контрадикторно решение и е една омаловажувачка ситуација. Зошто го велам тоа? На пример ако за заменик во основно јавно обвинителство се јави кандидат судија со работно искуство над 20 години или научен работник со магистерска или докторска титула, истиот ќе подлежи на проверка на неговата стручност. Или пак ако таквите лица се кандидати, односно се пријават да бидат именувани за заменици, во исто време или Републичкиот обвинител или во Основното обвинителство, во една ситуација ќе добие ограничен, а во другата неограничен мандат. Со тоа ги омаловажуваме нашите правници.

За да го избегнеме непрактичното решение од став 2 од член 6 и евентуалните несакани последици кои ќе се предизвикаат, а во исто време се добие и професионална помош и ангажираност, предлагам сатав 32 да гласи - Замениците јавни обвинители се именуваат на период од 10 години.

Сметам дека решението од член 29 не е најдобро решено да се основа посебно одделение за гонење на сторители на кривични дела дека е од областа на организираниот криминал и корупција. Ваквата одредба е нејасна и го деригира основниот јавен обвинител во гонење за не мал број кривични дела, предвидени во Кривичниот законик.

Како прво, ова одделение се става во посебна одредена функција, а во исто време не може да биде доволно ефикасно и мобилно да постапува пред сите основни судови на целата територија на Републиката.

Предлагам ваквата половична и недоразработена одредба, која ќе предизвика збрка како организациона, така и функционална, да се брише од овој предлог на закон.

Исто така, одредбата од член 30 за времено упатување на јавен обвинител или заменик во многу јавни обвинителства е недоречено, а со тоа и непрактично, бидејќи нејасно е и не е наведено од кои причини може времено да се упати на работа во друго обвинителство, односно кои се тие потреби на службата. Доколку е упразнетео такво место, има постапка за именување на нов обвинител или заменик,

а потребите на службата како не би се повредиле правата на упатениот обвинител, треба децидно да се наведени.

Како Владата предлага нецелосно односно нејасно решение во однос на таквото упатување, предлагам и членот 30 да се брише.

Повторно, во член 34 се соочуваме со затворањето во строго одреден круг. Од став 5 и 6 од членот 34, јавниот обвинител во вишото и основното обвинителство се именува од редот на замениците од тоа обвинителство или од другото обвинителство, како и тоа доколку јавниот обвинител не биде повторно именуван да продолжи да ја врши функцијата на заменик во истото обвинителство. Зарем другите, мислам, нашите правни стручњаци немаат право да се пријават за овие функции. Нивниот хендикеп во јавната обвинителска фела да не остане вечна, а овие лица се скратени во можноста за нивно докажување. Затоа, предлагам ставовите 5 и 6 од членот 34 да се бришат, а ставот 2 да се дополни во смисла да не се однесува само за замениците јавни обвинители и на основното, вишото јавно обвинителство, како и за јавните обвинителства во тие обвинителства.

Исто така, во член 36 став 1 и 2 каде е предвиден бројот на членови на Советот и неговиот состав, предлагам кога веќе се оди кон тоа член да биде и од основниот јавен обвинител во Скопје, заради еднаквост во застапеноста, членовите да бидат основни јавни обвинители во подрачјето на вишите јавни обвинителства Штип и Битола. Се разбира, при таа состојба, составот би бил од 13 членови. Во спротивно ќе имаме супремација на кадри од Скопје, во работењето на Советот. Кога зборуваме за тоа, сепак, знак прашање е дали за Скопје не е попрактично наместо едно основно јавно обвинителство, кое е гломазно, да имаме две или три, за што сметам сите треба да размислиме, да изготвиме студија и потоа да одлучиме. Што се однесува на одредбите од член 44, сметам дека е надмината од причини што повторно ги ограничуваме евентуално способните кадри, бидејќи уставно е дадено правото на вработување и правото секој да биде именуван или биран. Сродството како пречка, а во смисла на борба против непотизмот и евентуалната корупција, би била по практична ако постои ограничување на таквите сродници, доколку некој е обвинител, друг судија или слично. Но, така како што е дадена, сметам дека треба да отпадне или да се доработи.

Предлагам да не брзаме со донесувањето на овој закон, да се доработи и да се доработат одредени решенија, предвидени во овој предлог, меѓу другото и во

смисла на моето укажување, како би довеле до државно, понезависно јавно обвинителство.

Благодарам.

ЉУПЧО ЈОРДАНОВСКИ:

Благодарам г-дине Паљошкоски.

Повелете г-дине Шапуриќ и како последен за сега е пратеникот г-дин Ружди Матоши.

ЗОРАН ШАПУРИЌ:

Почитуван пртседателе, почитувани министри, почитувани колеги пратеници,

Пред нас се наоѓа еден закон кој ја регулира една важна материја односно функционирање на битна институција во сложенкот државен организам, а тоа е јавното обвинителство. На самиот почеток сакав да кажам дека начелно овој закон содржи добри решенија и јас го поддржувам неговото донесување. Но, со оглед на тоа дека ова е прво читање на законот односно Законот се наоѓа во прва фаза, сметам дека има простор да се изврши подобрување на текстот и подобрување на некои решенија кои се содржани во овој закон. Убеден сум дека предлагачот треба да организира една поширока јавна и стручна расправа по усвојувањето на Предлогот за донесување на овој закон.

Законот нуди значително по активна улога на јавниот обвинител во гонењето на сторителите на кривичните дела, бидејќи досега јавниот обвинител односно јавното обвинителство, беше само еден обичен пренесувач на активностите на органите во составот на Министерството за внатрешни работи. Па, дури може да се рече дека делуваше како една продолжена, а не самостојна институција.

Со овој закон се создава можност обвинителството да биде со многу помоќна и поактивна улога и да биде активен субјект во кривичната и пред кривичната постапка. Законот создава реална можност да бидат надминати означените недостатоци, бидејќи се предвидува правото на обвинителството односно на јавниот обвинител да ја насочува работата на овластените службени лица во МВР, заради преземање на мерки за пронаоѓање на сторителите на кривичните дела како и да се откријат сторителите на кривичните дела и да се откријат трагите од кривичните дела, како и да се обезбедат доказите. Исто така, јавниот обвинител има право од МВР, како и од другите државни органи да бара увид одредени документи и друг доказен материјал, а овие пак се должни да му ги достават сите овие акти. Ова е предвидено во случај на кривичните дела за кои е предвидена законска казна

минимум од 4 години, а притоа би кажал дека интенцијата на кривичниот законик односно самиот дух на кривичен закон во одредување на одредени дела е 3 односно 5 години, па веројатно овој дел на Законот би требало да претрпи измени. Значи, во случаевите кога е предвидена казна од 3 односно 5 години, бидејќи таква е, како што веќе кажав, интенцијата на кривичниот законик и мора да се имаат предвид решенијата и во останатите закони, пред се, во кривичниот законик и во Законот за кривичната постапка при изготвување на решенијата кои се предлагаат за овој закон.

Исто така, од големо значење е што се основа посебно одделение за гонење на кривичните дела од областа на организираниот криминал и корупцијата и со сите овие означени решенија, јавното обвинителство ќе може да стане еден посилен двигател во борбата против криминалот, а особено во борбата против потешките форми на криминалот. Сметам дека сите овие решенија ќе го поттикнат јавното обвинителство од еден релативен пасивен орган, да стане многу поактивен орган. Меѓутоа, почитувани пратеници, сметам дека е ова добра прилика да позборуваме и за некои можности, како што кажав, за битно подобрување на одделни решенија во законот.

Најпрво, би кажал околу самите критериуми за избор на јавен обвинител и замениците на јавниот обвинител. Како што е предвидено во текстот на овој закон, законот предвидува како еден од условите за именување на заменик јавен обвинител кандидатот да биде дипломиран правник од соодветна насока. Притоа, укажувам дека е нејасно за која насока се работи, бидејќи и самите програми на правниот факултет често пати се менуваат и самите насоки, веројатно, мислел на правосудна или кривично правна насока или некоја друга насока, така што во овој дел навистина законот е доста непрецизен. Но, исто така, не треба да заборавиме дека јавниот обвинител има овластување и во парничната постапка и во другите постапки, што значи освен поснавање на кривично правната материја, потребно е познавање на јавниот обвинител односно неговите заменици и на друга материја т.е. материја од другите правни области.

Понатаму, се предвидува критериумот работен стаж и положен правосуден испит и само толку. Во оваа прилика би сакал да укажам и да го запрашам министерот, зошто не се предвидат повеќе критериуми, како што се на пример дополнителните усовршувања на кандидатите, квалификациите, стручните испити, специјализациите, дополнителното образование, потоа успешноста и ефикасноста во претходното работење за оние кои што веќе ја вршеле оваа функција или пак

тестирање на стручно познавање на материјата за оние кои што не ја вршеле порано функцијата на јавен обвинител односно прв пат конкурираат на оваа функција. Потоа, во рамките на овие критериуми зошто да не се предвиди, барем за оние што прв пат конкурираат, познавање на минимум еден светски странски јазик, со цел обвинителите односно замениците на јавниот обвинител да имаат можност да ја пратат европската регулатива, странската теорија, странската пракса и со цел да можат постојано да се усовршуваат. На овој начин, со предвидување на овие, но и на некои дрруги критериуми, за кои треба сериозно да се размисли ќе се овозможи еден објективен избор за кој нема да може да се ставаат забелешки за политизација, односно партизација на обвинителството, бидејќи ќе се изврши еден квалитетен избор по строго прецизни утврдени критериуми, кои ќе важат за еден подолгорочен период.

Исто така, во врска со текстот односно во врска со критериумите на изборот за јавен обвинител, би сакал да кажам дека во членот 34 од Законот е предвидено да може за обвинител да биде избран професор или друг наставник на Правниот факултет. Тоа според мене е сосема во ред. Меѓутоа, зошто да не се прифати научен работник, кој работи на соодветен институт, како што е на пример за институтот за правни политички, социолошки истражувања или некоја друга научна установа. Зошто само да се врзуваме за правниот факултет, бидејќи бавење со стручна односно научна работа од оваа област не мора само да биде во рамките самона правниот факултет. Но, сепак, мора да укажеме дека ова е добра прилика дека во иднина ќе мора да се размислува и за промена на самиот начин на изборот на носителите на функциите во правосудниот систем. И тоа како на обвинителите, така и на судиите. Нивниот избор да се врши од едно саморегулирачко тело, како што стои во препораките на Советот на Европа и на препораките на ЕУ. Тоа тело би било во вид на државен правен совет, совет за правосудство или некој друг сличен орган, но, во секој случај структурата на овој орган би била составена на тој начин што самата струка, а и самата стручност би доминирала над политиката. ЛДП доследно ќе се залага за промена односно за реформите во начинот на изборот. Како на судиите, така и на обвинителите.

Во законот, почитувани пратенци, е предвидено дека изборот ќе го врши Собранието на Република Македонија по предлог на Владата со задолжително позитивно мислење на Советот на обвинителите. Ова е еден мал позитивен исчекор во врска со објективизацијата и промената на начинот на изборот на обвинителите.

Меѓутоа, не негирајќи ја улогата на Советот на обвинителите, понатаму сметам дека радикално треба да се измени начинот на изборот на носителите на судиите и на јавните обвинители.

На крајот, би се задржал на едно од најважните прашања кое што го третира овој закон, а тоа е предвидувањето на траен мандат на замениците на јавните обвинители односно за оние за кои прв пат се именуваат, предвиден е мандат од 6 години. Образложението во Законот дека со тоа ќе се обезбеди самостојност и независност на јавното обвинителство во остварувањето на својата функција, делумно држи. Но, сепак, треба да размислиме дали во овој случај замениците на јавни обвинители, не е подобро да добијат евентуално статус на државни службеници, доколку имаат траен мандат. Министерот во комисиските расправи и укажа дека традицијата што е кај нас, што е точно, повеќе укажува на тоа дека замениците на јавни обвинители би биле фактички именувани функционери и тие веројатно тоа го преферираат, меѓутоа, треба а се размисли, доколку го добијат навистина мандатот односно доколку добијат комотен неограничен мандат дали треба да бидат избрани функционери или пак да имаат статус на државни службеници. Може би е добро да се размисли на овој мандат, наместо 6 години односно 5 како што беше досега, да се зголеми на 7, 8 или евентуално 9 години. Но, во секој случај одговор на ова прашање треба да биде даден во една широка јавна стручна и научна расправа за која што верувам дека Министерството за правда ќе организира и која што треба да даде конечен одговор на овие дилеми, кои навистина се присутни, а тоа видовме и од комисиските расправи и од расправата на денешната седница.

Благодарам.

ЉУПЧО ЈОРДАНОВСКИ:

Благодарам, г-дине Шапуриќ.

Повелете г-дине Матоши.

РУЖДИ МАТОШИ:

Ви благодарам г-дине претседател, почитувани пратеници, почитуван министре,

Денес ја минуваме првата фаза од законот за јавно обвинителство, што значи, дека се работи за една многу значајна материја, односно за еден значаен механизам, со кој треба да се покаже дека Република Македонија се менува. Јас пред да говорам за употребата на јазикот, како што е предвидено во овој закон кој

вие сте го предложиле, г-дине министри, се разбира, Владата, и правичната застапеност, би сакал да имаме односно би требало на јавноста да и разјасните, затоа што мојот народ, албанскиот како од поранешна Југославија, така и од 1990 година наваму во Република Македонија истражниот судија, се разбира, по налог на обвинителот секогаш, тие истражни судии секогаш воделе истрага за сметка на дневната политика, антиалбански проекти и полициски потреби.

Со кој се отстрануваат овие елементи за во иднина Обвинителството да биднат сите граѓани, а истрагите да се водат во интерес на правдата. Ја г. министер ова го засновам врз факти дека Јавното обвинителство и истражниот судија секогаш биле на страна на неправдата, ја држеле страната на владинети инструменти, а никогаш не била расветлувана вистината, особено кога се работи за албанци. Има конкретни случаи во 2003 година, тоа е случајот со Сопот. Господин министер за овој случај дури и Хелсиншкиот комитет се изјасни и изкажа дека тука на франгантен начин во текот на истрагата се нарушуваат човековите права и на тој што бил приведен. Затоа со овој закон треба да биде јасно и пред јасноста и пред сите граѓани дека треба да имаме едно праведно обвинителство и да не ни се повторуваат случаи како што е случајот со Сопот каде биле неправедно малтретирани приведените. Исто така и случајот со Амди Аљети, и вие знаете и неговиот адвокат и Хелсиншкиот комитет дека се работи за истрага која не содејствува со модерното време каде се користеле силни средства, како што се електрични шипки. Приведениот бил дури и принудуван да јаде комарци и бубачки. Затоа сакам конкретно со законот да се интервенира во оваа насока и веќе да нема вакви елементи. Сето тоа се разбира во интерес на правдата.

Исто така го имаме и случајот Џавит Асани, за кој сите знаеме дека лицето Џавит Асани не убил никого, дури и никого не ранил, а тој е осуден екстремна казна токму од тие едностранни инструменти како што е обвинителството и истражниот судија. Бил на парцијален начин обвинет на екстремна казна од 13 или 15 години затвор, кој по интервенција на Владата на Република Македонија сеуште е во косовските затвори на неправеден начин, затоа што..

ЉУПЧО ЈОРДАНОВСКИ:

Зборувајте за судството.

РУЖДИ МАТОШИ:

Не, за прекурорија.

Значи, лицето сеуште неправедно се држи во затвор.

Зависноста на обвинителството е неопходно за законот да функционира како што треба, а не по старо, односно каде се работи за обвинители кои зависат од дневната политика и од Владата.

Нема уште многу да должам, но уште неколку збора да кажам во однос на употребата на албанскиот јазик за кој вие говорите за правичната застапеност.

Образложението на министерот Иџет Мемети во врска со овие два аспекта навистина ми изгледаат како предлози кои ги објаснува како министри македонци кои ја објаснуваат правичната застапеност во Министерството за надворешни работи, во одбраната или во други сфери на власта. Се чудам како министерот Иџет Мемети со еден таков вокабулар се обидува да докаже дека ќе се користи албанскиот јазик и дека ќе имаме соодветна правична застапеност со овој предлог на закон.

Затоа јас констатирам дека министерот Мемети треба да се задржи повеќе на правичната застапеност во обвинителството затоа што тоа претставува и основа на Рамковниот договор односно треба да има правична застапеност на албанците во институциите на системот посебно во овој случај во јавното обвинителство.

Дека Владата секојдневно на разни начини работи претставува еден регрес во употребата на албанскиот јазик евидентно е. Во секојдневниот живот се гледа јасно дека Владата нема намера воопшто да ја земе предвид употребата на албанскиот јазик. Токму тоа се отсликува во употребата на албанскиот јазик во обвинителството.

Треба јасно да кажете како ќе говори обвинителот, како ќе се користи албанскиот јазик во обвинителството и во другите разни сегменти во оваа област. Во предлогот кој што сте го поднеле не е случај. Токму ова потсетува на ова што го спомнав и токму ова потсетува, односно ние имаме факти и аргументи, секојдневно се нанесува штета на употребата на албанскиот јазик а вие како партнер во Владата не реагираате и молчите. Денес имаме конкретен случај каде Влада се обраќа на општината Тетово односно генералниот секретар на Владата Миле Зечевиќ вели дека “Македонија во прилог ви се враќа овој материјален прилог бидејќи во Република Македонија службен јазик е македонскиот и негово кирилско писмо”.

Значи доколку имаме вакви форми на игнорирање на албанскиот јазик знаеме дека г-дине Иџет Мемети тука само не залажуваш и дека нема воопшто да има соодветна употреба на албанскиот јазик во обвинителството.

Правичната застапеност е јасна. Јасно е дека размислуваш како министрите македонци затоа што и тука сам си ставил услови, условите се ограничувачки, како

на пример да има искуство пет години, 10, 12 и дека само после тоа може да стане обвинител. Истото како што го прави тоа почитуваната г-ѓа Илинка Митрева која на многу експедитивен начин ги елиминира албанците од дипломатските претставништва. Исто размислуваш како министерот Благоја Стефановски кој преку мултикултурата сака да докаже дека вие албанците ќе бидете соодветно застапени. Ова го велам затоа што многу често како министрите на ДУИ, така и пратениците сте говореле и говорите ние ќе направиме вака, вие минатата Влада ко сте биле тогаш на власт не сте направиле вака или така. Јас посакувам и пратениците на ДУИ и вие како министер да ви биде сосема јасно дека го претставуватре гласот на албанскиот електорат, пожртвуваноста на албанците, Рамковниот договор и сето тоа треба да се реализира како што сака албанскиот народ, затоа што вас ви е дадена нивната доверба, а вие сосема сте зеле друг пат и размислувате на друг начин

ЉУПЧО ЈОРДАНОВСКИ:

Повелете министре.

ИЏЕТ МЕМЕТИ:

Јас нема многу да се задржам затоа што од целата дискусија извлеков само две прашања. Ништо друго не успеав да извлечам и покрај тоа што се обидов , навистина бев доста сконцентрирам за да ако има навистина одредени дилеми по однос на предлогот на законот, еве вака јавно и пред пратениците и пред јавноста да ги соочиме. Меѓутоа, извлеков само едно прашање-како обвинителите ќе зборуваат?

Ова прашање не го регулира овој закон кој е на дневенр ед. Важи препораката да се прочита законот за кривична постапка кој е донесен 2002 година по усвојувањето на уставните амандмани а кои произлегоа од Рамковниот договор.

Сметам дека нивото не дозволува и сметам дека нема потреба Иџет Мемети и пред македонската и пред албанската јавност преку медиумите со зборови да каже кој е. Сепак тоа ќе го оставам граѓаните да го ценат со тоа што ние како јавни функционери го правиме. Значи , тоа нека остане граѓаните да го ценат, не би сакал јас со зборови да го кажувам.

ЉУПЧО ЈОРДАНОВСКИ:

Една минута повелете, бидејќи ова беше помалку од три минути, контрареплика. Една минута имате контрареплика.

РУЖДИ МАТОШИ:

Јас не случајно реков дека вие размислувате како македонец. Ова го реков со аргументи. Вие имате дилеми како ќе зборува обвинителот. Обвинителот врз основа на Охридскиот договор треба да зборува на албански . Дали разбирате албански или не. Тој треба да зборува албански и ова е завршена работа, но ти имаш дилеми бидејќи не размислуваш како албанец. Ти си една личност која ги менува фотелгите, се знае каков човек си.

ЉУПЧО ЈОРДАНОВСКИ:

Се извинувам г.Ружди Матоши овој начин на разговор сепак не е пристоеен и не е достоин за овој Парламент.

Повелете министри ако сакате да одговорите.

ИЏЕТ МЕМЕТИ:

Не би сакал коментар на ова. Добро е што граѓаните гледаат.

ЉУПЧО ЈОРДАНОВСКИ:

Вие имате реплика на г. Матоши, или сакате збор?

(реплика)

Повелете

-----:

Благодарам г. претседател.

Иако немав намера да реплицирам денес, затоа што се работи за прва фаза на овој закон и секој има право да даде свои забелешки во оваа насока во однос на предлогот на законот, меѓутоа обично од страна на г. Ружди Матоши се спомнуваат пратениците на ДУИ, нивната одговорност и едноставно тој не импонира, не тера да излеземе пред јавноста и да разјасниме некои работи.

Десетте изминати години албанските политички партии во однос на националните програми имале многу проекти кои им ги ветиле на албанските граѓани во предизборните месеци. Исто така и ДПА пред парламентарните избори го спомнуваше албанскиот јазик, знамето, универзитетот, итн. Мислам дека само фактот дека ДУИ на прогресивен начин ги реализира оние работи кои тие ги ветуваат на населението и нормално дека сноси одговорност со тоа што сте добиле 75-80% од гласовите. Нормално дека одговорноста е висока и ние се обидуваме на еден прогресивен начин , постепено и на умерен начин да постигнеме да го легализираме тоа што претставува дел од Рамковниот договор, а исто така сите знаете дека се реализираше еден многу значаен национален проект во орган кој

сите го знаете. Многу полошо е да го спомнеш албанскиот јазик а не да дадеш предлог за употреба на албанскиот јазик во оние моменти кога не е сеуште подготвен, кога нема атмосфера и само за политички поени. Предлагаш нешто, знаеш дека нема да помине. За мене токму ова претставува нанесување штета на употребата на јазикот. Јас се согласувам дека тоа е многу значајно национално прашање и вредност и токму поради тоа не треба да се спомнува и да се предлага во Парламент затоа што сеуште нема амбиент за тоа, нема соодветни подготовки, само може да се нанесе штета на тој начин.

ЉУПЧО ЈОРДАНОВСКИ:

Процедурално бара збор г-ѓа Пеева.

АНГЕЛКА ПЕЕВА:

Почитуван претседателе би ве замолила под итно, веќе од утре да направите разговори со координаторите на пратеничките групи за соодветни дисциплински мерки кон пратениците кои што ќе го надминат нивото на достоинствено однесување во овој дом и кои што ќе направат разлика за пратеник или министер двојејќи ги кој на кого му припаѓа и кого претставува. Ние сме пратеници и министри на сите граѓани на Република Македонија . А, ако тоа не го сватиме тогаш да си одиме дома.

Значи, барам од вас да направите координација со координаторите на пратеничките групи за соодветни дисциплински мерки кон пратениците. Инаку не не спасуваат ни 10 Охридски договори, ни било што друго овде да говориме и да разговараме.

ЉУПЧО ЈОРДАНОВСКИ:

Благодарам за советот и ќе го направам тоа, само дисциплински мерки не ми е својствено.

Повелете една минута онтра реплика.

РУЖДИ МАТОШИ:

Сакав само накратко да му реплицирам на пратеникот на ДУИ.

Тој во ДУИ е само како сателит и не ги познава работите во континуитет. Не знае за што се бореле албанците во Македонија. Затоа е таков неговиот став, како што е.

Што се однесува до г-ѓата јас сакам да укажам дека јас лично имам високо бон тон, за тоа да не се тревожи.

ЉУПЧО ЈОРДАНОВСКИ:

Завршија секакви реплики и процедурално.

Молам дали некој друг бара збор? (никој)

Бидејќи никој друг не бара збор, го заклучувам претресот и на Собранието пред да му предложам да го усвои заклучокот ги повикувам пратениците да влезат во салата, а службите да го утврдат бројот на присутните пратеници во салата.

(пратениците влегуваат во сала, а службите ги пребројуваат присутните)

Во салата се присутни 65 пратеници.

На Собранието му предлагам да го усвои следниот заклучок.

1. Собранието на Република Македонија го усвојува предлогот за донесување закон за јавното обвинителство,

2. Владата на Република Македонија ќе изготви и на Собранието ќе му достави предлог на закон при што ќе ги има предвид забелешките, мислењата и предлозите содржани во извештаите на работните тела и расправата на седницата на Собранието на Република Македонија,

3. Овој Заклучок заедно со извештаите на работните тела и стенограмските белешки од расправата на седницата на Собранието на Република Македонија да се достави до Владата на Република Македонија и Министерството за правда.

Предложениот заклучок го ставам на гласање.

Ве повикува да гласаме.

Гласале вкупно 66 пратеници од кои 63 гласале за заклучокот, тројца воздржани и никој против.

Констатирам дека Собранието го усвои предложениот Заклучок.

ЉУПЧО ЈОРДАНОВСКИ:

Се навраќаме на 15-та точка - **Предлог за донесување на закон за јавни набавки.**

Предлогот за донесување на закон, забелешките на пратеникот Емилија Костадинова и извештаите на работните тела на Собранието Ви се доставени односно поделени.

Отворам претрес.

Молам кој бара збор?

Има збор господинот Димко Кокароски, заменик министер за финансии.

ДИМКО КОКАРОСКИ:

Почитуван претседателе, почитувани пратеници,

Политиката на јавни набавки во Република Македонија е регулирана и отпочната со донесување на Законот за јавни набавки од страна на Собранието на

Република Македонија во јуни 1998 година. Овој закон во досегашниот период е дополнет во три наврати.

Законот за јавни набавки го регулира начинот и постапката на спроведувањето на набавките во Република Македонија со кои се воспостави правна рамка за однесување на набавувачите и понудувачите на јавните набавки. Досегашната примена на Законот за јавни набавки, Министерството за финансии, како и одредени меѓународни тела ја оценуваат како успешна. Ова се должи на јавноста и транспарентноста во процесот на набавките.

Фактот дека тендерите во знак наводници, масовно се објавуваат во јавните гласила од страна на сите субјекти на кои се однесува, Законот е солидна придобивка и на тој начин е овозможено непречено учество на заинтересираните понудувачи во објавените постапки за јавни набавки.

Но, и покрај ваквите оценки на овој закон, досегашната негова примена покажува на присуство на определени недостатоци, кои особено се однесуваат во поглед на материјално-правните одредби, нивна погрешна примена, отсуство на институционален механизам за компетентна контрола и надзор во остварувањето на системот за јавни набавки, присутно определено политичко влијание во донесувањето на одлуките за набавките, појави на тајно договарање и фиксирање на цените меѓу понудувачите, преголема примена на забрзаната постапка за јавните набавки, недостаток на стандард на тендерска документација, непрецизирани технички спецификации и недоследна процена на понудите необезбедена и неостварена обука за набавки на државните службеници и на другите стручни работници на набавувачите. Потреба од допрецизирање и доработување на постапките за спроведување на јавните набавки, како и пропишување на постапка за набавка за консултански услуги и создавање на услови за поголема транспарентност и слично.

Исто така, заради усогласување на нашето законодавство со законодавството на ЕУ, а согласно со националната програма за приближување на нашето законодавство кон европското законодавство, се наметна потребата овој закон да се усогласи со директивите на ЕУ.

Имајќи го во предвид погоре изнесеното, како и досегашното искуство во спроведувањето на прописите од оваа област, се јави потреба од потемелна промена на оваа област, со донесување на нов закон заснован врз европските принципи и стандарди.

Почитувани пратеници,

Со донесувањето на новиот закон за јавни набавки, во прв ред се создаваат нормативни претпоставки и основи за нов пристап во уредувањето на прашањето на јавните набавки, во смисла на прилагодување на нашето законодавство, со законодавството на ЕУ.

Со предлогот за донесување на закон за јавни набавки се уредуваат активностите во постапката за вршење на јавни набавки кај органите на државната власт и единиците на локалната самоуправа, во вонбуџетските фондови, здруженијата и организациите основани од една или повеќе вакви институции. Всушност, одредбите за овие набавувачи се облигаторни наспроти другите субјекти, јавни претпријатија во државна сопственост и трговски друштва од областа на водите, комуналните услуги, транспортот, енергијата и телекомуникациите, каде се прави правна дистинкција, при што режимот на набавките кај нив е полиберален, имајќи го предвид нивниот утврден статус со Законот за јавните претпријатија и Законот за трговските друштва.

Одредбите на овој закон не се однесуваат на јавните набавки за кои се обезбедени средства од меѓународни институции, донатори и заемодавачи, доколку за нив се пропишани посебни услови за користење и за јавните набавки за делот кој е од одбранбен карактер на земјата и се прогласени за државна тајна.

Со Предлогот за донесување на закон, се предлага јавните набавки да се вршат од домашни и странски правни и физички лица, кои учествуваат во постапката за набавка со поднесување на понуди. На овој начин, во областа на јавните набавки се промовира принципот на слободата на пазарот и претприемништвото, еднаквата положба на сите субјекти на пазарот, спречување на монополската положба, недискриминацијата, фер конкуренцијата меѓу понудувачите, транспарентноста при користењето на средства на набавувачите и постапките за набавки.

Јавните набавки, набавувачите ги вршат само доколку истите имаат претходно планирани и обезбедени средства. Со тоа се создава основа трошоците за набавки да одговараат и да не ги надминуваат буџетските граници и границите на финансиските планови.

Новина во овој закон е тоа што ако набавката трае неколку години, а обврските достасуваат во следните години, набавувачот ги планира во буџетот, финансискиот план, или со нивните програми. Предлог законот ќе ги уреди прашањата во врска со планирањето и потребата од набавки, органите за

спроведување на постапката за набавки, евиденцијата на набавките и водењето на регистар. Воедно, во овој дел е утврден начинот на спроведување на набавката и тоа преку постапка на отворен повик и без утврден праг на износот на набавката. Всушност, со ова решение се промовира определбата дека најголем дел од набавките ќе се остваруваат преку отворен јавен повик, а можно е да се вршат и преку ограничениот повик, отворен повик со консултантски услуги и непосредно спогодување.

Во Предлог-законот се вградени одредби за спречување на корупцијата. Исто така, со Предлог-законот се предвидува формирање на биро за јавни набавки, кое ќе биде одговорно да ги следи јавните набавки и да го контролира трошењето на буџетските средства.

Во рамките на начинот на спроведување на јавните набавки, во законот во најголем обем се обработени постапките за набавка преку постапка на отворен јавен повик. Оваа постапка во значајна мерка придонесува за обезбедување на транспарентност, односно јавност во набавките кои се обавуваат во средствата за јавно информирање “Службен весник на Република Македонија” и еден дневен весник, како и можноста повиците да се објавуваат и на ВЕБ страницата за јавни набавки со која се обезбедува бесплатно објавување на постапките за набавки. А воедно, се обезбедуваат конкурентски односи во јавните повици, бидејќи на истите можат да поднесат пријави сите заинтересирани домашни и странски правни и физички лица.

Значајно е да се напомене за отворениот повик, за разлика од постојниот закон дека рокот за доставување на понудата е зголемен на 45 дена, а во случај на забрзана постапка од 30 дена. Ова пред се, поради фактот што прибирањето на документите, изработката на понудите е мошне сложен процес и е потребно да се утврди поголема временска рамка.

Новина во Предлог-законот е воведувањето на нови правила за дефинирање на техничките елементи при јавните набавки техничките спецификации, односно стандарди, кои треба да бидат исполнети. А предвидена е забрана за било какви преговори. Меѓу набавувачот и понудувачот, откривање пред трети лица на техничките спецификации, информации во врска со цената и други пазарни информации.

Со тоа се создаваат услови за елиминирање навентуални злоупотреби при изборот на најповолна понуда.

Во однос на вршењето на набавките, преку ограничен повик се спроведува постапката со претходно прибирање на документацијата, односно се врши предквалификација на кандидатите.

Предлогот за донесување на законот ги уредува и условите кога тој се применува, односно за разлика од постојното решение сега е утврдено дека ограничениот повик е рамноправен со отворениот јавен повик и ги отстранува посебните услови за негова примена.

Во предквалификационата постапка од страна на набавувачите се врши оценка на кандидатите во однос на техничко-технолошкиот и економскиот бонитет, расоложивата опрема и другите физички капацитети, потребни за реализација на набавките, менаџерската способност, адекватниот стручен кадар, документите од регистарскиот суд и документи за регистрација на физичко лице и слично.

Врз оваа основа набавувачите одлучуваат за квалификација на кандидатите. Значаен квалитетен исчекор во јавните набавки е структурната постапка со непосредно спогодување и тоа во ограничени случаи децидно утврдени во законот.

Интересно е да се напомене дека во законот е утврден нов вид на постапка за набавка со непосредно спогодување за работи и услуги од помал обем и вредност, односно кога набавката е до 3.000 евра, алтернативно 5.000 евра. А оваа постапка набавувачите треба да ја уредат автономно со своите општи акти.

Во Предлог-законот вградени се одредби за начинот на вршење на јавните набавки кај јавните претпријатија, друштвата во државна сопственост и трговските друштва од обласата на водите, комуналните услуги, енергијата, транспортот и телекомуникациите, при што е карактеристичен полибералниот режим, во поглед на нивната активност за набавка од оние кои важат за органите на државната управа.

Надзорот и контролата над примената на овој закон го врши Министерството за финансии преку централната внатрешна ревизија. Со Предлог-законот се утврдени овластувања, правата и должностите на ревизорите, а со цел за поуспешно вршење на јавните набавки.

Контролата на користењето на средствата за набавка на набавувачите ќе го врши и органот надлежен за државна ревизија во согласност со Законот за државната ревизија.

Во оваа глава е утврдена и обврска Владата на Република Македонија врз основа на извештајот од Бирото за јавни набавки, еднаш годишно да го информира

Собранието на Република Македонија за јавните набавки извршени во тековната година. Со тоа се овозможува увид и транспарентна и политичка контрола, од страна на Собранието на Република Македонија.

Почитувани пратеници, со Предлог-законот во кој се транспонирани одредбите и од директивите на Европската Унија за јавни набавки, ќе се создадат претпоставки и обезбедат услови за извршување на работите во областа на јавните набавки на ниво на европските стандарди, со што се создава можност за постигнување на поголема економичност, рационалност, функционалност и ефикасност во користење на средствата на државата, подобар квалитет и поголема транспарентност во процесот на набавките, создавање подобри можности и поддеднакви услови за сите заинтересирани субјекти и запазување на конкурентноста на пазарот.

Почитувани пратеници, имајќи предвид дека во тек е првата фаза од донесувањето на законот и дека во Министерството за финансии веќе се работи на одредени подобрувања на текстот на Нацрт-законот и на неговата структура, како и на што поцелосно транспонирање на директивите на ЕУ за јавни набавки, потенцирам дека во втората фаза ќе се вградат и сугестиите и укажувањата кој што ќе ги предложите, со цел за добивање на што е можно подобар текст на законот за јавни набавки.

Благодарам за вниманието.

ЛИЛЈАНА ПОПОВСКА:

Благодарам господине Кокароски.

За збор е јавен господинот Слободан Најдовски.

СЛОБОДАН НАЈДОВСКИ:

Сакам накратко да го искажам своето мислење и мислењето на пратениците на Пратеничката група на Либерално-демократската партија по однос на овој закон, бидејќи расправајќи за овој закон мора пред себе да имаме предвид дека законот за јавните набавки е еден од најважните закони од областа на спречувањето на корупцијата, митото и прелевањето на државните пари во приватни џебови.

Во оваа прилика само накратко сакам да напоменам дека јавните набавки се тема со која е преокупирана јавноста и која присутна во Република Македонија од осамостојувањето па до денес.

Во сверата на јавните набавки имавме проблеми и пред донесувањето на Законот за јавни набавки во 1998 година кога беше Законот за располагање со

средства во општествена сопственост, но и подоцна, после донесувањето на Законот во 1998 година и измените и дополнувањата кој во овој период следеа, јавните набавки беа главна тема на разговори и на афери во Република Македонија.

Накратко со јавните набавки се поврзани и најголемите афери во Република Македонија, ако ги исклучиме аферите поврзани при продажбата на ОКТА и Телеком, кои претставуваат најцрни петна во овој транзиционен период, сепак можеме да кажеме дека јавните набавки се рак рана на Република Македонија во овој период.

Со еден збор би рекол дека јавните набавки во Република Македонија се потенцијалниот извор на мито, корупција и злоупотреба. Можеме тоа да го објасниме со одредени недоречености и нејасности на тогашниот закон, но сепак тоа се една од помалите причини за проблемот со јавните набавки.

Според мене, главната причина е недефинираниот систем на надзор и контрола на јавните набавки. Досегашната практика во Република Македонија покажа, ако сте раководител на некоја институција која што подлежеше на Законот за јавни набавки и ако во одредена година не ве зафати планот на Државниот завод за ревизија, вие глатко можете да си поминете, без разлика дали сте направиле злоупотреба или сте го прекршиле Законот за јавни набавки. Затоа сметам дека е потребно на планот на контролата и надзорот на јавните набавки да посветиме посебно внимание. Тука посебно треба да го имаме предвид и влијанието при надзорот и контролата на политичкото влијание, односно поконкретно партиското влијание. Затоа сакам да ја поддржам идејата што во овој закон се предлага формирањето на Бирото за јавни набавки, иако морам да кажам дека некои решенија барем мене недоволно ми се јасни и треба да се допрецизираат, но сметам дека формирањето на такво биро ќе придонесе за подобрување на проблемите кои се јавуваат при јавните набавки, бидејќи еден дел од јавните набавки се јавуваат и заради неедуцираност и некавалитетно спроведување на постапките при јавните набавки. Но сепак сметам дека тоа е најмалиот дел за проблемите при јавните набавки.

Она што треба да се конкретизира и она што треба да се направи со Бирото е тоа бирото за јавни набавки да ги следи сите јавни набавки, буквално ќе повторам, сите јавни набавки во Република Македонија по институциите кои што подлежат на овој закон.

Известувањата кои што ќе бидат до Бирото за јавни набавки да не бидат проформа, туку да бидат суштински и да се анализираат. И врз основа на тие

известувања да се преземаат конкретни мерки за отстранување на сите недоследности и да се спречуваат несакани последици при јавните набавки.

Ова посебно сакам да го потенцирам, бидејќи како што истакна заменик министерот во своето уводно излагање во членот 108 се предвидува повторно надзорот и контролата да ги врши внатрешната ревизија при Министерството за финансии, но сметам дека кадровски нема потенцијал да ги следи целосно јавните набавки во Република Македонија во таа институција и треба да се поврзи меѓусебно со Бирото за јавни набавки. Притоа треба да се разграничат надлежностите на Бирото од внатрешната ревизија при Министерството за финансии.

Би завршил по овој дел дека системот на контрола и надзор на јавните набавки е многу битен за отстранување на сите недостатоци кои што досега ни се јавуваа во оваа сфера. Но се разбира дека точно определени законски решенија во овој закон треба да бидат носители на овозможување на постапка која што ќе доведе до ред и еднаш засекогаш да престанеме јавноста да ја занимаваме само со афери во областа на јавните набавки. Затоа би предложил неколку конкретни забелешки и коментари на одредени законски решенија.

Прво, морам да го пофалам решението кое што во овој закон го предлага Министерството за финансии по однос на поделбата на јавните набавки во институциите кои што се корисници на буџетски средства и институциите кои се државни институции, но се на самофинансирање, пред се, јавните претпријатија.

Конкретно, забелешките ги изнесувам на неколку членови.

Прво, член 8 вели дека јавната набавка не смее да се дели во делови, што беше и досега такво решение и се вели дека во текот на една година не може една набавка да се изврши од ист добавувач.

Сметам дека ова решение треба да се допрецизира од едноставна причина. Ако стриктно го примениме овој член и ако досега при контролите стриктно се применуваше овој член, јас гарантирам дека ниеден раководител на институција во Република Македонија, кои што подлежи при набавките на овој закон нема исправен, односно сите го прекршиле овој член.

Ќе ви кажам еден конкретен пример. Една институција, ако треба да набави два топа хартија да речеме, едниот му треба во јануари, другиот му треба во септември. Без разлика, една минимална вредност, ако ја набави од ист

добавувач, значи го прекршил законот. Сметам дека ваквите недостатоци треба да се отстранат.

Затоа предлагам измена или дополнување во оваа сфера и сметам дека јавни набавки од ист вид, кој во текот на една година не надминуваат вредност од 600 евра распределени месечно, ако не преминуваат месечно 50 евра, можат да бидат од ист добавувач со непосредна спогодба со прибирање на понуди. Ова со цел да ја олесниме процедурата, бидејќи од 50 евра никој не може да заработи во текот на месецот некоја сума и да влегува во било каква зделка. И затоа го предлагам ова изменување за да можеме поконкретно и подецидно да имаме законски решенија.

Член 10 вели, планирањето на набавките е предвидено за набавки кои се над 10.000 евра. Морам да ви кажам дека недоволно ми беше јасна, неколку пати сакав оваа одредба, ја проанализирав, ја читав, но не можев до крај да ја разјаснам. Се поставува прашањето зошто да не се планира набавките кои што се под 10.000 евра, а кои што во текот на годината кумулативно можат да бидат многу поголеми. Сметам дека не е добро такво решение и дека институциите кои што подлежат на овој закон при јавните набавки, мора на почетокот на годината да ги планираат набавките за тековната година, а не само оние набавки кои што се над 10.000 евра.

Член 12, се воведува еден нов начин при јавните набавки, тоа е, друго регистрирано правно или физичко лице може да ја води постапката при јавните набавки.

Прво, мислам дека треба да се разјасни што се подразбира и кои правни и физички лица ќе можат да ги вршат набавките. Треба да се допрецизира, кои професии треба да ги имаат, односно кое стручно образование, раководителите на правните лица или физичките лица кои што обавуваат јавни набавки за институциите кои што подлежат со овој закон.

На крајот, сметам дека треба длабоко да се размисли и во овој момент, во вакви односи и развиеност на Република Македонија се плашам дека ваквиот начин, наместо квалитетни јавни набавки, подобри решенија, ќе имаме контраефект и можеби ќе имаме поскапување при јавните набавки, со оглед на провизијата која што ќе ја набавуваат тие правни или физички лица, односно провизијата која што ќе ја наплатуваат при јавните набавки.

Следна забелешка или размислување е зошто се покачува лимитот при непосредно спогодување на 3.000, алтернатива 5.000 евра. Досегашното беше 2.500 евра. Морам да кажам дека најголемиот малверзации се прават при непосредната

спогодба. Сега, ако тој лимит го зголемиме, мислам дека оставаме поголем простор и сметам дека досегашното решение од 2.500 евра треба да постои.

Понатаму, нејасно е кој ја формира комисијата за јавните набавки. Дали одговорното лице што не би требало според мене, или органот на управување во институцијата која што подлежи на Законот за јавни набавки. Мој предлог е дека комисиите треба да ги формира органот на управување, затоа што одговорното лице е тоа кое што одговара за постапката и која што ја спроведува одлуката на комисијата за јавни набавки. Сметам дека тука може да дојде до конфликтни интереси и заеднички настапи при јавните набавки.

Следната забелешка се однесува по однос на отворениот повик. Прво, морам да кажам дека моето залагање е дека законски треба да се регулира, дека сите отворања на понуди ќе бидат со присуство на понудувачите. До сега, најголемиот дел, ќе се налутат господата од опозицијата, но од периодот од 1998 година до 2002 година, скоро да немавме јавно отворање на понуди на понудувачите. Затоа сметам дека децидно во законот треба да стои, отворањето на понудите мора да биде со присуство на понудувачите.

Господине Мавровски, ве загрижи ли тоа нешто? Не, бидејќи учествувавте во јавни набавки ве загрижи, па дофлувате од место. Ако ве загрижи, кажете.

ЉУПЧО ЈОРДАНОВСКИ:

Повелете господине Најдовски.

СЛОБОДАН НАЈДОВСКИ:

Следната моја забелешка е кога се работи за непосредно спогодување, се намалува износот, односно се зголемува износот кој што до сега беше 20% за набавките кога се дополнителни, ако се со отворен повик или ограничен повик, сега со непосредна спогодба може да се изврши набавка во вредност до 50%. Мислам дека правиме голема грешка и дека не да размислуваме за зголемување на тоа 20%, ако не го намалиме, да го оставиме барем на 20%. За јавна набавка при отворен повик, да речеме од еден милион евра, дополнителната набавка е 500.000 евра, 50% вака како што се предлага. Сметам дека ова решение е неквалитетно и дека треба да остане, велам ако не се намали барем до 20%.

Исто така, треба да се дефинира кој е органот што ја спроведува набавката со непосредна спогодба, дали од 3.000 или од 5.000 евра, или овој процент од 20%. Дали тоа исклучиво е одговорното лице од институцијата која што врши јавна набавка.

Член 85 став 2 вели понуди може да се испратат и преку телефакс, телекс или електронска пошта. Сметам дека ова треба да се дообјасни, бидејќи ако имаме јавен повик за понуди, ако во законот велиме дека понудите мора да бидат во коверти, неодбележани, да бидат тајни. Дали со ваквите понуди кои што се во член 85 не се нарушува тајноста при постапката за јавната набавка и сметам дека ова треба да се дообјасни. Исто така, во овој закон не е отворено прашањето на таканаречените рамковни договори при јавните набавки. Голем број на институции, посебно јавните претпријатија, јавните набавки ги вршат таканаречени рамковни договори. И до сега во законските решенија а и сега не се објаснува што е то рамковен договор и како ќе се води постапката по однос на тие таканаречени рамковни договори.

Следното што сметам исто така дека треба да се дообјасни, при отворен повик се вели, ако нема три понуди, се објавува нов повик, или со непосредна спогодба. Но, тука треба да се направи едно решение со кое ќе се обезбеди заштитен механизам за тајноста на податоците на оние кои што учествувале во првата постапка, бидејќи, да не бидеме сега параноични, може и тоа да се случи. Некој да објави повик, имаме само две понуди, ги отвори понудите, ги види цените и условите на понудувачите, при повторниот повик на наредните понудувачи да им ги изнесе тие податоци. Сметам дека и овој план треба да се размисли, да се изнајде подобро решение.

Уште две кратки забелешки. Член 107, гледав и од Законодавно правната комисија имаше забелешка, изгледа кога се спомнува Дирекцијата, се мисли на Бирото за јавни набавки или пак има неусогласеност на тие два термини.

Последната забелешка е по однос на контролата и казните. Казна, прекршочна, од 40.000 или 50.000 денари за одговорно лице при јавна набавка спрема мене не е ништо. Ако вие имате јавна набавка од 200.000 - 300.000 евра, го крешите законот за јавни набавки и сега голема работа, некој ќе ве казнил со 1.000 евра и тоа не цели 1.000 евра, 800 евра. По однос на казните за неспроведување на законот за јавни набавки, јас не сум правник, неznam да понудам решение како е тоа најдобро, но сметам дека казните при неспроведување на законот за јавни набавки во Република Македонија, посебно во овој период треба да бидат многу, многу поголеми, кои што ќе бидат еден од факторите за да се оневозможи било каква злоупотреба при јавните набавки.

Еве само дел од моит размислувања по однос на Законот за јавните набавки. Уште еднаш ќе повторам, во основа законот нуди многу подобрувања по однос на

претходното решение и во мое лично име и во името на пратениците од Либерално демократската партија ние ќе го поддржиме предлогот за донесување на законот за јавните набавки. Се разбира, се надеваме дека овие забелешки ќе бидат земени во предвид.

Благодарам.

ЉУПЧО ЈОРДАНОВСКИ:

Благодарам господине Најдовски.

Повелете господине Мавровски реплика, 3 минути.

СПИРО МАВРОВСКИ:

Јас во поголемиот дел од дискусијата со господинот Најдовски ќе се согласам, посебно во делот каде што предлага, со формирањето на Бирото и тоа што треба да се контролираат и да се анализираат сите јавни набавки, тука сме со заедничко размислување. За казните исто така, казните се минимални, воопшто не соодветствуваат и тука го делиме мислењето. Но, ова што господинот Најдовски го кажа, мислам дека нема јавно претпријатие каде што отворениот повик кој што овој закон не важеше до 1998 година, почна да важи после 1998 година, беа формирани комисии за јавни набавки кои јавно ги отвораа и тоа за сите присутни кои што учествуваа на тие повици. Што сега се случува ќе има можност многу брзо господинот Најдовски да види и покрај тоа што се јавни отворања и покрај тоа што се конкурира и што ги добиваат луѓето тендерите, што се случува после тоа, мислам дека треба да се види, тоа е директно до господинот јавен обвинител. За тоа треба да разговараме. Ова што е предложено во законот преку телефакс да се поднесуваат побарувања, мислам дека треба да се исфрли како варијанта, затоа што се она претходно што е кажано паѓа во вода. Ако оди по факс, тогаш е достапен за секој и покрај тоа што и сега може да биде доставен.

И уште една работа. Ова што кажавте со трите предлози што треба да бидат добиени, може да се случи не да добиеме два, можеме да добиеме четири, но сите да бидат проформа, испратени од фирми многу блиски една до друга. Значи и таа варијанта треба да се разгледа и воопшто да не се дозволи таква работа да се прави.

Благодарам.

ЉУПЧО ЈОРДАНОВСКИ:

Благодарам.

Повелете господине Најдовски, една минута.

СЛОБОДАН НАЈДОВСКИ:

Пократко. Јас му благодарам на господинот Мавроски за поддршката на мојата дискусија, на моите размислувања. Инаку, бидејќи рече дека допрва ќе има некое отворање, еве јавно му кажувам дека до 1998 година прво немаше закон и затоа јас го спомнав Законот за располагање со средства во општествена сопственост. Законот од 1998 година се донесе и јас можам за тој период, го спомнав како се однесуваа одговорните лица при јавните набавки согласно тој закон. А од она што допрва ќе следува, ако нема циркузанство и ако навистина се отворат вистински прашања, ќе ја имате поддршката од мене господине Мавровски доколку навистина располагате со факти и со аргументи. А додека само ако настапувате за да ја забавувате јавноста, тогаш ја немате поддршката.

Благодарам.

ЉУПЧО ЈОРДАНОВСКИ:

Благодарам.

Збор има госпоѓа Емилија Костадинова, повелете.

ЕМИЛИЈА КОСТАДИНОВА:

Почитуван претседателе, господин заменик министер, колеги пратеници,

Како член на Комисијата за финансирање и буџет, ќе се вклучам во денешната расправа по Предлогот за донесување закон за јавни набавки, посебно што ова е прва фаза и сметам дека сите забелешки, предлози и мислења ќе бидат во функција на подобрување на текстот што ни е понуден. Ова не е некоја нова материја што сакаме да ја ставиме во законска рамка. Закон за јавни набавки имаме. Тој сеуште е на сила и по него се работи. Неговата прва верзија датира од јуни 1998 година, а потоа истиот е менуван и надоградуван во 2001 и 2002 година. Сега многу полесно ни е да донесеме предлог за нов закон кога веќе го имаме искуството од примената на постоечкиот и кога критички можеме да се осврнеме на слабостите кои треба да се избегнат со донесувањето на новиот закон.

Почитувани колеги,

Во услови на пазарно стопанство какво што сакаме да изградиме и јавните набавки се еден регулатор, односно значаен механизам преку кој државата може да има свое влијание во економијата. Ако сакаме да изградиме такво пазарано стопанство каде што конкуренцијата ќе биде основна движечка сила на развојот, неопходно е да имаме еден модерен, европски закон за јавни набавки, преку кој ќе се креира буџетската потрошувачка која што не треба да биде сведена само на голо

трошење на финансиските средства собрани од даночните обврзници, туку треба да биде осмислена, економична и да овозможи слободна и фер конкуренција. Преку јавните набавки кои што најмногу се однесуваат за капитални расходи, државата може да го насочува производството, да ја зголемува вработеноста и да превзема слични мерки. Покрај ова, целта што е битна дас се постигне со овој предлог за донесување на закон за јавни набавки е да се вградат и елементи за заштита од корупција, бидејќи тоа е една од основните мерки на која треба да го положиме тестот за поднесување апликација за влез во Европската унија. Со самиот чин што им се дава јавност на набавките, со огласувањето во Службен весник на Република Македонија и еден дневен весник и бесплатно објавување на веб страницата за јавни набавки, а кога се работи за набавки со одлука за меѓународен тендер, повикот се објавува и во официјалниот весник на Европската унија и во официјалните средства за информирање во земјите кои што не се членки на Европската унија. Имајќи ги во предвид и сугестиите при извршените контроли од меѓународните институции и Светската баснка и прифаќајќи ги истите, придонесуваме за прилагодување на нашето законодавство со законодавството на Европската унија и другите меѓународни финансиски институции и организации.

Не сакам преку оваа моја дискусија да правам компарација помеѓу одредбите на постоечкиот закон ,чиј што пречистен текст е донесен во месец март 2002 година и кој што оваа материја ја регулира преку 85 член и ова што сега ни се нуди како нов предлог текст. Тоа би ни одзелo многу време, а секако дека нашата основна цел треба да биде да дадеме наши конструктивни забелешки и предлози за подобрување на одредбите од овој предлог, а имајќи ги во предвид воочените слабости кои треба да се изменат, а посебно оние одредби кои што треба да значат примена на директивите на Европската унија почнувајќи од првата од 1992 година до онаа последната од 1998 година.

Почитувани колеги, моите забелешки се мали и незначителни, имајќи ја предвид обемноста на Предлогот кој содржи над 120 члена. Нив ги доставив во писмена форма и се надевам дека предлагачот ќе ги разгледа и она што е прифатливо ќе го вгради во натамошните фази од изработката на законот.

На крајот би спомнала некои од тие забелешки, а тие се следните:

Шумарството како дејност од јавниот сектор не е спомнато и сметам дека и на таа дејност треба да се однесува Законот за јавни набавки. Во Предлогот е направено разграничување меѓу начинот на јавните набавки кај трговските друштва

и кај јавните претпријатија, кај кои се дозволуваат по либерални одредби отколку кај органите на државната власт и единиците на локалната самоуправа. Добрата страна е што во Предлогот е регулирано јавни набавки да можат да се вршат само доколку за набавките на 10 илјади евра во денарска противвредност е донесен план за набавки за тековната година и доколку за истите има обезбедено средства. Тие мерки се предвидени се со цел да не се надминува границата на планираната буџетска потрошувачка за тековната година и да не се создаваат идни и непокриени трошоци на буџетските корисници.

Како новина што се предлага е доколку за одредена набавка се оцени дека ќе трае во континуитет неколку години, средствата за истата да се планираат во финансискиот план, Буџетот или во програмите на корисниците.

Четири основни начини се определени преку кои би се вршеле јавни набавки и тоа: отворен јавен повик, ограничен повик, отворен повик за консултантски услуги и непосредно спогодување.

Како новина во споредба со досегашниот, со Предлогот што се нуди е отворен повик за консултантски услуги, се со цел да се надминат сите воочени слабости од функционирањето на сегашниот закон за јавни набавки, со новиот текст се предлага да се формира самостоен државен орган кој ќе ја спроведува и контролира целата постапка околу јавните набавки, односно да се формира биро за јавни набавки во состав на Министерството за финансии. Значи, основна цел на ова биро, во текстот на повеќе места стои “дирекција”, тоа го забележа и претходниот колега, што сметам дека во текстот треба исто така да се корегира, покрај спроведувањето на постапката би било то абиро да има и контролна функција.

Бирото извештај за својата работа ќе доставува до Владата на РМ, а пак Владата еднаш годишно ќе го информира Собранието за јавните набавки во текот на годината. Фактички преку тој извештај и расправата по него во Собранието целокупната јавност ќе биде запознаена со таа проблематика и евентуалните пропусти и недостатоци по истата.

Кога сме веќе кај бирото за јавни набавки, член 27 став 2 предлагам да се дополни и директорот на бирото за јавни набавки, освен високото образование во областа на правните и економските науки да има и работно искуство од 5 години, што во Предлогот не е предвидено.

Исто така, работно искуство од најмалку 5 години предлагам да имаат и членовите на независната жири комисија, односно член 64 став 2 да се дополни и

тоа да има работно искуство најмаку од 5 години во струката, за да може да одлучуваат за набавка на така крупни проекти, како што е изградба на болници, капитални објекти за одмор и рекреација, училишта, универзитетски згради, административни згради, набавка на компјутерска технологија и слично.

Во истиот член ставот 6 не е довршен и затоа предлагам истиот да се дополни, во случај ако бројот на пријавените кандидати на конкурсот биде помал од 3 истиот да се поништи.

Член 70 став 5 предлагам да се дополни и на одбиените кандидати на ограничениот повик на нивно барање да им се даде на увид ранг листата на кандидатите. Ова го предлагам се со цел до максимум да се обезбеди јавноста, сигурноста и квалитетниот однос во постапката при изборот на носител во набавката.

Член 76 кој ја регулира постапката за набавки со непосредно погодување за купување на стоки и услуги од помал обем во текот на годината и има две алтернативи за висината на набавките, сметам дека треба да ја прифатиме првата алтернатива, односно 3 илјади евра еднократно во текот на годината во денарска противвредност.

Членот 77 предлагам да се преработи, односно за набавки на прехранбени артикли, градинарски артикли, канцелариски материјали на фактура до 500 евра во денарска противвредност да не се однесува на градинарски производи, затоа што за нив тешко може на Пазар да се добие фактура, од причина што индивидуалните земјоделски производители не се обврзани да имаат жиро сметки и да издаваат фактури. За нив предлагам тоа да се регулира со нов став 3 и тие набавки да изнесуваат во готовина до 100 евра, согласно прописите за благајничко работење.

За член 82 исто така имам забелешка и тоа на став 3 и став 5, каде се уредуваат условите и постапката за набавката на јавните претпријатија, друштвата во сопственост на државата и трговските друштва, каде не се прецизираат роковите да им се даде одговор на пријавените и одбиените кандидати. Затоа, во став 2 предлагам наместо “разумен рок”, да стои “рок од 10 дена”, а во став 5 “кандидатите чија квалификација е одбиена се известуваат за причината за одбивањето” да стои исто така “во рок од 10 дена”.

Во член 104, каде се регулира работењето на Комисијата за жалби по јавни набавки имам забелешка на став 2, каде е кажано дека покрај нотари, адвокати, инженери, во неа можат да влезат и комерцијални ревизори. Се извинувам ако

грешам, но не ми е познато дека се издаваат лиценци за комерцијални ревизори. Да не се мисли на економисти од комерцијална насока.

Во истиот член став 4 за претседател на Комисијата за јавни набавки се предлага да биде лице со исти квалификации како и судија, но не е прецизно кажано.

Во член 85 став 1 зборовите “ако не е поинаку утврдено во објавениот повик” да отпаднат, се со цел да не се скратуваат сите можности за доставување на понудите кои се предвидени во член 85 став 1 и 2.

Во член 112 став 2 да се измени и да гласи: “за наодите од ревизијата и од контролата на користењето на средствата централната внатрешна ревизија и Државниот завод за ревизија доставуваат извештаи до Бирото и до Владата”.

Накратко тоа се моите видувања и забелешки по овој Предлог текст и се надевам дека и од забелешките на другите учесници во расправата ќе придонесеме во натамошните фази да се донесе квалитетен, издржан и пред се европски закон за јавни набавки.

Ете и оваа моја дискусија нека биде скроман обид тоа да го постигнеме.

На крајот сакам да напомам дека Пратеничката група на СДСМ дава целосна поддршка на овој Предлог, односно дава виза да оди понатаму, а исто така и Комисијата за финансирање и буџет.

Благодара.

ЉУПЧО ЈОРДАНОВСКИ:

Бидејќи имаме тројца за дискусија, овде ја завршувам денешната сесија.

Дополнително ќе бидете известени за продолжението на оваа седница.

Утре продолжуваме со 50-тата седница на Собранието, односно со останатите закони за децентрализација во 11,00 часот.

Благодарам.

(Седницата прекина во 17,55 часот).